

కాంగ్రెసుబహుమానము

50 నవలలు - రు 53-8-0 లు వెలగలవి.

రు 25 లు మాత్రమే

త్వరపడుడు! మంచినమయము!! త్వరపడుడు!!!

ఆంధ్రభాషాభివృద్ధికి అవ్యయనిధానము

ఆంధ్రపాఠకులకు ఆనందనంధానము

ఆంధ్రగ్రంథాలయములకు అమూల్యప్రదానము

ఆంధ్రప్రచారిణి గ్రంథ నిలయము

ఛెన్నై పట్టణములో అఖిలభారత దేశీయమహాజనసభ జరుగు నీసమయమున

మాగ్రంథముల నన్నిటిని చాల చౌకగ నిచ్చెదము

ది 31 డిశంబరు 1927 తేదినలకు మాత్రమే

అన్నియు నాంధ్రదేశమునఁ బేరందిన నవలలు

నవరసభరితములగు నవలలు.

పుస్తకములను, వి. పి. గా, పంపగోరువారు రు 10 లు

ముందుగ పంపవలెను ఖర్చులు కొనువారే భరింపవలెను

దరఖాస్తులో మీకు దగ్గట రైలుసేవను తెలుపుడు

Table with 4 columns: Item No., Item Name, Price, and Remarks. It lists various items like books, stationery, and their prices.

మేనేజరు:-ఆంధ్రప్రచారిణి గ్రంథనిలయము, విఠాపురము.

కాంగ్రెసుకు రాండలంచినవారును, పుస్తకములు కొనువారును ముందుగ మాకు పుస్తకముల నిమిత్తము దరఖాస్తు పంపుకొనవలయును. దరఖాస్తుకొక "సెట్టు" కంటె ఎక్కువ యియ్యబడదు. 0-4-0 అడ్డపక ఇచ్చి చందాదారులుగాఁ జేరువారికే రు 25 లకు సెట్టు వచ్చును. చందాదారులుగాఁ జేరనివారు సెట్టుకు రు 30 లు ఇయ్యవలెను.

రిజర్వ్ బ్యాంకులో

వ్యవసాయాభివృద్ధికొరకు చేయవలసిన మార్పులు

టంగుటూరు ప్రకాశం గారి 4 వ లేఖ

కాపీరైటు రిజర్వ్ కు

పన్నుల భారముతో కృంగిపోవుచున్న సామాన్య రైతు

లకు ప్రభుత్వమువారివల్ల గాని, వారిచే ఏర్పరచబడిన బ్యాంకుల వల్ల గాని కావలసిన ధనసహాయము కలుగకపోవుటచేత రైతు సామాన్యకర్తల వద్ద మార్కెట్ యొద్ద, ఇంకా యితర ధనికులయొద్దను ఎక్కువ వడ్డీకి ధనముతీసికొని తుదకు ఋణములను తీర్చలేక పన్నును ఇచ్చుకొనలేక, పన్నులిచ్చుకొనుటకుగూడ తిరుగ ఋణములుచేయుచు గానాటికి క్షీణించుచున్న సంగతి ఎల్లరకు విశదమే. ఈసంగతి ప్రభుత్వమువారికి మనకంటె ఎక్కువగానే తెలియును. ప్రభుత్వమువారు పన్నువసూలు చేయుటకే దీక్ష వహించిరి. కాని పంటపండినదా పండితదా యని విచారణ చేయుటగాని లేక పండుపట్టు చేయుటకు రైతుకు ధనసహాయము చేయుటకు గాని ఉద్దేశము ఏకేశములలోను కాన్పించదు. రైతుకు ధనసహాయము ఎందునిమిత్తము కావలయును?

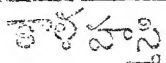
(1) పంటపండించి దానిని మార్చి మార్కెటులోకి పంపుటకు తగిన స్థితిలోనికి తెచ్చుటకు డబ్బుకావలయున్నది. (2) అట్లు తయారుచేయబడిన పంటను నిల్వలోయింపి సరియైన అమ్మకపు ధర వచ్చునంతవరకు కాపాడుకొనుటకు ద్రవ్యము కావలసియున్నది. (3) అట్టి ధరలువచ్చినపుడు, మార్కెటులోనికి ఆపంటనుపంపి అమ్మకము చేయుటకును ధనముకావలసియున్నది. ఈమూడింటిలో మొదటిదానికి మాత్రము కొంతమట్టుకు బహుకొద్దగ ఏకొలదిమండికి మాత్రమే ఉపకారము చేయుటకు కొరతలేటిపు సంఘములు పనిచేయుచున్నట్లు చెప్పవచ్చును. కాని ఈ కొరతలేటిపు సంఘములు చేయు ఉపకారము నిజమైన ఉపకారము కాదు. తయారుచేసినటువంటి పంటను నిల్వచేసి ఉంచుటకు గాని మార్కెటులోనికి తీసికొనిపోవుటకుగాని ఎట్టి సహాయమును, కొరతలేటిపు బ్యాంకులవల్ల గాని ఇతర బ్యాంకులవల్ల

గాని రైతుకు లేనేలేదు. లేకపోవుటచేత పండినపంటను బండ్ల విడవేసి దగ్గరయిండ్ల పట్టాములోని సామాన్యకర్తల ఒప్పు గించి నిల్వయుంచినందుకు కొట్టబడె, కమిషన్ యేదైనా అడ్డపపుగా ఇచ్చిన సామ్యునకు వడ్డీ ఆతరవాత మార్కెటులో బెట్టి అమ్మకముచేసినందుల కయ్యే ఖర్చులు వినకల్పిటికిని వడ్డీ చెల్లించి తుదకు ఏమాత్రము లాభము లేకపోవుటయే గాక ప్రతి సంవత్సరము వారికి అపలుపాయదాలతోటి ఋణము పెరుగుచు న్నది. కొరతలేటిపు బ్యాంకులు సంఘములు కొన్నిజిల్లాలలో గడచిన. 20 సంవత్సరములలోను కొద్దిగా సంఖ్యలో మాత్రము ఎక్కువైనమాట నిజమే. కాని రైతుకు సదుపాయ మెంతమాత్రము పెచ్చుకాలేదు. నేను ఆంధ్రదేశములోని కొన్ని మంచి గ్రామములలోను యితరరాష్ట్రములలోని కొన్ని మంచి గ్రామములలోను పరీక్ష చేసి చూచినపుడు గ్రామములు అందులో ముఖ్యముగా కొరతలేటిపు సంఘముల మెంబర్లే కొరతలేటిపు బ్యాంకువారు అప్పు తీసికొమ్మని కొరినప్పటికిని మాకు అక్కరలేదని చెప్పియున్నారు. కారణమేమి? 1. వడ్డీఎక్కువ 2. అప్పుతీసికొన్న ఆరుమాసములలోనే గొంతుమీద కూర్చొని పనులుచేయుట 3. 6 మాసములలోగా పంటతయారై అమ్మకొని సామ్యుచేయుటకు రైతుకు ఎంతమాత్రము అవకాశములేదు. 4. పంట ఒక సంవత్సరము పండును పండకపోవును. 5. పంట యొక్క ఖరీదు ఎక్కువయినచో తక్కువయినచో భగవంతునికి కూడ తెలియదు. 6 కొరతలేటిపు బ్యాంకులో నూటికి రు 10 లేక 9 రూపాయలవఱకు వడ్డీకీసినకొని వారు ఇచ్చిన కొద్దివాయిదాగా తీర్పుటలో కలిగే సదుపాయముకంటె సామాన్యకర్తల వద్దకుపోయి ఇంతకంటె ఎక్కువవడ్డీకి సంవత్సరమో రెండు సం॥ లో వాయిదామీద తీసికొనుటవల్ల ఎక్కువ లాభ సదుపాయములన్నవని రైతులు నమ్మి కొరతలేటిపు బ్యాంకులలో అప్పుతీసికొనుటకు అంగీకరించరు.

ఈ కొరతలేటిపు బ్యాంకులే రైతులకు 100-కి 4 రూ॥ లకు ఎక్కువగాని వడ్డీతో సంవత్సరమునకు తక్కువకాకుండా ఎక్కువవాయిదాతో అప్పులిచ్చు ఏర్పాటు ప్రభుత్వమువారు చేసియున్నయెడల ప్రతిగ్రామములోను 1 సంఘమునకు తక్కువ కాకుండా ఏర్పడియుండి నేతనుండంతను కొరతలేటిపు బ్యాంకులు

ఏర్పడి దేశమునకు శ్రేయస్సు చేకూరియుండును. ఈమూడింటి భివృద్ధి లేకుండాచేయుటకే దూషణగా గ్రామబ్యాంకు స్థాపనను కొరతలేటిపువల్ల ప్యానుచేసియున్నపుడు ఆమోదించి యుండలేదు. ఆమోదించకపోవుటయేగాక 1901 సం॥ కొరతలేటిపు చట్టముననుసరించి గ్రామసంఘములకు చేయదలచిన సదుపాయములనుగూడ లేకుండాచేసి ఎచ్చటనో కొంచెము ధనికులు గాను ఉండే రైతులకుమాత్రమే ప్రస్తుతము అమలులోయిండి కొరతలేటిపు బ్యాంకులవల్ల ఏకొలదిపహాయమో కల్పనట్లు చేసి నారేకాని అంతకంటె పెచ్చులేదు.

ఈకారణములచేత రిజర్వ్ బ్యాంకుబిల్లుయొక్క సెక్షన్లు లులో ప్రావిన్సియల్ కొరతలేటిపు బ్యాంకులను చేర్చినచేతమాత్రముచేత వ్యవసాయసంఘములుగాని గ్రామబ్యాంకులుగాని ఎంతమాత్రము వృద్ధికానరవు. సామాన్యరైతున కెట్టి ఉపకారము ను లేదు. సామాన్య రైతులకు తక్కువ వడ్డీకి ఋణము పుట్టెలాగున చేయుటకున్న గ్రామగ్రామములలోను లేక కొన్ని గ్రామముల ముఠా 1 టికి ఒక బ్యాంకు చొప్పునగాని స్థాపన అయ్యెట్లు చేయుటకున్న, రైతు పంట పండించుటకున్న, దానినితయారుచేయుటకున్న, నిల్వజేయుటకున్న మార్కెటులోనికి పంపి అమ్మకము చేయుటకున్న, కావలసిన ధనసహాయము నిచ్చే ఏర్పాట్లు చేయుటకున్న రిజర్వ్ బ్యాంకు బిల్లులోనే సాధ్యమైనంతమట్టుకు సవరణలు చేయుట ముఖ్యవసరమై యున్నది. ఈతరుణము తప్పినచో తిరుగ శీఘ్ర కాలములో అవకాశము కలుగదు. కావున రహితులు వెంటవెంటనే ప్రతిజిల్లాలోను తాలూకాలోను ఫిర్కాలోను గ్రామములలోను సభలుచేసి ప్రభుత్వమువారిని పై నుదహరించిన సౌకర్యములను వ్యవసాయాభివృద్ధి, రిజర్వ్ బ్యాంకు చేయవలసినదనికొరట ముఖ్య వసరమై యున్నది. రైతుసామ్యులను కాపాడి ద్రవ్య సహాయము చేసి వ్యవసాయమును వృద్ధిచేయవలసిన విధి ప్రభుత్వము వారిపై యున్నది. అట్లు చేయనియెడల రైతులను ఋణములపాలచేసి పన్నులను పనులుచేయుటకు ప్రభుత్వమువారికి ఎట్టి సామ్యున్న లేదు. సవరణలను గురించి ముందులేఖలో వ్రాయబడుచున్నది.

తెనాలి తాలూకా చానలి గ్రామమున చల్లా లక్ష్మీనా
రాయణకాస్త్రి గారు శ్రీ వాడేశ్వరస్వామివారి దేవాలయమున
ప్రభవనానుష్ఠితార్థ ఆశీర్వాదము ను 18 లు భూమివారమున
(9-10-1927) ఆహ్వానము కడంగడు ప్రశంసనీయుడుగా
నొనరించిరి.

కన్యవిద్యార్థిసంఘం, వసతిగృహభాండాగారము, గుంటూరు

గుంటూరు కన్యవిద్యార్థిసంఘం, వసతిగృహ భాండాగారము కలెక్టర్లపై పంజాబీలవలన తలచినది. గ్రంథాలయమున నున్న 650 అంశముల గ్రంథములును, సుమారు 250 తెలుగు గ్రంథములను మాత్రము గలవు. వాటన్నియు నత్యంత లుండి గ్రంథాలయము వృద్ధిలో లేదు. భాండాగారపతనముం దిరముగూడ నామమాత్రావశ్యముగ నున్నది. ఒకప్పుడు శో భాయమానముగనున్న రీడింగరూము, గ్రంథాలయము ప్రస్తుతము ధనాభావముచే కడు దైన్యస్థితియందున్నది. తల్లిసంఘమున గుంటూరు కన్యవిద్యార్థి సంఘసంఘం ధనలోపముమొకటి కారణము. విద్యార్థులలో ఉత్సాహము లేకపోవుట ద్వితీయ కారణము. ప్రవృత్తులేకపోవుటచే గుంటూరు కన్యవిద్యార్థి సంఘసంఘమువారు మాడువత్సరములనుండి గ్రంథాలయము నకు ప్రవృత్తిహీనులయ్యెదరు. కాబట్టి గ్రంథాలయాభివృద్ధి విద్యార్థుల స్వశక్తివినోద ఆధారపడియున్నది.

గ్రంథాలయమునకు నూతన పుస్తకముల చేర్చుటలంపుతో ప్రతి సంవత్సరము దీపావళి పండుగ దినమున గుంటూరున చదువు కన్యవిద్యార్థులు గుంటూరు కన్య విద్యార్థిసంఘమున వసతిగృహమున సభ్యులుగా నుండియుండిన సాంఘికలెల్లరు ఆమహావర్సదినమున గ్రంథాలయమున కొక నూతన పుస్తకము బహూకరించిన గ్రంథాలయము అనతికాలములో అభివృద్ధిపొందునను తలంపుతో నాపదతిని యేర్పాటు చేసితిమి. కాని విద్యార్థులలో ఉత్సాహము లేకపోవుటచే ఈ కార్యము అనుకొన్నంతగా నెరవేరుట లేదు. పూర్వసభ్యులు తమ ధర్మమున వసతిగృహమున, విద్యార్థిసంఘమున వదలినట్లుగనే ముడిచిరి. పూర్వసభ్యులు ప్రస్తుత విద్యార్థులు దీపావళి పర్వదినమున నొక్కొక పుస్తక మిచ్చిన సులభముగా లేదు. మాడువందల పుస్తకములు వసూలుగును. ఆపర్వదినమున విద్యార్థులెంతేని వ్యయపడినారు. గుంటూరులో ప్రస్తుతము చదువుచున్న విద్యార్థులెల్లరు సమావేశమై పూర్వసభ్యుల కొకవిజ్ఞాపన పంపుదు తమ ధర్మమును ఆపర్వదినమున నెరవేర్చెదరుగాక. గుంటూరున ఘనప్రేమ కళాశాల యేర్పడుటచేతను, మండలమునకెల్ల ప్రసిద్ధిపడసిన పట్టణోన్నతపాఠశాల నెకండుగ్రేడు కళాశాలగా మార్చుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచుండుటచే తమ అన్నివిధముల గుంటూరు విద్యాభివృద్ధికి సానముగటచేతను ఇతర భాండాగారములతో బాటు కన్య విద్యార్థి గ్రంథాలయము గూడ అభివృద్ధి చెందవలసియుండును. గుంటూరున దాదాపు నూరుమంది కన్య విద్యార్థులున్నారు. వీరి జ్ఞానాభివృద్ధినినను భాండాగారము, రీడింగరూము చాల అవసరము. భాండాగారాభివృద్ధి ధనముతోనున్నది. దీపావళి పర్వదినమున తాము గ్రంథాలయమునకు నూతన పుస్తకముల బహూకరించుటయేగాక తా మాదినము గుంటూరున తదితర గ్రామములందు సాంఘికమహాశయాల దర్శించి భాండాగారాభివృద్ధికి ధర్మమును స్వీకరింప గుంటూరు కన్యవిద్యార్థులను హెచ్చరించుచున్నాను. సాంఘిక మహాశయాలెల్లరు విద్యార్థుల ప్రయత్నములతోడ ప్రార్థించెద.

జం. సాంబయ్య.

మిత్రమండలి-బల్లారి

ఈ మిత్రమండలియొక్క 22వ వార్షికోత్సవము, ముఖ్యమంత్రిగారు గౌరీ సుబ్బరాయనుగారి అధ్యక్షతక్రింద, ఈ నెల 1 వ తేదీన నూతన ఉన్నతపాఠశాలాధ్వననందు జరుపబడినది. కె. నరసింహయ్యగారు, ఎం. ఎ. ఎల్. టి. దత్తమండల కళాశాలాధ్యాయులు, "విశ్వవిద్యాలయ సంస్కరణము"నుగరించి, ఉపన్యసించిరి. వారు విశ్వవిద్యాలయముల చరిత్రను వర్ణించుచు తుదకు 'శాండ్లరు కమిటీనివేదికను' గురించి వాక్రచ్చిరి. శాండ్లరు కమిటీనివేదిక కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయమునుగరించి వాక్రబడినను, ఆనివేదిక, ఇతర విశ్వవిద్యాలయములకుగూడ అన్వయించునని వారు నూచించిరి. శాండ్లరు కమిటీవారు విశ్వవిద్యాలయములకు స్వాతంత్ర్య ముండవలయుననియు, ఈ స్వాతంత్ర్యము, ఏ ఏ విద్యులు గలుపవలయునను విషయమునను, ద్రవ్యము విషయమునను, పెనెటునకే అధికార ముండవలయుననియు, ప్రభుత్వమువారి కుండరాదనియు, వ్రాసివారని, ఉపన్యాసములు తెల్పిరి.

పిదప నూతనముగా, ఇతరదేశములలో పరీక్షలలో ఉత్తీర్ణులైనవారిని, కళాశాలలో ఉపాధ్యాయులనుగా నిర్దించుట మందికాదనియు, యోగ్యతలనుబట్టి, పనుల నియమములు

మంచి ఆహారము నిశ్చయముగా ఎట్లు ఉండునో కనుగొనుము.
Cocoogem
శ్రేష్ఠమైన వంటకపు పనులకు తగినది.
నిర్మలమైనదనియు, హరిశుభ్రమైనదనియు గ్యారంటీ పొందవచ్చెను.
Agents:— ALFRED YOUNG & CO., P. B. No. 40. MADRAS.

ననియు వారు నూచించిరి. ఇతరవిషయములను కొన్నిటిని చర్చించినపిదప ఉపన్యాసమును ముగించిరి.
పిదప ముఖ్యమంత్రిగారు, "వాగ్విజృంభణపోటి" యందు ఉత్తీర్ణులైన విద్యార్థులకు లోకమాన్యతలకు, దాదాబాయి నాకోటి, గోక్షే, చిత్తరంజనదాసు, కందుకూరికేశవలింగంపంతులు, ఆంధ్రనాటకపితామహ కృష్ణమాచార్యులు, కొలాచలం శ్రీనివాసరావుగార్లు జ్ఞాపకార్థము బహుమానములను పుస్తకముల రీత్యా ఇచ్చివేసిరి.
అపుడు కె. శింగరాచార్యగారు (మిత్రమండలి కార్యదర్శి), గతసంవత్సరపునివేదికను చదివి పంచిపెట్టిరి. పిదప ముఖ్యమంత్రిగారు మాట్లాడుచు, తాను ఆ దినము అధ్యక్షతవహించిన సానమునందే కొన్ని సంవత్సరములక్రింద గౌరీ శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు అధ్యక్షత వహించినయొ, తాను శాస్త్రిగారి క్రింద విద్య నభ్యసించి, వారిని రాజ్యాంగగురువుగా తా నెన్నుకొనుటచేత, తనకు చాలా సంతోష మునున్నదనియు ముఖ్యమంత్రిగారు వాక్రచ్చిరి. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయములందు అనేక మోసములన్నవనియు, వాటిని పవరించుటకు తన మిత్రుడగు కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారు ప్రయత్నపడుచుండినయొ, మంత్రిగారు తెల్పిరి. నరసింహయ్యగారి ఉపన్యాసమును, మంత్రిగారు చాలా ప్రశంసించిరి.
పిమ్మట మిత్రమండలి కార్యదర్శియగు కె. శింగరాచార్య ఉపన్యాసములకున్న, అధ్యక్షులకున్న వందనము లాచరించుటతోను పుష్పమాలాలంకృతుల గావించుటతోను నాటి సభ ముగిసెను.

(కార్యదర్శి)

స్త్రీలు-ఆనరరీమేజస్టీలు
భరతఖండమునందు స్త్రీ విద్య వేటిదినమునకు అభివృద్ధి గాంచుచున్నది. పురుషులతో బాటు సమస్త, ఆంగ్లప్రభుత్వ ఉద్యోగములలోనేగాక గౌరవోద్యోగములను వేటికిబడయుచున్నారు. పురుషులవలెనే పర్యటనాపాఠశాలలో జదివి గొప్ప

గొప్ప పరీక్షలయందు ఉత్తీర్ణులై పురుషులతో బాటు యవతీ మణులు, అమెరికాకున్న, దేశాంతరములకున్న ప్రయాణాలై పరదేశీయులకు స్త్రీ సాహసములను వెల్లడించిరి. స్త్రీలవిద్య స్త్రీలకేగాక పురుషులకుపడ యనేకులకు జ్ఞానోదయమును కలిగించినది. ప్రకృతము పురుషులకు మార్గదర్శకులు. అనేక విషయములందు వెనుకకుపోక ధైర్యముతో సాహాయములను గనుపఱచి భరతఖండము సుధరించుచున్నారు.

ఇట్లుండ, బొంబాయిరాజధానిలో స్త్రీలు అనేకులు ప్రెసిడెంసీ ఆనరరీమేజస్టీలుగాను, ప్రతి పట్టణ ఆనరరీమేజస్టీలుపదవి నలంకరించియున్నారు. ఐతే సుద్రాగు రాజధానిలో సుద్రాగులో ఆనరరీ ప్రెసిడెంసీమేజస్టీలుగిరున్న తరిమా జిల్లాలలో 5 లేక 6 మాత్రమే యండున్నారు. మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు గవర్నమెంటు ఆర్డరు (జి. వో.) రీత్యా ప్రతి ముఖ్యపట్టణమునకు కనీసము ఒక్కొక్క స్త్రీ ఆనరరీమేజస్టీలునందు నుండునట్లు ఉత్తరువుచేయడము అత్యవసరము. పురుషులవలెనే స్త్రీలపై నిత్యము మునిసిపాలిటీవారున్న పోలీసువారున్న నేరాకోపణలు చేయుచునేయున్నారు స్త్రీలు ఆనరరీమేజస్టీలుగా నుండినచో న్యాయావ్యాయములు పరిశోధించుటయేగాక నిర్దోషులను వదలుటకు దోషులకు జ్ఞానోదయము కలుగించుటకున్న అవకాశములందును. ప్రతి జిల్లాకలెక్టరు ప్రభుత్వమువారిని హెచ్చరించి స్త్రీలు ఆనరరీమేజస్టీలుగా యుండునట్లు చేయుటవసరము.

పుల్లపంతుల రామచంద్రయ్యశర్మ.

WANTED.
Candidates for Telegraphy and Station Master's Courses. Railfare Paid. Prospectu on 2 annas stamp.—Royal Telegraph College Burn Bastion Road, Delhi. 3907

ఆయుర్వేదాపధ రత్నాకరము
చరక చికిత్సాస్తానము రు. 6
ఆంధ్రవైషజ్యరత్నాపథి రు. 2, భస్మప్రకాశిక రు. 1.
(2046) డాక్టరు శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి, బెజనాడ

సహకారోద్యమ విచారణసంఘము

శివానందముదలియారుగారి సాక్ష్యము

"ఉద్యమముందు భనాభావము"

(నిన్నటి ఫలహారానంతరము)

సహకార విచారణసంఘమువారు నిన్నటి మధ్యాహ్నము ఫలహారానంతరము సి. ఏ. హెచ్. కె. టెండ్లగారి అన్యత్వత్రేంద్ర సమావేశమైనప్పుడు దక్షిణ ఆంధ్రముజిల్లా కో ఆపరేటివ్ ఫెడరేషన్ అధ్యక్షులు శ్రీ శివానంద ముదలియారు గారు సాక్ష్య మొసంగిరి. కమిటీవారి ప్రశ్నలకు సమాధానముగ యొసంగిన వ్రాతప్రతియందు సంగ్రహముగ నిట్లు చెప్పిరి.

"ఉద్యమము సక్రమవిధానములపై అభివృద్ధి జేయుచున్నదని సేవంగీకరింపబడెను. సంఘములసంఖ్య యభివృద్ధి జేందినంతమాత్రమున ఉద్యమము ఫలప్రదముననున్నట్లు నిర్ణయింపవలెననియు, సహకారోద్యమ మభివృద్ధి జేందుట కెంతకాలమునకు అనుద్యోగీయులపై తనివ్వకలమునకు ఆధారపడియుండురో అంతకాలమును వ్యవసాయదారులకు నష్టముకలుగజేయుటయేగాక ఉద్యమమున కెంతటికి చెడుగు నాటిల్లును. ఉద్యమము జననమంది సేటివరము సక్రమముగ లేదు. ఉద్యమము సక్రమముగ నిర్వహింపబడలేననిన ప్రతి సహకార సంస్థ యందును వేతనములపై పనిజేయు ఉద్యోగుల సేర్వాయికలమును, ప్రజల ఋణములు పెంచినవి. వడ్డీరేటులో తగ్గవలెను. సహకారసంఘము లధికముగ భనమును ఆద్యాత్మిక జేసి నచో పిలువదావాలసంఖ్య చాలవరకు తగ్గును. రివిన్యూ వ్యవసాయ సారిక్రామిక, రిజిస్ట్రేషన్, సానిక సంఘము లాదిగాగల కాలిలు సహకారోద్యమమునకు తోడ్పడిన అభివృద్ధి జరగగలదు. తాలూకా కేంద్రములందు పశుశాలలు స్థాపింపవలెను. ఆడిటు ఖర్చును ప్రభుత్వమువారే భరించవలెను. సంఘములతనిఖి ఎన్నడుగాని అధికారతరలపరము జేయరాదు. ప్రస్తుతసాంఘికతగా వారు ఉద్యమమునకు మరియొక అపాయకారణము. యూనియనులు సక్రమముగ నిర్వహింపబడనందున వానిని రద్దు చేసి ప్రభుత్వమువారిపరము జేయవలెను. ప్రభుత్వాధికారముక్రింద నుండే ప్రతేక ప్రచారకోద్యోగుల నియమింపవలెను. ప్రత్యేక ఋణముల నూర్చునబిల్లులకు కవరములేదు. కార్యదర్శులకు గ్రామమునపయిలకునలె మాసవేతనము లొసంగిన పని నిపుణముగ నిర్వహింపబడగలదు. నాన్ కెడిటు సంఘముల నిర్వహణమునకై ప్రత్యేకముగ బాధ్యతగల ఒక అధికారుల నిబ్బంది యందు లావశ్యకము. నాన్ కెడిటు సంఘముల యభివృద్ధి సమస్యను పరిష్కరించుటకు న్యాయముగ వేతనములపై ప్రత్యేకముగ ఉద్యోగులను నియమించుట అత్యంతావశ్యకము" అనిరి.

గౌ. వి. రామదాసుపంతులుగారు

పిమ్మట సాక్షిని కొన్ని ప్రశ్నలు అడుగగ సాక్షి ఇట్లు సమాధానము లొసంగెను:-

ప్ర:- మీ బాంకుశిపాపాలుమీద ఎక్కువ వడ్డీరేటు ఎంత?—నూటికి 12%.

ప్ర:- తనిఖీ నింకను నిపుణులంతముగ జేయవలయునని యభిలషింతురా?—అవును.

ప్ర:- ఋణముల సేవిధముగ నొసంగెదరు?—ప్రస్తుతము అధికముగ యూనియనుల శిఫార్సుపైనను, ఒక్కొక్కప్పుడు రిజిస్ట్రారుగారి శిఫార్సుపైనను.

ప్ర:- శిఫార్సు విషయములో యూనియనులు తమ విధులకు సక్రమముగ నిర్వహించుచున్నానని మీరు తలంచెదరా?—సామాన్యముగ సంతృప్తికరముగ నున్నది.

ప్ర:- మీజిల్లాలో అధికముగ చెల్లింపవలసిన ఋణముల మొత్త మెంత?—రు 7 లక్షలు.

ప్ర:- సంఘములవారు మీరు చెల్లింపవలసిన ఈయదనపు ఋణముల తగ్గించుటకు మీరేమిచర్య జై కొంటిరి?—పిలిచి వసూలు జేయుటకై ఫెడరేషనువారు ఇరువురు కూపర్ వై జరులను నియమించిరి. వారు నుంచినని గావించుచున్నారు. భనము వసూలుచున్నది.

ప్ర:- అధికారులతనిఖీ మీజిల్లాయందు నిపుణముగ నున్నదా?—ఇంకను నిపుణముగ నుండవలెను.

ప్ర:- పరిపాలనావిషయక నిబ్బందిని జలపరచుటకై ప్రభుత్వముల గావించుటకు మీరు జ్ఞేయించుచున్నారదా?—

ప్ర:- మీజిల్లాలో నాన్ కెడిటు సంఘములు గలవా?—కలవు. ఇర్రీగేషను పనులకు ఇన్ స్ట్రూమెన్సు, వేరు సెనగ సంఘములు.

ప్ర:- వేరు సెనగకాయల అమ్మకమును కంట్రోలు జేసి నచో వ్యవసాయదారులకు చాల లాభముగలుగునా?—అవును.

ప్ర:- కూపర్ వై జరుల కప్పడపుడు శిక్షణ నొసంగెదరా?—అవును. ఫెడరేషనువారు రట్లు గావించుదురు.

ప్ర:- యూనియన్ పంచాయతీదారులకు శిక్షణ యొసంగెదరా?—అట్లు చేయబోవుచున్నాము.

జెన్ సెంటుగారు

పిమ్మట అన్యత్వము కౌన్ టెండుగా గడిగిన ప్రశ్నలకు సాక్షి సమాధానముజేప్పుడు తమవద్ద చాలినంతభనము లేనందున అధికారులు తమపై నింక సాక్షిపించుచున్నారనియు అందుచే భనము లేనిది పనిచేయు యత్నించుటకంటె ప్రభుత్వము వారికిము జేయుటయే యుత్తమ మని పేర్కొనిరి.

ప్ర:- మీ జిల్లాయందు సహకారోద్యమమును నిపుణముగ నిర్వహింపబడిన అధికారతరులు చాలినంతమందిగలరా?—లేకెమి? దాదాపు డైరెక్టరు లందఱును న్యాయదారు ల.

ప్ర:- ఉద్యమము ఆదినుండియు ఎక్కువకు సక్రమముగ లేదని మీ రెట్లుజెప్పగలరు? నిజము ఆవిశ్యకములు గుర్తింపబడక సంఘము లనిచారితముగ స్థాపింపబడుటవలన.

ప్ర:- మీ జిల్లాలో ప్రైవేటీసంఘము లన్నియు అవి సరమైనపుడు కాలపరిమితి నధికముగ ఒసంగనా?—జేను.

ప్ర:- అటులైనచో చాల మొత్తము అనవముగ వాకి పడియుండుటకు కారణమేమి?—అవి పూర్వపుఋణములు.

ప్ర:- సహకారోద్యమ విషయముల ప్రాథమికపాఠశాలలందు బాలబాలికలకు విద్యారంభమునుండియు గణపబడవలెనా?—జేను.

ప్ర:- ప్రస్తుతాదాయముతో మీ ఫెడరేషనుకలనియుండు యోగము జేదు.

ఎటునుండియైనను భనము ఒసంగబడినచో మీరు నిర్వహింపబడెదరు. మీరాద నుంతయు నిదియేగదా—అవును.

ప్రొక్టరుగారు

పిదప ప్రొక్టరుగారు సాక్షిని ప్రశ్నింప, సాక్షి సమాధానము లొసంగుచు ప్రస్తుతము తమజిల్లాయందలి ఆసిబరులు తమ పనిని సక్రమముగనే నిర్వహించుచుండిరినియు, డైరెక్టరులు ఎన్నికపనుచుయుండు తప్ప సహకారసంఘవిషయములందు శ్రద్ధవహింపరనియు, గౌరవకార్యదర్శులకంటెను జేతనముపై పనిజేయు కార్యదర్శులే బాగుగ పనిజేయుదురనియు, దీర్ఘకాలపు ఋణములు, అల్పకాలపు ఋణములు గూడ సమానముగ తమ జిల్లాయం దావశ్యకమనియు పేర్కొనిరి.

శ్రీ దేవధార్ గారు

పిమ్మట జి. కే. దేవధార్ గారు సాక్షిని ప్రశ్నించిరి.

ప్ర:- నా ప్రశ్నలకు సమాధానములు వ్రాసిన యనంతరము మీయభిప్రాయము లేమైన మార్పు నొందెనా?—లేదు.

ప్ర:- సహకారోద్యమ ముడినుండియు సక్రమముగ లేదని పేర్కొయుంటిరి. ఇందుల కెవరు బాధ్యులు?—అనిచారితముగ పనిని ప్రారంభించినందున డిపార్టుమెంటువారు ప్రభుత్వమున ఇందులకు బాధ్యులు.

ప్ర:- మీ ఫెడరేషనుయొక్క పని మీకు సంతృప్తి కరముగ నున్నదా?—పూర్వముగ తృప్తికరముగ లేదు.

ప్ర:- హెమింగ్వే గారిందులకు బాధ్యుల?—కాదు భనాభారమే కారణము.

ప్ర:- కావున రేపటిదినము భనమొసంగబడినచో మీ ఫెడరేషను సరిగ నిర్వహింపబడగలుగును?—అవును.

సాక్షి ఇంకను సమాధానము లొసంగుచు ప్రాథమిక సంఘముల కొక్కొక్కటికి రు 200 ల వంతున నొసంగవలెననియు, కార్యదర్శులకు మాసమునకు గ్రామమునపయిలకునలె రు 15 లేక రు 16 ల వేతనమొసంగిన బాగుగ పని జరగగలవని పేర్కొనిరి.

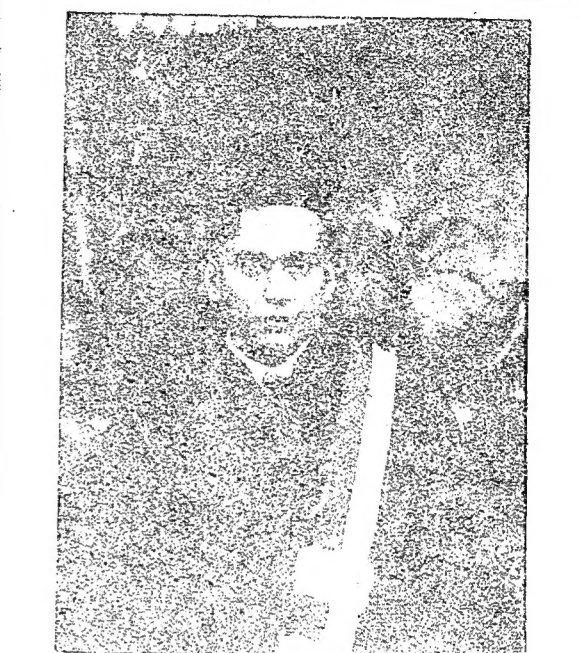
పిమ్మట కమిటీవారు సేటి విచారణను ముగించిరి.

నాగపురము, అక్టోబరు 13:—ఇరువురనుంపిన ప్రైవేటు టక్కుగారుని అరెస్టుజేసిరి. దుష్టులపై తుపాకి పేల్చగా తప్పి ఒకరైతు మరణించెను. మరణించినవానితరపున పలువురు వచ్చి టక్కురును ముట్టడింప యాతడు తుపాకిమడమతో నొక

గౌరక్షణమును గూర్చినవ్యాసము

ఒక్కటియును బహుమానమున కర్హమైనదిగా నుండలేదు

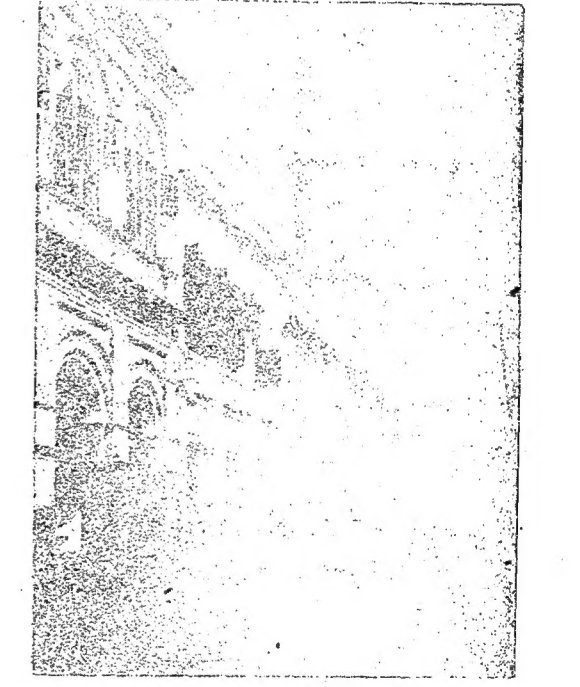
"గౌరక్షణమును గూర్చి అభ్యర్థులు వ్రాసి పంపిన వ్యాసములలో నొక్కటియొందు బహుమానమున కర్హమైనదిగా నుండలేదుగాన బహుమానముల నెవ్వరికి నియ్యనవసరము లేదు—అని పరిక్షకులు నిర్ణయించిరి. హిందీ, సంస్కృతము, అంగ్లము వీనిలో సేభావలో నైన నుంచివ్యాసమును వ్రాసినవారికి

(డా. పో. బి.)

డా. కాలిదాసునాగుగారు

కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయ వండితులు. ఏ రిపుడు మడరాసు సెనెటు హృసునందు విశ్వవిద్యాలయము తరపున 11, 12, 13, 14 తేదీలయందు వ్రాచిన హిందూ దేశమునుగూర్చి ఉపన్యసించిరి.

(డా. పో. బి.)

జారిటువును

ఆండర్సనువీధిలో మనీదు

ఇచ్చట ఇటీవల మహమ్మదీయులలో రెండు కక్షలవారు కొట్టుకొనిరి పోలీసువారు మనీదును కాపలా కాయుచున్నారు.

1000 రూపాయలును, గజరాశీభాషలో వ్రాసినవారికి 251 రూపాయలును ఇచ్చుట కుద్దేశింపబడెను. ఇప్పుడట్టివ్యాస మొక్కటియొక లభింపలేదుగాని యికముం దెవరైన నట్టి వ్యాసములను వ్రాసి పంపగలిగినచో అవి బహుమానమున కర్హమని తోచినచో పరిక్షకు లట్లు నిరపరచుటకును పదాన్యులు బహుమానముల నిచ్చుటకునుగూడ వెనుదిరుగనిరే సేను నమ్మెదను. అట్లు వ్రాయగోరినవాడు పలువురు ముందుగా నాకు తెలియజేసినచో మరల బహుమానములను గూర్చి ప్రకటింపగలుగుదునని సే నాశించుచున్నానని మహమ్మదు నిన్న 13వ తేదీని వెలు

శ్రీరాధాకృష్ణ గారి వద్దనుండి పొందినది.

ప్ర:—మీ రాజీతునకు చిత్తుకాపీ మీదగ్గర ఎందుకు ఉంచుకొన్నారు ?

సా:—ప్రామిసరీ నోట్లమైనా వ్రాస్తే వానిచిత్తునకు లుట్ట నాదగ్గర వుంచుకుంటూ వుంటాను.

ప్ర:—ఈనోటు వ్రాసినందుకు ప్రతిఫల మేమైనా ఇచ్చిరా ?

సా:—ప్రామిసరీనోటు వ్రాసినందుకు ఏమి ఇవ్వరు ?

సా:—తెంకర వెంకటేశ్వరరావుగారు వీరయ్యగారు నాన్నే హితులుగారు. రెండవవారి నెరుగుదును. ప్రామిసరీనోటు నకులు ఇచ్చినందు వారేమీ ఇవ్వలేదు. ఏవూరిలో వారికినకులు ఇచ్చినది, ఎప్పుడొచ్చినది నాకు జ్ఞాపకములేదు. ఆనకులను వీరయ్యగారి కిచ్చుట అవినీతికరమని నాకు తోచలేదు. నాదగ్గరనుంచుకొనిన చిత్తునకులు ఇంకా వుందో లేదో చెప్ప లేను. నేను అబద్ధపునోట్లువ్రాయను. కోర్టులో దాఖలు చేయ బడిన ప్రానోటునకులునందలి విషయములు నిజముగ జరిగినవి.

ప్ర:—గొల్లపల్లిరాజాగారు వ్రాయమంటే కాగితము వ్రాశానా లేదా ?

సా:—లేదు.

ప్ర:—గొల్లపల్లిరాజాగారు మమ్మల్ని సాక్ష్యమివ్వమని పంపిరా లేదా ?

సా:—సాక్ష్యమిచ్చుటకు అనుమతి ఇచ్చారా ?

గోపాలరాయణింగారు తప్పు మాటలలో నీతిపరులు లేరు. వారికి రు 25 వేల ఆస్తి వుండును. 15 లోక 20 వేలు ఋణాలువున్నాయి ప్రామిసరీనోటులో ఋణమిచ్చిన ముగ్గురుగూడ నీతిపరులే. అమాత్రపు నీతిపరులు ఇంకాకొందరున్నారు.

పునర్విచారణయందు రామాచారిగారి ప్రశ్నలకు సాక్షి ప్రత్యుత్తరమొసగుచు తాలూకాబోర్డు అధ్యక్షులగు గొల్లపల్లి రాజాగారు, సమసులప్రకారము కోర్టుకు హాజరుటకు సాక్షికి నెలవోసగు పంపినపు త్రోవను దాఖలుచేసిరి.

అంతటితో ప్రామిసరీవిచారణ ముగిసెను.

సాక్షులకు సంజ్ఞలుచేయుట

ఈసమయమున, న్యాయమూర్తి, కోర్టులో కొందరు సాక్షికి సంజ్ఞలుచేయుచున్నట్లు తనకు తెలియవచ్చెనని నుడిచి, ఇకమిద అటుల చేసినవారు కోర్టునుండి వెడలిపోవడమరని హెచ్చరించిరి.

నోటుదార్లు

మాజపీడుతాలూకా మాదలవారి గూడెం గ్రామకాపురస్తుడు మాదల చంద్రయ్యగారు తరువాత వాఙ్మూలమొసగుచు రామాచారిగారి ప్రశ్నలకిటుల జవాబుజెప్పిరి. గ్రామమున పశువులు కొండ పావులూరు నెక్కల నున్న అడవులకు పోవును. ఈగ్రామమున ఎనిమిదమంది మొఖాసాదారులుగలరు. వారు పంచుకొని చాల కాలమైనది. పడమటివైపున ఇదివరకు ఖాళీగానుండెడిది. ఇప్పుడు ఎవరిభాగం వారు విగించుకొన్నారు. మీర్జాపురం రాజాగారుగూడా విగించి మాదిరితోట చేశారు. అడవులకు రెండు త్రోవలుగలవు. ఒకటితోటకు, ఉత్తరమువైపున, రెండవది దక్షిణవైపున నున్నవి. మీర్జాపురంరాజాగారు ఆక్రమించిన భాగములో పశువులునీళ్లుతాగే మంచుచిలక అనుగుంట కలదేమో నాకుతెలియదు. మావూళ్లో వోట్లకోసం ఎవరూరాలేదు. కపి శేష్రావుగారి జమీందారగు శ్రీనివాస అప్పారావుగారు వచ్చి లేనా నాకుతెలియదు.

ప్ర:—ఎన్నికలకు రెండుకోజలకు పూర్వము ఎవరిచేత నైనా ప్రానోటు వ్రాయించుకొన్నారా ?

సా:—లేదు.

ప్ర:—గొట్టిపూళ్ల గోపాలరాయణింగారు మీలో ముగ్గురవర ప్రామిసరీనోటు వ్రాశారా ?

సా:—వ్రాశారు.

ప్ర:—ఆనోటు ఎందుకు వ్రాశారు.

సా:—వారికి డబ్బుకావలసి నన్నడిగిరి. నావద్ద డబ్బుంతా లేకపోవుటచే మాముగ్గురవద్ద పుచ్చుకొన్నారు.

సా:—అందు నేను రు. 400, బసవయ్య రు. 400, పిచ్చయ్య రు. 200 లు ఇచ్చారు.

ప్ర:—ఎక్కడ వున్నది ఆనోటు ?

సా:—ఆ ముగ్గురవరవత్సరం మాడిబ్బు మారెచ్చి నోటు తీసుకున్నాను.

సా:—నోటు వ్రాసినపుడు చాలామందివున్నారు. గోపాలరాయణింగారు ఆరోజువుదయం వచ్చారు. వారివద్ద డబ్బు

ది ఏషియాటిక్ గవర్న మెంటు సెక్యూరిటీ లైఫ్ అన్యూయెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్.

హెడ్ ఆఫీసు:—ఏషియాటిక్ భవనములు, బెంగళూరు సిటీ.

నోట్సు.

బెంగళూరులో నున్న ఏషియాటిక్ గవర్న మెంటు సెక్యూరిటీ లైఫ్ అన్యూయెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్ డైరెక్టర్ల బోర్డున కధ్యక్షుడు ఇదివరలో వారి తరపున మద్రాసు రాజధానికి ప్రతినీధిగా వున్న పె. కె. రావు అందుసను వారిని పనిజేయవద్దని పంపబడిన నోటీసులన్నియు, రద్దుకాబడినవనియు, మరల వారు పనిప్రారంభించుటకు అనుజ్ఞ యివ్వబడినదనియు, యందుమూలముగా తెలియజేయవలెనని.

తేది 29-9-1927 }
క్యాంపు బెంగళూరు.

(Sd). K. S. CHASKAR. L. R. C. P., M. R. C. S.

Chairman of the Board of Directors,

అన్నిప్రాంతములందు పనిచేయుటకు మరుకైన ఏజెంట్లు కావలెను. వివరములు కోరువారు నేరులో

Messrs P. K. RAU & Sons, Chief Agents
for Madras Presidency.
33, Mukar Nallamuthu St., G.T. Madras.

V. Rangaswamy Esq B.A., B.L.,
Secretary,
Asiatic Bldgs., Bangalore City,

లేకయే మావద్దకు వచ్చారు. వారికి ఘమాట లక్షరూపాయల ఆస్తి వుండును. వారు మాకంటే భాగ్యవంతులే.

రామాచారిగారు కోర్టువారి అనుమతిపై సాక్షిని ప్రతి కూలసాక్షిగా పరిగణించి క్రాసుపరీక్షచేయగా, సాక్షి ఇట్లు నుడిచెను. నిన్నప్రాద్దున వకలుగారి ఆఫీసునకువచ్చిరి. కోర్టుకు హాజరైరి. కాని ఈ దినమున మాసాక్ష్యము రాదని విని వెళ్లిపోయిరి. బ్రావెలయ్య బంగళావద్దనుండగా, మొదటివాడివచ్చి మమ్ము పిలువలేను. మేముకా కలసియే వెళ్లితిమి.

న్యాయ:—నిన్న విమ్మలిన విచారించెదమని జేలుగారు చెప్పలేదా ?

సా:—చెప్పిరి.

న్యాయ:—కోర్టునుండి వెళ్లిపోవునపుడు వకలుగారిలో చెప్పి వెళ్లిరా ?

సా:—లేదు.

ప్ర:—రెండుసంవత్సరములలోగా మీ రెప్పుడైనా గోపాలరాయణింగారికి అప్పిచ్చునోటు వ్రాయించుకొనిరా ?

సా:—లేదు.

ప్ర:—మీపశువులకు త్రోవఇస్తామని, మీర్జాపురం జమీందారుగారు గావించిననాగ్దానమునకు హామీనాగా గాదా ? మీకానోటువ్రాసినది.

సా:—కాదు. ఇంకను సాక్షి ఇట్లునుడిచెను. మీర్జాపురంరాజాగారు మమ్ములను సింగిలువోట్లు అడుగలేదు. వైసుద హరించిననోటు నావద్దనేయుంచిరి. ఆ నోటుదారులగు మిగిలిన ఇద్దరుకు నేను వోటు వ్రాయలేదు. వారు నమ్మకంచేత నావద్దనేయుంచిరి.

మేము ముగ్గురము కలసి యితరులకు అప్పిచ్చునది ఈ ఒక్క పందర్భావముననే. తిరిగి మాలో ఎవరికెంత ముట్టినది నీకు జ్ఞాపకం లేదు.

ప్రతివాడితరపున చక్రధరరావుగారు క్రాసుపరీక్ష చేయగా సాక్షి ఇట్లునుడిచెను. రెండు సంవత్సరములనాడు తుపానువచ్చెను. అప్పుడు చెరువులు పాడైపోయెను. వానిని మరమ్మతు చేసికొనుటకు గోపాలరాయణింగారికి మావద్ద ఋణము గావలసివచ్చెను.

సాక్షులను లాగుకొనిపోవుట

ఈ సమయమున రామాచారిగారు తన జూనియరు సాక్షులతో మాటలాడుచుండగా ఏవకోవచ్చి సాక్షులనందరను ఎత్తుకొని పోవుచున్నారనియు కోర్టువారేమైనంతటా మొసగ వలసినదనియు మనవిచేసికొనిరి అదినమునకు నమనుచేయబడిన సాక్షులనందరను పిలవినవో కూర్చుండబెట్టవలసిన దని న్యాయమూర్తి ఉత్తరువు చేసెను.

ప్రామిసరీనోటు ఎరరివద్దనుంచిరి ?

మాదలవారిగూడెం గ్రామ కాపురస్తుడు బండ్రమూడి పిచ్చయ్యగారు తరువాత వాఙ్మూలమొసగుచు, ఇట్లు నుడిచిరి. ఆగ్రామంలోని పశువులు నెక్కలం అడివికి పోవాలంటే పాలిమేర వారిని పోవలెను. మెప్పుడు మీర్జాపురం జమీందారుగారిని దారి అడుగలేదు. గొట్టిపూళ్ల గోపాలరాయణింగారు మాలో ముగ్గురవర ఒకప్పుడు రు. 1000 లకు ప్రామిసరీనోటు వ్రాసిరి. ఇది వ్రాసి ఘమాట రెండువత్సరములైనది. తుపాను లేదనార ఆది వ్రాసి ఒకవత్సరంకంటే ఎక్కువగాని లోపుగాను. ఉప్పవగాలి వెళ్లిన నెలకోజలకు వ్రాసిరి. అంతకు పూర్వముగాని, తరువాతగాని, నేనెప్పుడును గోపాలరాయణింగారికి అప్పివ్వలేదు.

ప్ర:—ఆ ప్రామిసరీనోటు ఎవరిదగ్గర వుంచాడు ?
సా:—పంతులుగారు, ఆనందరావుగారి దగ్గర ఉంచాను.

మేము ముగ్గురము ఎవరిమొత్తములను వారు వేరేయగా లేచితిమి. నోటుమీద కొలనుపాక మార్కనారాయణ, కోయ కన్నయ్య ఇద్దరు నోటుమీద సాక్షిసంతకములు చేసిరి. గోపాలరాయణింగారు ఆడమ్మున తిరిగి ఇచ్చి నోటుతీసికొని చింపేశారు. నానాటా ఎంతమొత్తము వచ్చినదో జ్ఞాపకం లేదు. మీర్జాపురం రాజాగారి తరపున ఎవరు మమ్ములకు వోటుల నడుగలేదు. మావూళ్లో వాళ్లు వెళ్లి పోటుచేసిరి.

నిన్న కోర్టుకువచ్చితిమికాని, సాక్ష్యము నిన్నతీసికొనరి దెలియుటచే పట్నం చూచుటకని, గిలకలిదిండివైపు వెళ్లితిమి. మమ్ములను ఎవరుతీసికొని వెళ్లేదు. నాకు సంవత్సరము నకు వెయ్యిరూపాయలు ఆదావచ్చును. గతసంవత్సరం వానలు లేక ఏమీ పండలేదు.

చక్రధరరావుగారు క్రాసుపరీక్షచేయగా సాక్షి కానిచ్చిన డబ్బు వడ్డీతోసహా తనకు వచ్చేసిని దని నుడిచెను.

గోపాలరాయణింగారు

మూరంపల్లి ముఖాసాదారులలో నోకరగు గొట్టిపూళ్ల గోపాలరాయణింగారు తరువాత వాఙ్మూలమొసగుచు రామాచారిగారి ప్రశ్నలకిటుల ప్రత్యుత్తరమొసగిరి. మీర్జాపురం జమీందారుగారికి మూరంపల్లిలో భాగముగలదు. నాకు రెండు వేల ఆదాయమువచ్చును. 6-11-27 తేదీన బండ్లపూడి పిచ్చయ్యం వగైరాలకు నోటువ్రాయలేదు. గాలివాన వెళ్లిపోయినవెంటనే వ్రాసి డబ్బు తెచ్చుకొంటిని. ఇవి రెండువత్సరములను. శ్రేష్ఠ మాసములో వ్రాసితిని.

ప్ర:—ఈ ప్రానోటుకు పూర్వంగూడా ఆ ముగ్గురవర నుండి ఆప్పువప్పుడు ఋణము తీసుకునేవారా ?

సా:—తీసుకొనేవాడను.

సా:—అంతకుపూర్వము వారిముగ్గురినుండి జాయింటుగా ఎప్పుడూ తీసుకొనలేదు. ఈ మొత్తము చెరువుల వరమ్ములకు తీసుకున్నాను. సదరు నోటు ముప్పవూడడికో రూపాయివడ్డీకో వ్రాసితిని. తిరిగి ఎంత మొత్తము చెల్లించితినో తెలియదు. ప్రానోటులో చెరువుల మరమ్మతుకొరకు అని వ్రాయలేదు. కుటుంబసంరక్షణ కొరకు అని వ్రాసితిని.

ప్ర:—(కోర్టులో దాఖలుచేసిన నోటునుదెలిచి) ఇదే నా మీరువ్రాసిన నోటు ?

సా:—కాదు.

సాక్షి మరొకసారి ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తరమొసగుచు మాదల చంద్రయ్య వగైరాలకు కబురుపంపినయెడల తనయింటికి దెచ్చిదెచ్చివ్వరినియు. చెల్లించునపుడైనను కబురంపినయెడల వచ్చి తీసుకొని పోరనియు నుడిచెను.

ప్ర:—మీరు వేరేవేరే ఎందుకు ప్రానోట్లు వ్రాయలేదు ?

సా:—వారడుగలేదు నేవ్రాయలేదు.

ప్ర:—అప్పుడు ఆనందరావు బండరులో ఆగ్రామాన లేదా ?

సా:—వోట్ల కొరకు నెలవులనిచెప్పి అప్పుడు మావూరువచ్చారు కారు.

కోర్టువారంతటా ఫలహారమునకు లేచిరి.

ఫలహారానంతరము

ఫలహారానంతరము కొద్ది తిరిగి సమావేశమైనపుడు రామాచారిగారి ప్రశ్నలకు గొట్టి పూర్ణ గోపాలరావుగారు ఇంక ను ప్రత్యుత్తర మొసగుచు ఇట్లు నుడిచిరి. ఆనోటు బాకీ చెల్లించి నపుడు ఆనందరావుగారి నోటుపై పనులు వేసెను. పిమ్మట ఆ నోటును చించివేసిరి, నిన్న కొద్దికు వచ్చి తిరిగి మేమెదు గురము కలసి పట్నము చూచుటకు పాతబండగు వెల్లితిమి. 12 గంటలు దాటిన తరువాత చాలా సేపు కొద్దిలో వుంటిమి. అటుల వెల్లి పోయిన తరువాత ఇంతవరకు పిటివనరుల వకీలు గారి ఆఫీసుకు వెళ్లలేదు.

క్రాసు పరీక్షలో చక్రధరరావుగారి ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు సాక్షి తనకు నాల్గవేల ఋణము గల దని చెప్పెను.

మాదలవారిగారి గ్రామకాపురస్తు డగు రామిసేని పెద కపసయ్యగారు పిమ్మట వాణ్యులమొసగుచు రామాచారి గారి ప్రశ్నలకిటు ప్రత్యుత్తరమొసగిరి. మావూరిలో నేను బండ్ల మాడి పిమ్మయ్య మాడల చంద్రయ్య పెత్తనదార్లము మావూరు నుపడమటివైపున ఇదివరకు భారీగానుండిది. అప్పటి ఉప్పును మామిడితోటలు వేకారు. అతోట సమీపమున చిలకగుంట అని పశువులు నిట్టరాగే ప్రదేశం గలదు. గొట్టిపూర్ణ గోపాలరా యణింగారి నెగురుచును. వారికి ఒకప్పుడు నాల్గవేలల అప్పి చ్చితిని. మేము ముగ్గురములేర్పేరేమగా ప్రాసోటులవ్రాసి ఇచ్చుని అడుగలేదు. అందుచే ముగ్గురిపేర ఒకే నోటు వ్రాసిరి. ఆనోటు వ్రాసి రెండేళ్లగును. తిరిగి బాకీతీర్చినపుడునా కెంత మొత్తము వచ్చినది చెప్పలేను. నేనదివరకుగాని అటుతరువాతగాని గోపాలరావుగారిగారికి ప్రామిసరీ నోటుమీద అప్పివ్వలేదు.

నిన్న కొద్దికువచ్చితినిగాని, అదివరకు విచారించరని విని బందరుకోటపై పువెల్లితిమి. తిరిగి ఈవాది వకీలుగారి నీ దిన మున కొద్దిలోనే చూచితిని. అంతవరకు చూడలేదు. మీర్జాపురం రాజాగారు మామానోటులను బయలుగా, మాపశువులనడచు టకు త్రోవ ఇచ్చెదమని వాగ్దాన మొనర్చిరియు అందుకు హామీగా ఈనోటు వ్రాయించిరియు చెప్పుటకు నిజముగాదు ఎల్లి సెట్టి పల్లి చెర్వుకథ

దివి తాలూకా ఎల్లి సెట్టి దిబ్బగ్రామకాపురస్తుడగు చెన్ను లక్ష్మణస్వామి అనంతకు వాణ్యులమొసగుచు ఇట్లు నుడిచిరి. గతసంవత్సరం వేసవికాలములో మేము మావూరులో ఒక చెరువు త్రవ్వకొన్నాము. తరువాత మావూరు కరణముగారు మాకు డబ్బు ఇచ్చిరి.

స్వామి:—చెరువుత్రవ్వటకు పూర్వము ముందుగా కూలి విషయమై ఏమైనా ఏర్పాటు జరిగెనా?

సా:—లేదు.

క్రాసుపరీక్షలో చక్రధరరావుగారికి ప్రత్యుత్తర మొస గుచు తాము చెరువుత్రవ్వ ఒక సంవత్సరములోపుగా జరిగెనని నుడిచెను.

ఎల్లి సెట్టిదిబ్బ గ్రామకాపురస్తుడగు రివ వత్సరముల వృద్ధు డునుఅను కారాది కోటపై తరువాత వాణ్యులమొసగుచు సం వత్సరము పూర్వము కృష్ణకు క్రొత్తనీరు రాకపూర్వము తమ గ్రామములో తామే ఒకచెరువు త్రవ్వకొంటిమని చెప్పెను.

ఎల్లి సెట్టి దిబ్బగ్రామ కాపురస్తుడగు తిరుమలపెట్టి స్వా మిఅనునది తరువాత వాణ్యుల మొసగుచు వైవిధముగ నే నుడిచెను.

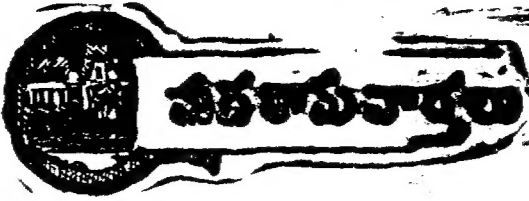
వోటరులకు లంచము లిచ్చుట

దివి తాలూకా, పోర్తాల్లంక గ్రామకాపురస్తుడగు తిరు వలసెట్టి స్వామి వాణ్యులమొసగుచు ఇట్లు నుడిచిరి. క్రిందటి కాసనసభ ఎన్నికలలో మావూర్లో పోలింగ్ స్టేషను పెట్టిరి. ఆ రోజున నుబ్బారావుగారు, కొల్లి వెంకటరామయ్య, కుంకర హనుమంతయ్యగారితో మాట్లాడుచు స్టేషనువద్ద నిలిచియుం డిరి. వారు మీర్జాపురం రాజాగారికి శోటీవ్వమని చెప్పుతు న్నారు. నుబ్బారావుగారునన్ను మీర్జాపురం రాజాగారికి వోటీవ్వమన్నారు. ఇవ్వనని వెల్లి పోతూవున్నాను. నుబ్బారావు గారునన్ను ప్రక్కకు పిలిచి వాల్మీకీపాదాలిచ్చి, మీర్జాపురం రాజాగారికి వోటీవ్వమన్నారు.

చక్రధరరావుగా రిదివరవాక్యము నా డేపించుచు, ప్రతి వాది రొక్కరూపమున వోటరులకులంచము లిచ్చెనని పిటివను నందు తెలిసిన వివరములలో లేవని నుడిచిరి.

కొద్దివారు ఆక్షేపణ నంగీకరించిరి.

అంతటితో వీధివరకు విచారణ ఘడిసెను.

గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రిగారు:—వీరు నే టిదివరకు చెన్ను పురికి విచ్చేసిరి. నేటి సాయంకాలము బయలు దేరి నెల్లూరుకు బోవుమన్నారు.

కృష్ణగానసభ తిరువల్లి క్షేణి:— నెం 1 వంక టాచులపెట్టి పిటిలో 15-10-27 కనివారం సాయంత్రం 5 గం|| లకు తెంగళూరుతాయిపాటకచ్చేరి జరుగును.

ది|| బ|| జ. నారాయణస్వామి శెట్టిగారు:— వీరు కార్మికము అధ్యక్షతను తిరిగి అభ్యర్థిగానుండు విష యములో నిశ్చయపరచుకోలేదనియు, నిన్నటి ప్రకటన నిజ ము కాదనియు తెలియజేయుచున్నారు.

దేవేయ ప్రార్థనసమాజము:— టంకాలపిడిలో సామాకారుపేట తపాలాఫీసుకు సమీపమున రేపు సాయంకా లము 4 గంటలకు ఒక పీఠియుపన్యాసము జరుగును. చేపూరు మునీశ్వరయ్యగారు “తాగడం- పాగతాగడం” అను విష యము నుపన్యసించెదరు.

రాకపోకలు:—డిప్యూటీ పోస్టుమాస్టరు జనరలు భా క్షహదరు మీర్ మజిలీదీనుగారు యానెల 17 తేదీన పయన మై గోదావరి జంతువుల హైదరాబాదులో పర్యటనము చే సెదరు. తిరిగి యానెలాఖరున మద్రాసు వచ్చెదరు.

మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయము:— భాస్కరుని నేదాంతసిద్ధాంతములు అనువిషయమై పి.యస్. శ్రీనివాసాచారి యరుగారు (పచ్చయప్ప కళాశాలపండితులు) యానెల 17 తేదీ సోమవారం 25 తేదీ బుధవారము 31 తేదీ సోమవారములయం దు సెనెటువహానులో ఉపన్యసించుదురు.

మద్రాసు సీటీనెషన్:— రెవెన్యూ చెరువు లో నిన్న మధ్యాహ్నం 8:30 అకును నీరున్నది. గత కొలది దినములనుండియు పరిసరములందు వర్ష ములేదు. గతకొలదిదిన ములలో మొత్తమీద 8:30 అకునునీరు వచ్చినది. ఇప్పుడు అధికముగావచ్చిన నీటిస్థాయి జనవరివరకు పరిపోవును.

శ్రీ త్యాగప్రసాదస్వామి:—యవ ముత్యయ్య మొద లియారుగారి యజమాన్యమున 15-10-27 కనివారం సాయం త్రం 6 గంటలకు అమృత్కోయిలపిడి (సోమవారి) 98 నెంబరు యింట “నారాయణవిలాసం”ందు విద్యావైరమయ్యశెట్టిగారు జలతరంగం, నవబ్రహ్మయ్యయ్యరు (మధుక) పిడిలు, నుబ్బారావు పిట్టగారు వృందంగం, వాద్యమలతో పాటకచ్చేరి జరుగును.

మోటారుకారు సైకిలు డీకొనుట :—జయపా లను (లయాలా కాలేజీలో సీనియరు ఇంటర్మీడియటు తరగతి విద్యార్థి) కాలేజీకి లైసెన్సుమీద పోవుచుండెను. కాలేజీకి సమీపములో 7414 నెంబరు మోటారుకారు (ఫ్రాన్స్టుగారి ది) వారి వ్యంత ఇంటి ఆవరణలోనుండి వచ్చుచుండి గేటువద్ద రెండును డీకొనెను. జయపాలనుకు అదృష్టవశమున దెబ్బలు లేనట్లయినది.

కడపమండల కాంగ్రెసు సంఘము కడపమండల కాంగ్రెసు సంఘ సాధారణ సమావేశము ఈనెల 18-వ తేదీన సాయంకాలము 4 గంటలకు కడప పుర మున కార్యదర్శి యింటియందు జరుగును. ఇదివరలో సంఘస భ్యులుగా నుండినవాడును, కాంగ్రెసు సభ్యులు కావలసినవారిన వారను, అభిమానులు తప్పక దయచేసి సమావేశము జయప్రద ముగడేయఁ బ్రార్థితులు. మద్రాసు కాంగ్రెసునకు ప్రతినిధు లుగాఁ బోవఁదలచువారు తమదరఖాస్తు లను రు 1-4-0 రుకు మతో నాటికి కార్యదర్శికి జేయఁజూచుట బంపవలయును.

- కార్యక్రమము
1. కార్యనిర్వాహకవ్యవస్థ ఎన్నికలు.
 2. ఆంధ్రరాష్ట్ర సంఘసభ్యుల ఎన్నికలు.
 3. ఆంధ్రరాష్ట్ర సభా ప్రతినిధుల ఎన్నికలు.
 4. కాంగ్రెసు ప్రతినిధి దరఖాస్తుల పరిశీలనము.
- చర్చకురావోపు ఇతరవిషయములు.
- కే. లక్ష్మణరావు, కార్యదర్శి.

శ్రీ శారదానికేతనము గంటూరు ఈనెల 11-వ తేదీన కృష్ణాజిల్లా చల్లపల్లి వాస్తవ్యులను శ్రీయ్యతులు కొట్టుపాటి శివరామయ్యగారు తమపుత్రుడు చా దరియొక్క అక్షరాభ్యాస మహోత్సవకాలమున గంటూరు లోని శ్రీ శారదానికేతన గురుకులమునకు రు 116-0-0 నూట పదహారురూపాయలు చదివించి ప్రీతివ్యయెడ తమకుల ఆత్మం తోత్సాహమును వేల్చిందిరి. శ్రీ శారదానికేతనమునెడల శ్రీ శివరామయ్య చాదరిగారికి అభిమానము మెండు.

మోటారు సైకిలు మోటారుకారు డీకొనుట:— రాయపురమునండి శ్రీనివాసను (మద్రాసు పవరను మరాటా కైల్వ ఎల్లెక్ట్రిక్ డిపార్టుమెంటు ఉన్యోగి) నేటి ఉదయం మోటారు సైకిలుమీద వచ్చుచుండెను. ఒక యూ రోపియను స్వయముగా నడిపించుకొని వేగముగా పోనిచ్చుచుం డిన మోటారుకారుతో ఈ సైకిలు డీకొనెను. శ్రీనివాసను ఆస్పత్రిలో నున్నాడు. స్వస్థత నొందుచున్నాడు. సైకిలు విరిగినది.

వేలం నోటీసు. కృష్ణాజిల్లా అఫీషియల్ రిశీవరు కోర్టు, బందరు.

శ్రీరాజా బొమ్మదేవర సత్యనారాయణ వర ప్రసాదరావు బహద్దరు జమీందారుగారు, సాతువ ల్లూరు యెస్టేటు పార్టు 2. I. P. 13-27

ఈ దిగువ నుదహరించబడిన గ్రామములు, బిల్లింగులు, సమ్మేరి డీక్రీలు, చరాస్తులు, కృష్ణాజిల్లా అఫీషియల్ రిశీవరుగారిచే ఆయా తేదీలను ఆయా మకాములందు వేలం వేయబడును. గనుక కావల సినవారు వచ్చి పాటపాడుకొనవచ్చును.

(1) అమృతలింగంపేట, కన్నాపురం అగ్ర హారం, రామారావుగారి అగ్రహారము, సతసింహ పుర అగ్రహారము, చేనెండ్ర గ్రామములును, వాల్ల తాలూకా రెంటుడీక్రీలు బకాయ శిస్తు బాకీలున్న బందరు మకాంలో కృష్ణాజిల్లా అఫీషియల్ రిశీవరు కోర్టులో ది 27-10-27 న

(2) డేమ్లరుకారు, బిలియర్సు కేబిలు లైట్లు నహా, పి. ఆర్. అందు నన్ను కంపెనీవారి ఘుమారు కోర్టుగల్ల యెత్తుగల సంగీతముపాడు పద్దగడియో రము ముష్కియను నల్లనిరంగుల ఆట గుర్రము, యితరసామానులు, బందరుమకాంలో రిశీవరు కో ర్టులో ది 27-10-27 న

(3) కాకినాడలో పత్రికారి వీధిలోవున్న యూ యెస్టేటుతాలూకా మేడ, గుర్రపుసాలలు, కాకి నాడ మకాంలో నదరు మేడవద్ద ది 25-10-27 న.

(4) యేలూరు తాలూకా కొప్పాక, భోగా పురం, శింగవరం, గవరవరం, సత్యవోలు, కొత్త పల్లి, రాజుపేట, సత్రంపాడు, కవగుంట, వసంతవాడ గ్రామములమీదను యెస్టేటు వారికి రావలసిన బకాయిశిస్తు బాకీలకు పొందబడిన రెంటు డీక్రీలున్న వసంతవాడ గ్రామముమీద నిల్చివున్న బకాయి శిస్తు బాకీలున్న, యేలూరు పవరుపేటలో తాజ్జా ఆఫీసు వద్దను ది 21-10-27 న వేలం వేయబడును.

తప్పేళ్లకు కృష్ణాజిల్లా అఫీషియల్ రిశీవరు గారికి వ్రాసిన పొందగలరు.

కృష్ణాజిల్లా అఫీషియల్ రిశీవరు అఫీసునుండి, బందరు 1-10-27. (Sd) M. Rangachary. B. A. B. L., Official Receiver.

రోమహరి డబ్బి 1-కి రు 0-8-0; ది. పి. సహా 0-13-0 ఈ భస్మమును నీటితో కలిపి పట్టించిన, శోమములది కెందు నిమిషములలో మొదలంట రాలిపోవును. దీనివలన చర్మ ము నలు తెక్కుదు, మంటయొందదు. శోమములు రాలిపోవును. అమృతాంజనం దివో, మదరాసు లెక కాంబైలు

అమెరికా భారతీయులు

—శ్రీకృష్ణ—

అమెరికాలో నివసించే భారతీయులస్థితి దుర్భర మగుచున్నదని యింతకుముందు తెలిసెను. భారతీయులకు పౌరస్త్వపు హక్కు తొలగి పోయెను. అందుమీద భారతీయులు విశేషాదోళనము సలిపియుండిరి. ప్రస్తుతస్థితి ఎటులున్నదో సర్వోద్రావోనుగాదు అట్టోబరు మాసపు “మాడరక్ రివ్యూ” పత్రికలో వ్రాయుచున్నారు. 1923 సం. వర్షమునకు పూర్వము నివాస మేర్పరచుకొనిన భారతీయుల పౌరస్త్వపు హక్కును వామిగుటను ప్రభుత్వమువారిపుడు గుర్తించిరట. వారిహక్కులను రద్దుచేయుటకు ప్రభుత్వమువారు దీనికొనిన శాసనసంబంధ మగు చర్యలను ఇపుడు విరమించుకొనిరి. దీనిమూలమున అరువదిమంది భారతీయులకు మాత్రమే సౌకర్య మేర్పడును. మిగిలిన భారతీయులగతి అటులనే యున్నది. భారతీయులు కేసెన్సాజాతీయవారను సిద్ధాంతమును అమెరికావారా మోదింపలేదు. అందుచే యూరపు ఖండవాసులవలె భారతీయులు పౌరులగుటకు డిక్లురుగారు. అరువదిమంది భారతీయుల కొనగడి హక్కు వారికిమాత్రమే వర్తించుచుగాని ఇతరులకు సంక్రమించదు. ఈ యరువదిమందిలో సర్వోద్రావోనుగా రొకరు. వీరిని ఇండియాకు రానిచ్చుటకు ప్రభుత్వమువారు రనుమతింపకపోవుట విచిత్రము. అరుమాసములవరకు మాత్రమే ఇండియాలో దిరుగుటకు వీరికి ఇండియా ప్రభుత్వమువారు అనుమతినిచ్చినటులు భారత్ప్రతికలో వ్రాయబడిన సంగతి జూచిన భారతీయులకు ఇండియాలోను వెలుపలను గూడ స్వేచ్ఛ ఎంతతక్కునో యూహింపవచ్చును. సుదీర్ఘబోసుగారు సూచించినటులు, హిందూ దేశ మింకను అమెరికాదృష్టిలో నిషిద్ధముగనే యున్నది. ఇకముందు భారతీయులు పౌరులుగ నెవాస మేర్పరచుకొన వీలులేదు. బోసుగారు కమిషనరుగారికి వ్రాయగ, పౌరస్త్వము రద్దుచేయబడిన భారతీయుల కెట్టి సౌకర్యముల నొనగ వీలు లేదని వారు బదులు జెప్పటచే ఎట్టి సందియమునకు తావుండజాలదు. కడచిన అయిదు సంవత్సరములనుండియు కోర్టులలో బోరాడుచున్నవారి హక్కులుమాత్రమే నిలుచును. ఇంతకన్నను, కోర్టులలో అనుకూలనిర్ణయము గావించినచో, భారతీయుల కందరకును లాభము కలిగిడిది. అట్టి యవశమును ప్రభుత్వమువారు తొలగించుటచే, అభ్యర్థనసంఖ్యకుల హక్కులు మాత్రమే రక్షింపబడును. కోర్టు కెక్కలేనివారిస్థితి దుర్భర మయినది. వీరిలో నలుపురు నసిక్కి సముద్రమున నుడువ్వవ

సాయదారులు. భూములను బాగుచేసి అమెరికాలో ప్రతింటును పంపించినవారు, వీరె అట్టివారు పౌరులుగ నుండకొరగనే, వారి హక్కులు తొలగింపబడుచున్నవి. వీరు భూమిని దున్నక పూర్వము అయ్యది ఎందుకును కొరగానిదని తలంపబడెను. దాని విలువను భారతీయులే చూపగలిగిరి. ఇప్పుడు పౌరస్త్వపు హక్కును బడసినవారి సంతతివారి కయినను, హక్కు సంక్రమింపగూడదని, కాలిఫోర్నియాలో ఏర్పాటుజేయుచున్నారట. అమెరికాలో బుట్టినవారందరును అమెరికా పౌరులను నియమమున కిది విరుద్ధము. గత సంగ్రామమున అమెరికా ప్రవేశించినపుడు, యుద్ధములో బని చేయువానికి పౌరస్త్వపు హక్కు ప్రసాదింపబడునని, అమెరికా ప్రభుత్వము వారు వాగ్దానముజేసిరి. భారతీయు లీ విన్నపము ననుసరించి ప్రవర్తించిరి. కొందరు యుద్ధమున గాయపడిరి. మరొకందరు ప్రాణములనర్పించిరి. అయినను అమెరికా ప్రభుత్వమువారు తమవాగ్దానములను నిలుపుకొనరయిరి. ప్రస్తుతపరిస్థితు లిటులున్నవి. ఇందాశ్వర్యమేమియు లేదు. బ్రిటీషు సామ్రాజ్యము నందే భారతీయులదస్థితి నివారణగాకుండగ, అమెరికాలో గాకుండుట వింతగాదు. అమెరికాలోని భారతీయుల హక్కులకొరకు బ్రిటీషు ప్రభుత్వము వారు పోరాడెదరని తోచదు. హిందూదేశము స్వాతంత్ర్యము ననుభవించుచున్నగాని, అన్యదేశములలోని భారతీయుల స్థితి చక్కబడదు. ఇటీవల, కెనడాలో జరిగిన కన్ఫరెన్స్ పక్షనమాజేశములో “హిందూదేశములవారిబహిష్కారము” అనుపదములకు బదులు “దేశములో త్వరలో మిళితముగాలేని జాతు”లను పదములను చేర్చనలెనని, యొకప్రతినిధి గోరెను. వీరివాదమునకు మరియొక ప్రతినిధి జవాబిచ్చుచు, సవరణ మర్యాదసూచకమేగాని, ఫలిత మొకటియే యగునని జవాబుచెప్పిరి. భారతీయులు తమ ఆచారవ్యవహారములను త్వరలో విడుచువారు గారు. అట్టివారు, దేశములో మిళితము గానివారుగ పరిగణింపబడుట సహజము. సామ్రాజ్యాంతర్గతమగు దేశములలోనే భారతీయులు నిషిద్ధులగుచుండ, వెలుపల బహిష్కృతులగుట వింత గాదు. ఇట్టియుబ్బందుల నన్నిటిని తీర్చగల పరమాపధము స్వరాజ్య మగుటచే, దానిని త్వరతో సంపాదించుటకై భారతీయు లెల్లరును నడుముగట్టుట యత్యంతావశ్యకము.

కార్మిక శాఖ

1926-27 సంవత్సరమున ఎంచదగిన నమ్మో ఏదియు జరుగలేదని, లేబరుకమిషనరుగారు తమ రిపోర్టునందు సూచించిరి. బెంగాలు నాగపురపు రైల్వే నమ్మోకొంతవరకు వాల్తేరు, విశాఖపట్టణములకు గూడ తగిలెను. దక్షిణ యిండియా రైల్వేపని వారల తగాదా, లేబరు కమిషనరుగారిచే పరిష్కరింపబడెను. మద్రాసు ట్రాంప్ నమ్మో కొనసాగలేదు. చూళయి మిల్లుల నమ్మో వెంటనే తగ్గిపోయెను. మద్రాసు లేబరు యూనియనుకును, బకింగు హాము కర్నాటికిమిల్లు పనివారల యూనియనుకును, పోటీప్రబలెను. రెంటిని కలుపుటకు జేసిన ప్రయత్నములు సఫలముగాలేదు. తుదకు రెండుయూనియనులును ట్రేడు యూనియనుచట్టముక్రింద

రిజిస్టరయ్యెను. రెంటికిని గలిగిన ఎడబాటునకు మిల్లు యజమానులే కాలకు లయిరి. వీరు ప్రత్యేక సంఘమునకు ప్రోద్బల మొనగనిచో సంఘర్షణ ముదయించెడిదిగాదు. ఇవి గాక, పెక్కు కార్మికుల మూనియను లుద్భవించి పనిచేయుచుండెను. వార్ల మెంటునందలి లేబరుసభ్యులు కొందరు కార్మిక సంఘములతోమము నరయుటకై చెన్నపురికివచ్చిరి. మధ్యతరగతివారిలో ప్రబలిన నిరుద్యోగముగూర్చి విచారించుట కొకసంఘము నియమింపబడెను. వీరు గావించిన సిఫార్సు లెంత నిస్సారములో యింతకు పూర్వము జూపియుంటిని. ఎన్నికేమను గూర్చి మరియొక రిపోర్టు ప్రభుత్వమువారి కంపబడెను. సింహళమునకును మలేకును మాత్రమే నిపుణులు గాని పనివారలు వెడలిపిలగును. నివేదన సంవత్సరమున మలేకు బోయినవారిసంఖ్య హెచ్చెనుగాని, సింహళము బోయినవారిసంఖ్య తగ్గెను. అస్సాం బోయిన కూలీసంఖ్య తగ్గెను. ఇక్కడకు బోవువారిలో విశేషముమంది గంజాం విశాఖపట్టణం జల్లాలనుండి పోవుచుండురు. ఈ ప్రాంతముల కార్మికులు వెలుపలకు బోవుటచే గంజాం విశాఖ పట్టణంజల్లాల యభివృద్ధికి ఇబ్బంది గలుగుచున్నదని ఏజెన్సీ ఏజెంటుగా రిటీవల సూచించియుండిరి. నివేదన సంవత్సరమున 1454 మంది కూలీలు దక్షిణాఫ్రికాకుండి మద్రాసుకు వచ్చిరి. వీరు, బహిష్కరణసవిధానము క్రింద పనిచేయబడినవారే. వీరి దుర్గతిని వర్ణింప నక్కరలేదు. విదేశములందును స్వదేశమునందును గూడ వీరి యగచాట్ల నూహింపవచ్చును. నిమ్న జాతులకొరకు లేబరు శాఖవారు సలిపిన కృషి రిపోర్టునందు వివరింపబడెను. కార్మికులకొరకు ఏర్పాటుయిన సహకారసంఘములు సంవత్సరాంతమున 1329 గలవు. లేబరు శాఖవారు 231 పాఠశాలలను నివేదనసంవత్సరమున స్థాపించిరి. సంవత్సరాంతమున 926 పాఠశాలలను పనిచేయుచుండెను. వీరిలో ఉన్నత జాతిబాలరును గూడ జేర్చుకొనుచున్నారు. వీరికిని ఫీజులను వసూలుజేయుట లేదు. వీనియందు గణపబడువిద్య కార్మికుల కేమాత్రమువకరించుచున్నదో తెలియదు. మద్రాసు ఛార్జీలు అనగ గూడెములను బాగుజేయుటకు కొంత పనిజరిగినను, వానిస్థితి యింకను చక్కబడలేదు. ఉన్నతజాతులరయితు లింకను, నిమ్నజాతుల యభివృద్ధికై దీనికొనుచర్యల కడ్డువెట్టుచునే యున్నారని, రిపోర్టు చెలువుచున్నది. కొన్నిసమయములలో పోలీసువారి సహాయము గూడ నవసరమగు చున్నదట. నిమ్నజాతులవారే కొన్నిచోట్ల అక్రమముగ ప్రవర్తించిరట. అయినను పూర్వముకన్నను నిమ్నజాతులవారికిని ఉన్నతజాతులవారికిని మధ్య ఎడబాటు తగ్గుచున్నదనియు, నిమ్న జాత్యుద్ధరణముకై ఉన్నత జాతులవారు తోడ్పడుచున్న నిదర్శనములు గలవనియు, కమిషనరుగారు చెలిపిరి. చెంగల్పట్టణం లో మహాబలిపురపు జమీందారుగారు గ్రామపాఠశాలకు ఉచితముగ నొక స్థలమును దానముజేసిరి. అక్కడ నొకపాఠశాలకట్టించిరి. మిరాజూరు గ్రామస్థులు నిమ్నజాతుల పాఠశాలకై స్థలము సూచితముగ నిచ్చిరి. నిమ్నజాతులవారిలోగూడ మాతనప్రబోధము గలిగెనని, కమిషనరుగారు గుర్తించుచున్నారు. నిమ్నజాతులవారు శాసనసభాసభ్యులను దుగో

టయ గాక, వారిలో ప్రతిభాభివృద్ధి ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము గోచరమౌచును. వ్యవస్థాపక కమిటీ నాలోచించి, నిష్పాదములను కేవల ప్రభుత్వానుగ్రహముపై నాధారపడక, ఎన్నికహక్కును గోరుట లాభకరము.

స్వాతంత్ర్య ప్రతిపక్షములు

హైదరాబాద్ స్వాతంత్ర్య ప్రతిపక్షము మిస్ మేయో గారి గ్రంథమును స్వాగించుట సహజమేగద! వారి కీగ్రంథము అమృతోపమానముగ నున్నది. "మలే మెయిలు" అను పత్రిక యీ గ్రంథమును నిష్కలక్షణగ్రంథ మనియు, ఉపయోగకరముగ గ్రంథ మనియు, సత్యగ్రంథ మనియు, చాటుచున్నది. హిందూసాంఘికాచారములను నిరసించు చున్నందులకు మలేమెయిలు పత్రిక అంతగ సంతసింపట లేదు. అమెరికా దేశవాసులు, హిందూదేశమున గల బ్రిటీషు పరిపాలనమును సమర్థించుట ఎంతయో లాభకర మని యీ పత్రిక తలంపు. మరి యొక సంగతినిగూడ ఈ పత్రిక దెలుపుచున్నది. హిందూదేశమున బ్రిటీషువారుండుటకు, భారతీయులు బ్రిటీషువారిని ప్రేమించుటగాని బ్రిటీషువారు భారతీయులను ప్రేమించుటగాని, కారణముగాదని, యీ పత్రిక స్పష్టపరచుచున్నది. ఇట్లులే మలేమెయిలు గణాలో బ్రిటీషువారు ప్రవేశించుటకు, ప్రజలు ఆహ్వానించినను కారణము గాదు. హిందూదేశమును బ్రిటీషువారు కత్తితో జయించినను, కత్తితోనే దానిని నిలుపుకొనుచున్నారనియు, తాము దానిని విడిచిపెట్టినా దానిని చేపట్టెదమనియు, యీ పత్రిక వ్రాసెను. ఇట్టి సిద్ధాంతమును పటిపాదిం చు వారు చాల అరుదుగ నున్నారు. హిందూదేశమును కత్తితో జయించిన సంగతియు గాదని, చరిత్రకారులు దృఢపరచుచుంటే, హిందూదేశము మాని, ప్రజల మేలు కొరకే తాము నిలిచి యున్నారమని, బ్రిటీషు ప్రముఖులు చెప్పుచున్నారు. కాని, మిస్ మేయో గారి గ్రంథము గడ్డ కట్టిన స్వపరిపాలనాప్రతిపక్షులకుమాత్రము, నిరాధార మగు ప్రాతసిద్ధాంతములను బైకితెచ్చుటకు అవకాశ మొనగించుచున్నది.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయముగూర్చి రాజోపు శాసనసభలో చర్చ జరుగునని యిదివరకు దెలిసియుంటిమి. మేమిదివరకు గోరినటుల, ఆంధ్రప్రముఖులెల్లరును ఒక్క యభిప్రాయమునకు వచ్చుట లాభకరము. సెనేటుసభలోనే ఏకాభిప్రాయమును సూచించుట కవకాశ మున్నను, అట్టి యవకాశమును సభ్యులు జారవిడిచిరి. ఎవరి పట్టుదలలు వారికి ముఖ్యమయ్యెను. సెనేటు సభలో నెటుల మెలిగినను, శాసనసభలో నయినను సభ్యులెక్కుడు బాధ్యతతో మెలగవలయును. శాసనసభలో ఆంధ్రులే గాక, యితరసంఘముల ప్రాధికారముగలరు. వారియందరి యెదుట, స్థలముల కొరతై ఆంధ్రసభ్యులు పోరాడుకొన మొదలిడుచో, సగుబాట్లకు లోనగుదురు. ఆంధ్రదేశపు యశమునకు తీరని భంగము వాటిల్లును. నాల్గవ కేంద్రమును బెజవాడలో నిర్మింపవలెనని, గొల్లపల్లి రాజాగారు ప్రతిపాదించెడిచట్టము నొక్క దానిని సూత్రము సభ్యులు విచారించ సంగీకరించి, మిగిలినసవరణచట్ట

ములనుసహమించుకొనుచో, వివాదములంతరించును. నాల్గవ కేంద్రమును నె.కొంపూరినాన నిరకేంద్రములకెట్టియిబ్బంది గలుగుటకు మారుగ, మధ్య ప్రాంతములవానికి విశ్వాసార్థమేవును. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ కార్యస్థానమును బెజవాడ నుండి పెకలించి, మారుమూల ప్రదేశమునకు గొంపోవనోటకన్నను, కరిహాసాస్పదముగ విషయము వేరుడదు. ఆంధ్రదేశసాకార్యమును గమనించుచో కార్యస్థానమును దొలగించుట మిగుల అవిచేకమని తోచకమానదు. ఆంధ్రు లొకనిర్ణయమునకు వచ్చుచో, మిగిలిన సభ్యులు వీరి నిర్ణయమునకు వ్యతిరేకముగ ప్రవర్తించబోరు. రాజోపు మద్రాసు శాసనసభ, ఎల్లర కనుకూలముగ నిర్ణయము గావించు గాక యని కోరెదము.

బొంబాయి కార్పరేషను కమిషనరు

బొంబాయి కార్పరేషనువా రెట్టి తీర్మానముల గావించినను, తాము యిచ్చవచ్చినరీతిని ప్రవర్తించగల మను విధమున, కమిషనరు గారు ముచ్చటించిరి. ఇట్టి వాక్యమును జలికినందుకు కమిషనరుపై చర్యనీసికొనవలయు నని, కార్పరేషను సభ్యులొకరు సూచించిరి. ప్రభుత్వమువారిచే నియమింపబడిన కమిషనరుకు బదులు, కార్పరేషనుచే నియమింపబడిన కమిషనరుండవలయునని, బొంబాయిలో గోచరమయినది. చెన్నపురిలో గూడ నిట్టిదుస్థితియే ప్రబలియున్నది. కమిషనరు గారు ప్రభుత్వమువారిచే నియమింపబడుటచే, వారు కార్పరేషనుకు బాధ్యత వహించుటలేదు. తమ కార్యనిర్వాహకోద్యోగిని తాము నియమించుకొనలేనిచో, కార్పరేషనుకు గలస్వపరిపాలనాస్వాతంత్ర్యమెద్దియో తెలియకున్నది. కార్పరేషను తీర్మానములు సఫలమగుటకు, ప్రస్తుతస్థితి అనుకూలంపజాలదు. కలకత్తాకార్పరేషనువారికి కమిషనరును నియమించుకొనునధికారముండగ, మద్రాసు బొంబాయి కార్పరేషను కట్టి యధికారము లేకుండుట తోచనీయము. కార్పరేషనువారు కమిషనరుచే పని జేయించుకొనుటకు ప్రస్తుతస్థితిలో అనుకూల మార్గము కనుపింపదు. అందుచే కార్పరేషనుకు కమిషనరును నియమించుకొనుట కెంతత్వరలో నధికార మిచ్చిన సంతమేలు. దీనికొరకు సగర మునిసిపలు చట్టమును సవరించుట యవసరమగును.

బెంగాలు మంత్రులు

క్రొత్తబెంగాలు మంత్రులు పరిపాలనమును ప్రారంభించిరి. గౌ. సర్ పి. సి. మిత్రుగారికి స్థానిక స్వపరిపాలనము, వ్యవసాయము, పశుశ్రమలు, పబ్లిక్ వర్క్సు శాఖయు బిచ్చగింత పెట్టబడెను. కేంద్ర మంత్రులగు గౌ. సవామిగారికి విద్య, ఎక్సైజు, రిజిస్ట్రేషను శాఖలు వశమయ్యెను. మిత్రుగారిదివరకు విద్యాశాఖను నిర్వహించి యుండిరి. ఈమారు వారి కది వశమువచ్చెను. అయినను మిత్రుగారిండుకు చింతించుటలేదు. జాతీయపద్ధతుల ననుసరించుచో విద్యా సమస్యలను పరిష్కరింపవలయు ననియు, అందుకు శాంతవాతావరణ మవసర మనియు, అన్ని పక్షములవారును మృత్తిగారికి తోడ్పడ వలయుననియు, అట్టియనుకూలపరిస్థితు లిపుడులేవనియు వీరు విచారించిరి. వీరి యభిప్రాయము జూచిన రెండవమంత్రియగు గౌ. సవామిగారు విద్యా శాఖను

తిన్నగ నిర్వహించలేరని తెల్లమగును. స్వయం ప్రభుత్వము ఏ ఏకీకరణ మిత్తరుగా రింపవలయుండు తెలిపియుండిరి. అందుచే ఇరువురు మంత్రులును తమకాలమును తీరికగ గడువవచ్చును. చేయదగిన పని కనుపింపదు.

విశాఖపట్టణము వైద్యకళాశాల : ఆంధ్ర విద్యాభ్యుదయ

1926-27 సంవత్సరపు విద్య ప్రకారము, విశాఖపట్టణము వైద్యకళాశాలలో చేరుటకై దరఖాస్తు చేసిన 45 మందిలో, 25 దరఖాస్తులు మాత్రమే తెలుగుజిల్లాలనుండి వచ్చెను. ఇది యభివృద్ధి చిహ్నముగావలెను. సంవత్సరాంతమున కళాశాలావిద్యార్థుల సంఖ్య 108. వీరిలో 74 గురు మాత్రమే తెలుగుజిల్లాలనుండి. మద్రాసు విద్యార్థి యొకరును, కోయంబట్టు విద్యార్థి యొకరును, దక్షిణ ముబారు విద్యార్థులు ఇరువురును, తిరువాన్కూరు విద్యార్థులు 16 గురును కొచ్చిను విద్యార్థులు ఏడుగురు, దక్షిణ కన్నడము విద్యార్థులు ఇరువురును, వంగదేశ విద్యార్థులు మువ్వురును చదువుకొనుచుండిరి. మద్రాసు మొడికలు కళాశాలలో ఆంధ్రవిద్యార్థులు పలువురు చేర్చుకొనబడిరి. ఇట్టిస్థితి కారణ మేమియో కనుగొనుట యవసరము. అట్లుగను ఉపాధ్యాయులను నియమించుటచే పరిక్షాఫలితములు తృప్తికరముగ నుండెననియు, ఇకముందు కళాశాల చక్కబడుననియు, ప్రభుత్వమువా రూహించుచున్నారు.

కన్యాశుల్క వరశుల్కములు

ఒకవిలేఖరి లేఖ

వివాహముచేసికొనగోరినవాడు కన్య తండ్రికి ధనము సంగి కన్యకుగూడ పెండ్లిచేసికొనబడు చాల అవసరకరము. దీనినే కన్యాశుల్కమందురు. తమకుమార్తెలకు తగినవసరము లభించుటకు కన్యతండ్రి వరునితండ్రికిగాని వరునకుగాని ధనముసంగి వరునితండ్రికిచేయుటగూడ అవసరకరము. దీనినే వరశుల్కమందురు. కన్యతండ్రి స్థితిగతులనుబట్టి వరశుల్కము నిర్ణయింపబడెను. వరుడు ముందుచేయగల అర్జున మనంపురుబట్టియే నిర్ణయింపబడును. లేదా వరునిపట్టుంబము వారికి గల ఆస్తినిబట్టియును వరుని పరిశ్రమను బట్టియును నిర్ణయింపబడును. మెట్టి కన్యలేకుండు గ్రామ్యులెటుకు వరశుల్కముగా హెచ్చుగా నియ్యవలసి యుండును.

కొన్ని నెలలక్రితము బొంబాయిలో నొక వివాహముజరిగినది. వరుడు గొప్ప పరిశ్రమనిచ్చి గొప్ప ప్రభుత్వోద్యోగములో నున్నందున అవసరమ కన్యతండ్రి 20000 రూపాయలు వరశుల్కమిచ్చెను. ఉన్నతవిద్య నభ్యసించినవారిదురాచారమును రూపుమాపుటకు 2దురుగా చాల నీచస్థితికి పాల్పడుచుండుట చాల తోచనీయమును. గౌడసారస్వత బ్రాహ్మణులలో కార్యులలో కన్యాశుల్క వరశుల్కములు చాల ప్రబలముగా నున్నవని ఒక బ్రహ్మచారి నాకువ్రాసెను. ఆతనికేట నాకు తెలియదుగాని దానిని నేను జెప్పడింపగోరను. గోవాలో తమ కుమార్తెలయిచ్చు ధనమును గడించుటకు నిగ్గుగానన్న గౌడసారస్వత బ్రాహ్మణులు చాలమందికలరు. వారు ధనమునే ప్రధానముగా చూడెదరు. పెండ్లి యడగోరువాడు డబ్బుకయెండ్ల వాడెనను. వాడు భాగుగా ధనముసంగినచో వానికి తనకుమార్తెచ్చి పెండ్లిచేయుటకు యిట్టి కన్యాశుల్క గోవాలో కొంతమంది సంతోషింపదు. కావున మంల పెండ్లియాడిగోరు ముసలివాండుండును గోవాకు పోవుమందురు అని మరియొకరుగూడ వ్రాసెను. 12వీండ్ల బాలికను 50, 60 వీండ్ల ముసలివానికిచ్చి పెండ్లిచేయుట చాలభారము. పరిశ్రమనిచ్చిన యువకుడు లభింపవలసిన హెచ్చుమొత్తమును వరశుల్క మియ్యవలెను. క్షుణ్ణవాడు మరల పెండ్లిచేసి కొనవలసిన కన్యాశుల్క మిచ్చవలెను విద్యార్థిమలగు ముసలులుగూడ కన్యాశుల్కమిచ్చి 12 వీండ్లమలను పెండ్లిచేసికొనమందురు. ఈ దురాచారము సారస్వతులలో మాత్రమేగాదు యితరవర్ణములలోగూడ కలదు. కాని దానిని రూపుమాపుట సారస్వతులే పూనుకొనదగును (కూ. క. గాంధీ ఎంగుయిండియా 6-10-27)

విదేశవార్తలు

బ్రిటిషు వర్తకము

అభివృద్ధి గాంచుట
లండన్, అక్టోబరు 12:—సెప్టెంబరు వర్తకపు లేఖలు బ్రిటిషు వర్తకము 12 నెలల క్రిందటకంటె చాలావఱకున్నదని డెబువుచున్నది. 80187000 పౌండుల ఎగుమతులు, 100427000 పౌండుల దిగుమతులు జరిగెను. ఎగుమతులు 10000000 పౌండులు ఎక్కువైనవి. దిగుమతులు కొంచెము తగ్గెను.

బ్రెజిలు ఋణము
ర్యస్, అక్టోబరు 12:—7000000 పౌండులు కాపలసి యున్నది.

ఇండియా వైమానిక పయన

మాగిపోవుట

ఫ్రెంచి యత్నము
మార్చియిల్, అక్టోబరు 12:—ఫ్రెంచి వైమానికులు తమ ఇండియాపయనమును నవంబరువరకు ఆపుకేసిరి. ఇంజను ను సరిపుచ్చుకొనుటకు కొంతవ్యవధిని గోరిరి.

చీనా పోరాటము

ర్యస్, అక్టోబరు 12:—సికింగ్-హ్యుంకో రైలుదగ్గర చీనా ఉత్తరనేలను హ్యుంకోనేలను పోరినవి. తీవ్రముగ. ఉత్తరనేలను జయప్రదముగ ప్రతిఘటించెనట.

అల్పరు పార్లమెంటు

ట్రేడు డిస్కంప్లీ ఆక్టు (వర్తకపుతగాదాచట్టము)
ర్యస్, అక్టోబరు 12:—ఉత్తర ఐర్లండు పార్లమెంటు నిన్ననే మరల సమావేశమైంది. బ్రిటిషు పార్లమెంటులో ప్రవేశపెట్టిన వర్తకపుతగాదా చట్టమునంటిదాని నొక దానిని అల్పరు పార్లమెంటులోగూడ ప్రవేశపెట్టుదమని అల్పరు ప్రధానామాత్యుడు ప్రకటించెను.

యుద్ధవిరామదినము

నవంబరు 11
ర్యస్, అక్టో 12:—క్రిందటి సంవత్సరములో జరిగిన నటులే ఈ సంవత్సరముగూడ యుద్ధవిరామదినోత్సవము జరుగను. రెండునిమిషములు నిశ్శబ్దముగ నున్నపింప ప్రార్థన కొంతకాలము జరుగును.

వైమానిక తపాలు

హాలండునుండి న్యూయోజాకు
అమ్యుటర్, అక్టో 12:—హాలండునుండి న్యూయోజాకు వైమానికతపాలు ప్రచారము సమృద్ధిగా నెలండునో లేదో పరిశోధించుటకు గ్రొక్కేలు మేయరుగారు కొద్దికొలలలో ఈ జిప్టు కేగదను.

చేతికి తొడుగుకొను మెజోల్ల దిగుమతులు ఏదేశము నుండి దిగుమతియగుచున్నవో అదేశముపేరును కర్ణియండవలె నని క్రొత్తనిబంధనల సేర్పరుచుచున్నారు.

సోలమక్ దీవులలో వధ

నూనా, అక్టోబరు 12:—సోలమక్ దీవులలో జరిగిన వధను గూర్చి మరల ఏమియు తెలియలేదు. మలేషియా కార్మికులకు చీవానాని గొంతుకు కోసినట్లు మాత్రము తెలియచున్నది. ఇది ఇంకొకదీవిలో జరిగెనట. అచటనే ఇంకొక శత్రువు ఖండన పీఠాన్ని కార్మికులు చంపిరి. ఈవార్తలకు రాజకీయములకు సంబంధములేదని లండనులో నమచున్నారు. ఇంతవరకు మలేషియా సెన్సుటివ్ నున్న ప్రదేశ ఇట్లు జరుగుట చాలా శక్తివంతముగ నున్నది.

బ్రిటిషు మంత్రివర్గము

పార్లమెంటు సమావేశమునకు తయారగుట
ర్యస్, అక్టోబరు 12:—ఆగస్టుతరువాత మరల మంత్రివర్గము సమావేశమగుట ఇదే ప్రథమము నవంబరులో సమావేశమగు పార్లమెంటులో చర్చించు సాధారణవిషయములనుగూర్చి చర్చించిరి.

రోముగవర్షరు

ఏప్రిల్ లో రోము గవర్నరు లండనుకు అధికారిత్వం పోవును.

లాన్సుమేయర్ లండను కార్పొరేషను తరపున రమ్మరి ఆహ్వానించిరి.

స్పెయిను ప్రభుత్వమునకు ప్రతికూలముగ ప్రచారము చేయుచున్నారని ముగ్గురికి జరిమానావేసి ఒక నెల జైర్తీప్రస్తులగా విడిచిరి.

జిలింపి గూ మోటారు ప్రదర్శనము

ర్యస్, అక్టోబరు 12:—రేపు జిలింపి గూ ఆంతర్జాతీయ ప్రదర్శనము ప్రారంభమగును. 9 రోజులు జరుగును. 600 రకముల మోటారుబండ్లు క్రొత్తమోటారు లన్నియు ప్రదర్శించబడును. వచ్చేసంవత్సరములో బ్రిటిషు మోటారుగంపెనీవారు బ్రిటిషు జిలింపియనులలో 15000 పౌండులు ఖరీదుగల మోటారుబండ్లను విక్రయించెదరట. నూటికి 50 చొప్పున ఎక్కువగా తయారుచేసెదరట.

ఆస్తియా పునర్నిర్మాణము

21000000 పౌండుల ఋణము
లండన్, అక్టోబరు 12:—విద్యుద్దీపములు, పోస్టు టెలిగ్రాఫు ప్రచారము విద్యుద్దీపకేవలము రెళ్లను అభివృద్ధి చేయుటకు 21000000 పౌండుల ఋణమును జేయుటకు ఆస్తియా నిశ్చయించుకొనెను.

కనడా కన్వేషణ

నాయకుని ఎన్నుకొను
విన్ని పెగ్, అక్టోబరు 12:—కన్వేషణపు సమావేశములో ఆవిజున్నేటు (కాల్గీ) గారిని నాయకునిగా ఎన్నుకొనిరి. ప్రభుత్వ క్రియాయంత్రము కనడాను బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునకు సంబంధమును నిలబెట్టుటకు నిశ్చయించిరి.

అమెరికను గరల్ విమానము

తగులడుట
అట్లాంటిక్ దగ్గర దిగుట
(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)
లండన్, అక్టోబరు 12:—అమెరికన్ గరల్ విమానము అట్లాంటిక్ దగ్గర దిగినది. వైమానికులను పొగయోడ రక్షించెను. ఆఖరువర్తమానము ఈవిమానము తిరులబడినదని తెలియచున్నది.

ఐరిషు ఫ్రీ స్టేటు ఇండిపెండెంటులు

లండన్, అక్టోబరు 12:—ఇండిపెండెంటులదే వైచేయ్యి. ప్రభుత్వము ఇంకను బ్రతుకునో లేదో యనునట్లున్న దందుచేత. కాని ప్రభుత్వవిధానమున రైతులుపక్షము కాన్రీపు ప్రభుత్వమునకు తోడ్పడునట. అంగుచే రైతులపక్ష నాయకుడు హీపరుమక్ గారు పార్లమెంటు సెక్రటరీ గా (కార్యదర్శి) నియమింపబడునట.

సర్ స్వామ్యులు హోరుగారి ఇండియాపయనమును గూర్చి నిన్న ఒక గ్రంథము ప్రకటింపబడును.

అఖరు గొప్ప ప్రపంచయుద్ధము 1928 మే 29 కేడిన వచ్చునట.

1938 లో ఏనుక్రీస్తు మరల అవతరించును.

సోవియటువార్తలు

రాకోవిన్స్కి-గారిని తీసివేయుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)
లండన్, అక్టోబరు 12:—స్టాలినులోయన్న సోవియటు రాయబారి రాకోవిన్స్కి-గారిని దీసివేసి టోక్యోలోయన్న రాయబారిని అచట నియమించుటకు సోవియటు ప్రభుత్వమునా రుత్తరుప్రకటించిరి.

సామ్రాజ్య వైమానికమార్గము

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)
లండన్, అక్టోబరు 12:—కెయికో పెరిషియను గల్ఫు మధ్య సామ్రాజ్య వైమానికమార్గమును మరల ఏర్పాటు చేసెదరు. గాజాలో ఆరుట మానెదరు. కెయికో బగ్నానుకు ఒకరోజులో బోవుటకు వీలగును. వైమానికుల పాలు 24 గంటలు ముందు గావచ్చును.

పాదర్ ఇండియా

రంగయ్యగుగారు
(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)
లండన్, అక్టోబరు 12:—మదర్ ఇండియాకు ప్రత్యుత్తరముగ పాదర్ ఇండియాకును గ్రంథరూపముగ డిల్లీ సామ్రాజ్యసభాసభ్యుడగు రంగయ్యగుగారు వ్రాసిరి. దానిని త్వరలోనే లండనులో సెర్విసుబ్బువుటుకంపెనీ ప్రకటించును.

బ్యాంకాకుకు పోవుచు చల్లీ వైమానికుడు ఏభేసు జేరిన.

హెడజాజి - మోటారు ట్రాన్సుపోర్టు

జెనూనలము, అక్టోబరు 12:—హెడజాజిలో నుండు అన్నిపట్టణములకు మోటారు సౌకర్యములుండుటకు 50000 పౌండుల పెట్టుబడితో జెడ్డాలో ఒక కంపెనీ ఏర్పరిచిరి. విద్యుద్దీపములనుగూడ ప్రవేశపెట్టెదరు.

గ్రేసెక్ కన్వే థెనకో పెగ్-హేగెక్ వైమానికపయనమును ప్రస్తుత మాపుకేసెను.

ఎల్లరుకన్వ అనునామె సొగసైన వైమానికురాలు. మంచిబహుమతులను బొందెను. ఈమెపయనము గ్రేసెక్ కన్వ అక్కగమును గలుగజేసెను. కాని చలించలేదు.

హిందువుల రాయబారము

సాంఘిక విద్వేషముల గూర్చి గవర్నరుగారి సూచనలు

పూనా, అక్టో 12:—మూడు తలగో నానునందలి సాంఘిక విద్వేషములనుగూర్చి గవర్నరుగారికి విన్నవించుటకు వచ్చిన కాననసభ్యుల రాయబారవర్గమును బొంబాయి గవర్నరు తరఫున నేడుదయము సన్మానించిరి.

రాయబార నాయకత్వము వహించిన మూన్సి గారు తాత్కాలిక ఉత్తరువులగూర్చి హిందువులకు గలభయము తలచిరి. వీటివలన ఆశుండి హిందువులకుగల హక్కులకు నష్టము వచ్చుచున్నదని జెప్పిరి. కావున వివిధసంఘములకు గల సాంప్రదాయపు హక్కులనుగూర్చి జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారు (సెవిజాడి షియలు) విచారణ సలిపి ఒక ప్రకటనగావింపుట నుంచివని సూచించిరి.

గవర్నరుగారు యీ విషయమున జాగ్రత్తగా విచారించునని జెప్పిరి. వీరి సూచన కేవలము కొత్తకాదనిరి. తానిది వరకు రాయబారమును నిరాకరింపలేదనియు, విషయము తెలిసికొనగోరి కొన్నికాగితములను తెప్పించిరి. అవి నిన్న సాయంకాలమే చేరినవని జెప్పి రాయబారము వచ్చినవారందరూ సాంఘిక సభ్యుల కుదుర్పుటకు ప్రభుత్వమువారికి తోడ్పడవలెనని కోరిరి. ఈరాష్ట్రమునందు యిదివరకు సాంఘిక విభేదములు లేవు. ఇకముందుగూడ నుండరాదనిరి. (ప్రీ.పెను.)

మద్రాసు కార్పొరేషను

నిన్నటి దినము మద్రాసు కార్పొరేషను ప్రత్యేక సభ యొక్క జరిగిన కమిషనరుయొక్క 1927-27 సం|| రఫ్ర పరి పాలనానివేదికయును హెల్తు ఆఫీసరుయొక్క 1926 సం|| రఫ్ర వ్యవహారనివేదికయును చర్చింపబడినవి.

కలరానివారణకు సిబ్బంది

నగరములో కలరా తగ్గినది గనుక సనక వ్యాధినివారణార్థ మేర్పడిన సిబ్బంది తీసివేయబడిన అని ప్రెసిడెంటు గారు సభలో ప్రకటించిరి.

కొయ్యదుకాణపు మందిరములు

ఈ డ్ల ప్రక్క నుండెడి కొయ్య దుకాణపు మందిరము కట్టి కమిషనరు గారు తీసివేయబడినందు రనియు, అది తీసివేయరాదని సభవారు జరూరుగా తీర్మానము చేయవలసియన్నదనియు, రావుబహదూరు దాక్షరు సి. నరేశుడలియారుగారు చెప్పి అందుల కొకతీర్మానము నుపపాదించుచోయిరి.

ఈసభ వ్యవహారనివేదికలను విమర్శించుటకే సమావేశమైనది గనుక యిటువంటి తీర్మానములు ప్రతిపాదించ వలెదని యన్. సత్యమూర్తిగారు అభ్యంతరపరచిరి.

వీరేశ్వర ఆర్థికవిషయమై తీర్మానము చేయవలసియున్నయేల చట్టము ప్రకారము ఉపపాదించుటకు అనర్హులదని ప్రెసిడెంటుగారు చెప్పిరి.

అట్టిజరూరుతీర్మాన మున్నయెడల ప్రయత్నమునకును చే ఉపపాదించబడగూడదని గౌ|| రా|| బి|| బి|| ఏ. నరేశుడు గారు చెప్పిరి.

ఇటువంటి జరూరుతీర్మానములు ఇదివర కనేకసంఖ్యలలో ప్రతిపాదించబడినవి గనుక ఇవిగూడ ప్రతిపాదించవచ్చుననియు, ఈతీర్మాన విషయము చేయనిచో పదరు పెట్టెరుకాము శేఖర కమిషనరుగారుచే ఎత్తివేయబడుననియు, అందు నిల్ల ఇది జరూరున విషయమే యనియు ప్రెసిడెంటుగారు చెప్పిరి.

తీర్మానమును ఉపపాదించుటకు సభవారి అనుమతిని పొందవలసి యున్నదని ప్రెసిడెంటుగారు చెప్పిరి. ఉపపాదించుటకు గి గురు అనుకూలముగా అనుజ్ఞ యిచ్చిరి. 6 గురు ప్రతి మా లు రై రి. అం త ట ప్రె సి డెం టు గారు తమ అధికవోటును అనుకూలముగా నిచ్చిరి.

సిక్కుట తీర్మానమునకు వోటు తీసికొనగా ప్రతిపాటులు రు హెచ్చుటచే తీర్మానము వీగిపోయెను.

గూడెముల యభివృద్ధి

పరిపాలనానివేదికను విమర్శించుచు యన్. సి. గురు స్వామిగారు మొట్టమొదట నుపవర్ణించిరి.

ఈ నివేదికకు సంబంధించిన సంవత్సరములో యీ గూడెముల యభివృద్ధినిగూర్చి క్రద్ధవహించబడలేదు. ప్రయత్నము భూమండల నివేదన సలములలోనున్న యీగూడినెల నితి చాల హేయముగా నున్నది. నిరుద్యోగ నివాసములనుగూర్చి యీరా బో వు సంవత్సర మైనను కార్పొరేషను వారు క్రద్ధవహించి బాగుచేయుదురని, తలంచెదను. కూనమునది నితి చాలా అసహ్యముగానున్నది. హరిజనవలెనవ్వ చాలా హీనముగానున్నది. అచట జరులు నదిలోదిగి చాటుచు న్నారు. ఈ విధముగా నదిలో దిగివల్ల నవసరములేకందా అచట నొక కొయ్యనంటె ఏర్పరచవలెను.

కార్పొరేషనుపరిపాలన కుల్లి కంపుకొట్టుచున్నది అట్లై హమిదుఖానుగారు ఇట్లుపవర్ణించిరి:—కార్పొరేషను పరిపాలన చాలాసరళతతో చేయబడినదని మారెంత ప్రశంసలు కొట్టినను, పరిపాలనయంతయు స్థిరమై ప్రకృతి క్షిణివాసలోనున్నది. కుల్లి కంపుకొట్టుచున్నది. ఏయిదోగియును స్వతంత్రాలచనతో స్వతంత్రవ్యక్తిక్రద్ధా సక్తులతో వ్యవహరించుటలేదు. వైతా వేదాదులచేతిలోనివాస్తవత వర్తింపుటలే జీవకళ నశించినది. పరిపాలన సమర్థతతో చేయబడినదని వాదించుటయేగాని ప్రత్యక్షముగా ఏమియు కన్పించుట లేదు. ఈడ్డు ఏమి బాగుపడినది?

ఈకార్పొరేషను కాన్సిలంతయుదగావాలకముగ నున్నది. ఇప్పుడున్న పరిపాలనాపద్ధతి ప్రకారము పనియంతయును కార్యనిర్వాహకులకే జరుగుచున్నది.

సభలో కేక—ఆయ్యా! మీరు మొన్న జరిగిన ఎన్నికలలో ఓడిపోయినతర్వాత కలిగిన అభిప్రాయమేనా యిది?

హమిదుఖానుగారు:—లేదు. ఎన్నికలలో ఓడిపోవుట క్షుణ్ణ నా అభిప్రాయములకును సంబంధము లేదు.

ఈనగరములో మంచి పాలు సప్లయచేయుటకు కార్పొరేషనువారు పూనుకొనియుండలేదు. అన్నిటికన్న దుర్గతలో నున్న విషయ మేమనగా కార్పొరేషను ఎన్నికలు చాల అస్వా యముగా జరుపబడుచున్నవి.

ఎన్నికదార్లపట్టికలు సరిగా తయారుచేయబడుటలేదు. ఎన్నికలకు చేయబడు ఏర్పాట్లు అసంక్లృష్టరములుగా నున్నది కాబట్టి యీ ఎన్నికలవ్యవహారము మద్రాసు కలెక్టరుగారి వశము చేయుట మంచిది.

గడ్డె రంగయ్యనాయుడుగారు

కార్పొరేషను ఎన్నికలలో అస్వాయముగాని అక్రమ మైన అధికారప్రాబల్యముగాని కనబడవలెను లేదు కమిషనరుగారు అప్పద్వైపును ఎన్నికల సమయములో ఓట్లు యివ్వబడు ప్రదేశమునకు వచ్చి తనిఖీచేయుచుందురేగాని పక్షపాత బుద్ధితో వర్తింపటలేదు. వాడిజనులలో రోడుకూడ బాగుగానే తనిఖీచేయబడుచున్నది. కాబట్టి కమిషనరుగారిని నిరసించుచు నే కేమియు చెప్పవలెను.

బి. యస్. మల్లయ్యగారి విమర్శ

కలపనవర్తకులవద్ద పన్నును చాలాక్రద్ధతో వసూలుచేసి తి మని కమిషనరుగా రుప్పొంగుచున్నాడు. ఈల్లరపన్నుల వసూలుచేసినందువల్ల ఒకఎంక కన్నము పూడ్చబడినదనియే గ్రహించవలెను. ఒకమూల యాయెలంకకన్నమును పూడ్చుచున్నను ఇంకొకవైపున పండికొక్కకన్న మేర్పడుచున్నది. పెట్టెలకుకాదాదారుల రోడ్లమీదచేయున్న అక్రమములను అడ్డుపెట్టినయేల కార్పొరేషనుకు లక్షరూపాయల ఆదాయము వచ్చియుండును. కార్పొరేషను సిబ్బందినికూడ చాలతగ్గించుటవల్ల వ్యయము తగ్గించబడును. లై సెన్సు డిపార్టుమెంటు ఎత్తివేయవచ్చును. ఇందువలన 80 వేలఆదాయము రాగలదు.

రోడ్లు నానాటికి దుర్గతి నొందుచున్నవి. గతసంవత్సరము 68 మైళ్లుపాడుగు రోడ్లు మరమ్మతు చేయబడినవి. కాని యీ సంవత్సరము 49 మయిళ్లుమాత్రమే మరమ్మతు చేయబడినవి. ఈరేటుచొప్పున 8 సంవత్సరముల కొకకూరి ఒక్కొక్కరోడ్డునకు మరమ్మతువంతు వచ్చుచో రాదో.

కార్పొరేషను మోటారులారీలు సరియైనవి తీయించుటలేదు తపాలాకాఖసారి మోటారు లావలె కంట్రాప్టదారులచే సప్లయచేయబడు పద్ధతిని కార్పొరేషనువారు అమలులో పెట్టినయేల చాలమంచిది. ఇప్పుడు స్వంత మోటారు లావలె ఉంచుటవల్ల అయ్యే మరమ్మతులకొరకైన వృధావ్యయము సగము తగ్గిపోగలదు.

నగరములోని నీటిసప్లయ మనిషి 1-కి 26 గాలసులచొప్పున ఉండెడి ఖర్చు 82½ గాలసులకు హెచ్చును. గత సంవత్సరం మార్చి నెల 24½ గాలసులకు కూడా హెచ్చెను. 1914 సం|| త్సరములో వారువరుగ్గు కట్టినదాదిగా ఇంతవరకు ఇంతనీటి ఖర్చు ఎప్పుడునులేదు. రెడ్ హిల్స్ లో నీటి సమృద్ధి తగ్గిపోయిన కాలములో ఇట్టి నీటివ్యయ మేల జరిగెను. ఇంతటి వృధా వ్యయము నిందాపదమైనది. 22 సంవత్సరముల యీ మధ్య నెప్పుడును రెడ్ హిల్స్ చెరువులో నీరు ఇంత అడుగంటియుండలేదు. తరువాత బాన్ నెలలో కార్పొరేషనువారు కండ్లు తెరచి నీటి సప్లయిని రోజు 1-కి కొటి గాలసుల చొప్పున చేయుటకు నిశ్చయించిరి. ఈపని జనవరిలోనేచేసియుండవలసినది. నీటి సప్లయ ఎందాకాలములో తగ్గించివేయుటచే ప్రజలు నీరుచాలక అపరిశుభ్రమైన నీరు త్రాగిరి. కలరావ్యాధి ప్రబలమయ్యెను. ఈ కలరా అణచుటకు కార్పొరేషనువారు 50 వేలు ఖర్చు చేసిరి. ఇంక అవ్యక్తముగా ప్రవర్తించి కార్పొరేషనును వృధా నష్టము పాలజేసిన కార్యనిర్వాహక సభ్యులు తమ పదవులకు నిజముగా వెంటనే రాజీనామనలసినదిగా కోరవలసినదే.

హెల్తుఆఫీసరుగారి నివేదిక మొదటినుండి చివరవరకు అక్షరేణాదముతో నిండియున్నది. హామీఖానాలతనిఖీ దరియాలు సరిగాలేవు. కల్లకురాహిత్యము సరిగా లేకపోవుచే వ్యాధులకు ఆనారోగ్యమునకు కారణమైనది. పాక్వాడ్లకు సరిగా అదుపు అజ్ఞులలో ఉంచి ఫని చేయించగల తావేవార్లనిబ్బందికట్టుకొట్టుటతో పనిచేయుటలేదు. ఇందుతా ఎందుచేతండి అని అడిగి తే పాక్వాడ్లు నిరతురకయ్యి, మూర్ఖులు వారితో వ్యవహారము చాలాకష్టమైనపనియని హెల్తుఆఫీసరు జబాబు చెప్పెదరు కాబట్టి ఇకనుండియు వీరికి విశ్వవిద్యాలపరీక్షల యందలి లేసిన పాక్వాడ్లు కావలయు కాబోయ! పరీక్షలు ప్యాసుకొని యీ పాక్వాడ్లలోనే నగరమును బాగుచేయించగల వేరొక క్రొత్త హెల్తుఆఫీసరునే, మనము తెచ్చుకొని నిర్ణయించుట మంచిదని నాయభిప్రాయము.

టి. యస్. నటరాజు పిల్లైగారు

బార్టిటవునులో శివమరణము హెచ్చుగా కన్పించుచున్నది ఇతర జ్వరములుకూడా హెచ్చునున్నవి. పరిశుభ్రమైన ఆవుపాలు ప్రజలకు సప్లయచేయుట మంచిదని సలహా యివ్వబడినది. ఇందువల్ల లాభము కలుగగలదు.

ఏ. ఎఫ్. హెయన్స్ గారు

ఈ సంవత్సర నివేదికల యందలి రెండు ముఖ్య లక్షణములేవనగా (1) హెచ్చుఅదాయము వసూలగుట (2) నగరములోని మరణసంఖ్య హెచ్చుగనుండుట. కమిషనరుగారు నిర్మాణ కార్యక్రమమునకు స్వతంత్రవ్యక్తి నుపయోగించి సలహాలివ్వలేదని కమిషనరుగారిని నిందించ వలెలేదు. ఈ పని కాన్సిలు వారిది.

ఇంతటితో సభ ముగిసెను. శుక్రవారం సాయంత్రంతిరిగి సమావేశ మగును.

కలకత్తా, అక్టోబరు 14—ఆయుధములు లేకయే లేయాకురోట్లలోని కూలి యువకుడు 6 అడుగుల పులి ముందుకాళ్లను వంచిపెట్టి మీదకి పోరాడి కేక లిడగా మరొకడు వచ్చి దాని మెడలోపాడిచి చంపెను. యువకునికి 40 గాయములు తగిలెను. కాని యుల్సారముగా నున్నాడు. త్వరలో బాగుపడగలడు. (ప్రీ ప్రెసు)

వాతావరణస్థితి

1927 నం|| అక్టోబరు నెల 14-వతేది శుక్రవారము

మాఖ్యజిల్లాలు	జిల్లా		మండలము		పరిశీలన
	గత 24 గంటలలో అత్యధిక	గత 24 గంటలలో అత్యల్ప	గత 24 గంటలలో మధ్య	గత 24 గంటలలో మధ్య	
గోవా-పూర్	92.0	76.2	...	4.20	+ 0.67
కాళహస్తి	93.0	80.8	...	1.26	— 0.97
కామారాజు	92.8	76.2	...	2.86	— 0.11
చింతలపాడు	92.8	75.5	...	4.82	+ 1.90
కర్నూలు	89.7	63.6	...	1.59	— 0.18
బస్తారు	89.8	74.2	...	1.04	— 0.99
అనంతపురం	1.46	— 0.28
కడప	96.6	72.8	...	8.65	+ 1.51
నెల్లూరు	96.0	74.8	...	0.76	— 1.05
చుక్కానూరు	95.9	74.3	0.48	0.77	— 2.72
కడపూరు	93.4	76.4	...	2.41	+ 0.05
నీలమ	94.7	72.9	...	0.98	— 2.21
కోయంబూరు	87.8	67.0	...	0	— 2.28
తిరువనంతపురి	97.5	75.2	...	1.90	— 0.87
నాగవల్లి	91.9	79.3	...	0.82	— 1.15
చుక్కనూరు	97.8	76.8	...	0.15	— 2.97
చింతలపాడు	88.6	79.4	...	0	— 1.82
తిరువల్లూరి	0	— 2.19
తిరువేంగుడు	83.1	73.7	...	0.12	— 3.18
కర్నూలు	82.1	78.0	...	1.71	— 2.85
కాళిక్టు	87.0	70.6	...	1.48	— 2.79
చుక్కనూరు	84.7	71.2	...	8.74	+ 0.66
చింతలపాడు	85.9	64.7	...	0.27	— 3.88
మోరకా	77.8	58.0	...	2.64	— 1.52
కడపూరు	67.8	50.0	...	0.48	— 3.85

సర్కారులు:—ముగింపుములో ఆకాశమునిర్మలముగను తక్కినచోట ఒకమోసగుగ మబ్బుగానున్నది. దక్షిణమున ఆర్ద్రత తక్కువ. గోవాపురంలో, కగటిరాత్రివేడిమి 8, 2½ డిగ్రీలు ఎక్కువ మంచితలములో పగటివేడిమి 2½ డిగ్రీలు ఎక్కువ.

డక్కా:—డక్కాలో చినుకులుబడినవి. కడపలో కొంచెము పగటివేడిమి ఎక్కువ. 2 గాలిలో తక్కువ కున్నాలో కొంచెము రాత్రివేడిమి తక్కువ.

కర్నూలు:—మేఘములు విస్తారముగా యున్నవి. పగటివేడిమి 2½ డిగ్రీలు ఎక్కువ.

ఏ. ఏ. నారాయణ అయ్యయ్య, ప్రభువాతావరణకార్యదాత.

అచ్యుత విద్వాలయం, తిరువూరు. (కృష్ణా).

ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్తు

ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్తు యొక్క పదావధి కోర్కెన 4వ అక్టోబరు 22, 23, 24 తేదీల (శని, ఆది, సోమవారము ల) లో బల్లారిపురమున సమావేశమగును. గంజాము మండలము లోని విద్యాంతమునివాసులును దంతహండా మాల్కదారులు నైన మ॥ శ్రీశ్రీ త్రిపురాన. వేంకటసూర్యప్రసాదరావు దొర గా రగ్రాసనాధిపత్యము వహింతురు.

దర్బా వేంకటేశ్వరరామరాసు,
కె.ఎం.బి రాఘవాచార్యులు,
పరిషత్ కార్యదర్శులు.
టి. శంకరలింగముస్వామి,
ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షుడు.
వేదాధిపతి,
టి. సుబ్రహ్మణ్యము,
ఆహ్వానసంఘ కార్యదర్శులు.

కార్యక్రమము.

శనివారము 22 అక్టోబరు 1927 సంతకము.

మధ్యాహ్నము 1 గంట మొదలు.

1. ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షుని స్వాగతాంజనము.
2. సభాధ్యక్షుని ప్రారంభోపన్యాసము.
3. భాషాభిమానము-బహుళకృష్ణపుగారు, ఆలూరు.
4. హిందూదేశమందాంధ్ర భాషాప్రాచుర్యము-బి. విశ్వ నాథశాస్త్రిగారు, హస్తేట.
5. కవి, కవిసమయము-విద్యాన్ శ్రీ కరి బసవశాస్త్రి గారు, ఆలూరు.
6. అభినవాంధ్రకవిత్వము-గొల్లపూడి శ్రీరామశాస్త్రి గారు, చిత్తూరు.
7. ఆంధ్రులు, వ్యాకరణము-కాశీభట్ట కృష్ణరాయశాస్త్రిగారు, చంద్రగిరి.

8. సూక్ష్మతనవిద్యావిలాసము-తత్త్వ-ప్ర-కాన్యతీర్థ జన మంచి శేషాద్రిశర్మగారు, కడప.

ఆదివారము 23 అక్టోబరు 1927 సంతకము.

మధ్యాహ్నము 12 గంట మొదలు.

1. ఆంధ్ర భాషావైతరము-జేలూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు, చెన్నపురి.
2. ఆంధ్ర సాహిత్యము-కాశీభట్ట కృష్ణరాయశాస్త్రిగారు, చిత్తూరు.
3. మహాభారతరచనావిశేషములు-ప్రయాగ వేంకట రామశాస్త్రిగారు, అనంతపురము.
4. పాతకాలలయందలియాంధ్ర భాషాసానము-ఆ. హను మంతరావుగారు బి. ఏ. ఎల్. టి. రాయదుర్గము.
5. బ్రహ్మశబ్ద విచారము-విల్లరిగ శ్రీనివాసరావుగారు, బందరు.

6. నవమాతృక-శ్రీకవిరాజ వత్సనాయ వేంకట సీలా ద్రిరాజుగారు, తుని.

7. శబ్దశాస్త్రవివరణము - శేతవరపు వేంకటశాస్త్రిగారు, విశాఖపట్టణము.

8. నాటకశాస్త్రపాఠశాల-మల్లాది వేంకటవిశ్వనాథశర్మగారు, విజయనగరము.

9. భాగవతము, పాతనామాత్యుని ప్రతిభావిశేషము-శ్రీపాద లక్ష్మీపతిశాస్త్రిగారు, పితాపురము.

10. ద్రావిడభాషా తత్త్వవిమర్శనము- కోవాడ రామ కృష్ణయ్యగారు, ఎం. ఏ. విజయనగరము.

సోమవారము 24 అక్టోబరు 1927 సంతకము.

ఉదయము 7 గంటలకు- పరిషత్ కార్యనిర్వాహకసభ. మధ్యాహ్నము.

1. విశ్వవిద్యాలయములకు- పెండ్లాల వేంకట ను బ్రహ్మశాస్త్రిగారు, పితాపురము.

2. జీవితనాటకము- అత్తిల సూర్యనారాయణగారు, కాకినాడ.

3. నాటకశాస్త్ర- విజయూరి లక్ష్మీనరసింహారావుగారు, కాకినాడ.

4. శ్రీనాథుడు, కాదంబరి- విద్యాన్ కట్ట సాంబ మూర్తిశాస్త్రిగారు, నరసన్నపేట.

5. భీమనాథాశ్రమము- విద్యాన్ లోగప్పటి భాస్కరశాస్త్రిగారు, అవోని.

6. అక్కరరాజ్యము- గార్లదిన్నె సుబ్బరావుగారు, చివోని.

7. నాటకసాహిత్యము-పండిత కే సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి గారు, బళ్ళారి.

8. అసభ్య మన నెట్టిది! - కాశీభట్ట కృష్ణయ్యశాస్త్రి గారు, కాకినాడ.

సన్ లైట్ సబ్బు

ఒక దఫా వాడిచూడుము. గుడ్డను ఉతుకుటకు దీనంత సులభమైన సబ్బు మరేదియు లేదు. ఇది మిక్కిలి మిత వ్యయమైనది. ఏలననగా మీ ఉడుపులు దీర్ఘ కాలమువరకు మన్నినట్లు చేయును. ఇది త్వరలోను, సులభముగాను, ఇంపుగానుండును. (8)

LEVER BROTHERS LTD., PORT SUNLIGHT, ENGLAND

వచ్చిమగోదావరిజిల్లా డెప్యూరహితులకు ఆత్మవసరమయిన సలహా

1. మన డెప్యూరహితులకు మొదటిపంట తల్లిపంటఅయిన సంగతి ఆంధ్రురహితులకు విశేషమయిన విషయమే. మన డెప్యూరహితులకు ముదురుగా నార్లుపోసి పెంచుటకుగాన వీర్యజ్ఞ చెరువులకును నారుమళ్లకును ఏప్రియల్ నెలలో నీరు పెట్టుటకు వీలులేదనినీ నీరు ఇవ్వమనినీ డి. పి. డబ్లియ్యు. వారు చెల్లడిగా చెప్పవలసియు రహిత పూర్వార్థప్రకారమును అవసరమునబట్టి నీరు రహితముగానో అధికారుల ప్రత్యేక ప్రయత్నములను సంపాదించుకొనియో సదరు చెరువులకును నారుమళ్లకును నీరు నింపుకొని సాధ్యమయినంతవరకు నారు పెంచుమని చెబుటకు ముందు కావలసినంతవరకు నారు పెంచలేకపోవుటచే ప్రభుత్వము సాగు సకాలములో చేయలేక ఎంతవత్సరమునానో ఆంధ్రురహితులకు అనభవనీయమే.

2. మన జిల్లాలో విశ్లేషణం లాకుగుండా వచ్చే నీరవల్ల ముమారు య 440000 యకరములు మొదటిపంటకు సాగు అగుచున్నది. సదరుభూమికి య 100కి లే 90 ముదురుగా నారు పోసి పెంచవలసినసితిలో సదరునార్లు పెంచుటకు ఏప్రియల్ నెలలో నీరుయివ్వమని చెప్పటయే అలా యిచ్చినయెడల రెండవపంటకు నీరు తక్కువగునని చెప్పటయే ఏలాటి న్యాయ మో ఏలేకపోవుటచే డి. పి. డబ్లియ్యు. వారు అలా చెప్పవలసిగానో అలా చెప్పటయే రహితులు ఎంత వత్సరములు భరించవలసియుంటుందో ఒక్కరహితమునను గ్రహించినట్లు కనుపించదు. సదరు నిబంధనలను వారు సీరపరచినయెడల ప్రభుత్వసాగుతి ఏమగునో యోచించుకొని భరించమనినే గత్యంతరం వెదకి కొనుటకు ఆంధ్రురహితులు ఏకగ్రీవముగా తగు ప్రయత్నము సలుపవలసియున్నది.

3. ముందునెల 19-20 తేదీలలో శెట్టిపేటలో రెండవ పంట మొటింగు జరుగునని తెలియచున్నది. సదరుమొటింగుకు ప్రతిసంవత్సరము అన్ని గ్రామములనుండియు వేసకువేలు రహితులను నిడదవోలు శెట్టిపేట గ్రామములలోని ఉద్యోగియుల మహమ్మదులు చెట్టికింద విధివిరామము లేక తాపత్రయ పడుచు యెవరిమట్టుకు వారు తమ స్వలిప్తయములు కొరకు తంటాలుపడుచు చివరకు వారివారి ఉద్యోగముల ప్రకారం ఫలితమును బాంధలేక నిరత్యాపహడి వృథా వ్యయప్రయాసలకు లోనగుచుండుటయు ఉద్యోగములు వారివారి లెక్కల ప్రకారం రెండవపంటకు నీరు ఇచ్చుటకు నిర్మాణించుకొనుటయు జరుగుచున్నది.

ఇదిగాని రెండవపంటకు ప్రతి సంవత్సరము నిర్మాణించుచు పద్ధతి మార్చి ఒకసారి నిర్ధారించేయి ఉద్యోగములలో ఇవ్వకు ఒక స్పెషల్ డిపార్టుమెంటుకూడా పనిచేయవలెను సంగతి ఎల్లరకు విశేషమే.

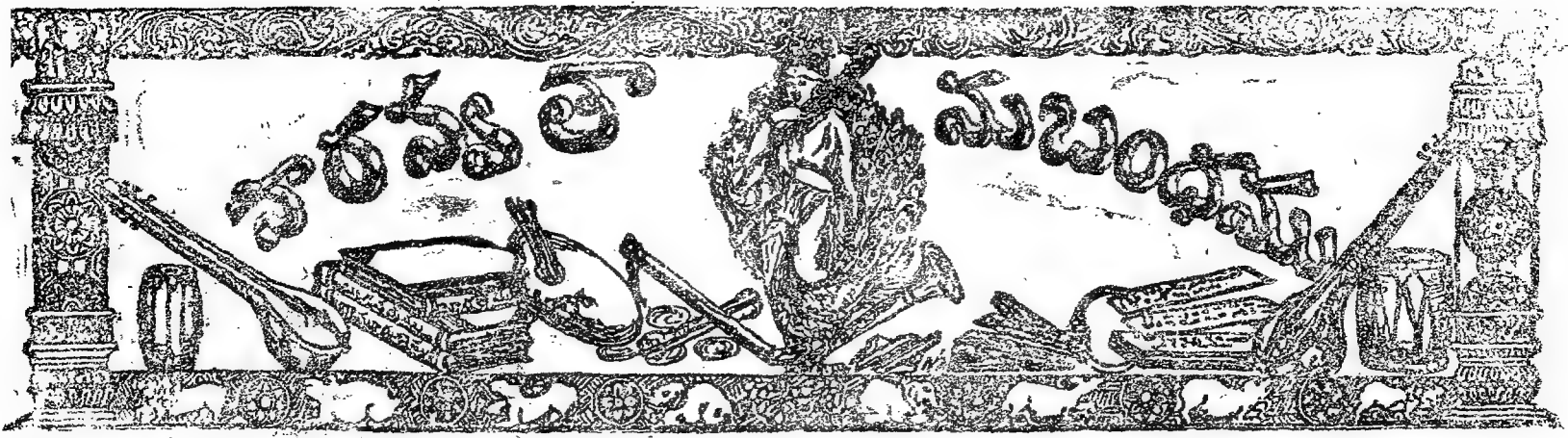
4. ఏప్రియల్ నెలలో నారులకు నీరు భారత్ కాన్ఫెడరేషన్ తీసినతర్వాత జూన్ నెలలో నారులకు పోసి పెంచుమని డి. పి. డబ్లియ్యు. వారి ఉద్దేశ్యముయినట్లు నై సందర్భములనుబట్టి స్పెషల్ మేకప్! జూన్ 1 వ తేదీన పెద్దకాల్య తూములలోయూ మొదటివారములోగాని అన్ని పెద్దకాల్యల చివరకు నీరుపోయిపోయిపోవుటయు పెద్దకాల్యల చివరకు నీరుపోయినగాని చిన్నకాల్యల తూములు తీయవలసియు వగయిరా కారణమువల్లను ఆంధ్రురహితుల నారుపోసికొనుటకుగాన జూన్ 15 తేదీకిగాని ముందుకుట్టలేదు. నారుపోసిన తర్వాత అధమును అది రోజులయిన నారు పెరిగినగాని నారుదీసి నాటుటకు వీలుగానుకూడా సదరు ప్రకారం నారు పెంచినయెడల జూన్ 25 వ తేదీనాటికిగాని సలసపడదు. అటుపయిన పెద్దరహితులకు అధము 30 కోజులకుగాని సాగుపూర్తికాదు. సదరు లెక్కలబట్టి చూచిన సాగులుపూర్తి అగుసరికి అగడ్తదాటి పెట్టెజుర ప్రవేశించును. సదరు ప్రకారం పూర్తి అయినను డెప్యూరహితులకు సరిగాక లేకపోవుటచే సాగులు అయినవెంటనే వత్సాధికృత్యము వగయిరా ముంపున అనేక గ్రామముల సస్యములు చెడిపోయి రహితులు భరించరాని నష్టమును పొందుట ఆంధ్రురహితులకు విశేషమే.

5. కాబట్టి తాముతా సదరు మొటింగులో ఒక ఏకైక నయనా ఒకచోట సమావేశములుగాని మొటింగుకు ముందుగా నిడదవోలులోగాని సమావేశమును సదరు ఇచ్చుందులకు వచ్చి రించి మనకు ముదురు నారు పెంచుటకు కావలసిన నీరును ఏప్రియల్ నెలలో యివ్వవలసినదనినీ సదరు నీరును మిగిల్చి మిగిలిన రెండవపంటకు నీరు ఇచ్చుటకు సీరపరచవలసినదనినీ ప్రస్తుతం తయారుచేయుచున్న రెండవపంట సీర ఏర్పాటులోకూడా సదరు ప్రకారం నారులకు సరిపోవు నీరుమిగిల్చి మిగిలిన నీరును దీనిని ఒక తీర్మానంచేసికొని అప్రకారం యామంజ్యములగాయితు అనులలోనికి తేలవలసినదిగా డి. పి. డబ్లియ్యు. వారిని రివిన్యూవారిని కోరవలయును.

ఇందుకు మన జిల్లా యిరిగేషను ఎడ్వైజరీ బోర్డులవారున్న మద్రాసు శాసనసభ్యులున్నకూడా తగు కృషి పడవలయునని యిందుమూలముగా కోరవలయునది.

తాడేపల్లిగూడెం.

కలిదిండి గంగరాజు.

ప్రభవ సంవత్సర ఆశ్వయుజమాస బహుళ చతుర్థి (౧౪-౧౦-౧౯౭౭) శుక్రవారము

ఏమి సంవేశము?

[అక్కరాజు రాఘవరావుగారు]

మినుకుకన్నెలార మీర లెన్నోటికి
బోవువారొకా తెలుపుదురే నాకు
నీనిశీధిని పతికై నింగి వెదకంగ
నేల వచ్చు నతడు బేలలార!!
కనులు గ్రుచ్చుకొన్న గానంగబడనట్టి
యంధకార మనక యగునె యిట్లు
తొంగిచూడ తోటదొడ్లను మేము భ
ర్తలును నేకశయ్య నలరునపుడు
మీకు విభుడు లేడో మీరు మీ విభునితో
నుండువారు కారొ యూరకె యిటు
మమ్ము తొంగిచూడ మరి సిగ్గు లేదేమి?
భర్త వెదకు మిషను వడతలూర!!
బావునకు పచ్చె నమవన ధవుడు నాడు
నాటికిని కళాహీనుడై తేట దొడ్లకి
పోయెడును, మీరు ధవుఁ జేరఁ బోల దిపుడు
వేచియుండుడు కుదుర్గను వేళదనుక!!
ఎంతయందకడైతే విజ్ఞునింగంగ
మినుకు మినుకు మంచు మెఱసెద రిటు
భర్త క్షయను బాధపడువాడఁ జూచియా
యింత నిక్కు చుక్కయింతులార!!
తమమునందుఁగూడఁ దళతళలాడు నుం
దరాలు మీర లెట్లు ధవుని నింక
తోక్కవాని క్షయను జిక్కి నవయువాని
కోరికొంటిరమ్మ తారలార!!
ముందువెనుకలకును ముదమతో నూఁగుచు
పైగుకాలిలోన పైరు వెన్ను
మోము లూఁగనాడు మురిఱెంబు గవఁ దొంగి
చూచుచున్నవారె చుక్కలార!!
పరునికంటఁ బడక పవలంతయును నంతి
పురమునందె యుండి పోలుపుమీర.
రేయియైన మునుఁగుతేకుమాటునఁ దొంగి
చూచు రాచటికపుసొబగు దాల్చె!!
చుక్కలార! మీదు చక్కనివెలువంబు
కవినతంసు కనులఁ దవలి లోని
హృదయదర్పణమున నదె తళుక్కుని ప్రతి
బింబిత మయె చుక్కవెలుదులార!!
కవికలంబు మిమ్ముఁ దవలి వర్ణించెడు
నీ ప్రశాంతమైన యిరులరేయి
యద్దమందు మీర లంపు రహస్యనం
దేశ మేమొ యింత తెలువరాదె!!
పుడమి రేయి విచ్చునెడ కొలంకులలోని
కలువలెల్ల నింగికొలనునందు
ప్రతిఫలించె ననఁగ భ్రమగొల్పుచున్నారె
చుక్కలార! యేమి చోద్యమమ్మ!
పతిని బాయకుండఁ బతివెంట జనుచుంట

సంస్కృత భాష

[శ్రీ కుటుంబశాస్త్రిగారు]

గీ. మున్ను వాల్మీకు నాశ్రమమ్మున జనించి
కుశలవకుమారకులతోడ కూడి నీవు
గడపితివికాదె కడుముద్దుగా త్వదీయ
తైశవంబును మాతృభాషా కుమారి!
గీ. బహుళమణి రత్న శోభితాభరణములను
లెక్కకును మిక్కుటముగ నర్పించి నిన్ను
బాదరాయణి యెంతయో యాదరింప
వజ్జలితివికాదె పిదప, గీర్వాణవాణి!
గీ. లలితభోజభూషణి నభారంగమందు
లక్ష్మితోగూడి, సహజనైరంబు వీడి,
లీలతోడుత కనకదోలకల నూగి
నావుగా నాజు, దేవభాషావధూటి!
గీ. కాని దురదృష్టవశమున కానికాల!
మేగుదెంచెను నిన్ను కన్నెత్తి చూచు
వారలును కానరాదు గైర్వాణి నేను;
ఇంక నీగతి నీవె యూహించుకొనును.

నతుల కెప్పు ధర్మనరణి భవిని
భర్త క్షయను మూల్గువాడైన మీరీతి
భక్తిసేత చెచ్చవలెనె మిమ్ము!!
నాడుప్రేమలతిక మోదంబుతోఁ బ్రాణి
నింగి యల్లి పూచి నిరుపమంపు
నీలివచ్చుచాందినీ గట్టె నన వెల్లు
చున్నవారు నినిని చుక్కలార!!
ఆకసంపుజడ పినాకి చుట్టిన యేటి
తేటనీటిగోటు దీటుకొనఁగ
పుట్టి యలలలోన నట్టిటు దూఁగాడు
కమ్మతమ్ము లనఁగఁ గ్రాలువారె!
ఆకసంపుజలధి నేకంబుగా రేఁగు
నురవుటలపైకి పొరలి వెల్లు
రక్త సంఘయ మన రాణ నొప్పారు మీ
చెలువమేమి చుక్కచెలువలార!!
సత్తుజేకులు నవరించి యెత్తి పట్టి
నడుమ 'తెలిరాలచీల' నిడి బిగించె
పుడమియూటికి పైకప్పు నిడెడునెకల
బమ్మ యన నింగి వెలుంగొందువారు మీరు!!
యామినీకాంత యినుఁ డబ్బి కరుగు పెఱిఁగి
తనదునల్లనికాంతులు ధరణిఁ గ్రమ్మ
నడచునెడ నరవీడిన జడను వీడి
పూవు లందందు రాలె నాఁ బొల్చు మీరు.
ఇడుమల్ కాఁపురమున్నె యొక్కెడ సుఖం బెనాటి
కేక రాదె కా, నడికుండలో ఇవి రెండటించు సుజ
నుల్ పల్కాడరే యెందు నం, చడలుం బొందు మ
నఃఖిపిధి గవఁగా నొనాశలక వెల్లుల, ట్టుడుదేవాం
గనలార! వెల్లుదురు కాదో యీనిశీధంబునన్.

వందనము

[శ్రీమాన్ దూపాటి కొండమాచార్యులుగారు]
ఉ. శ్రీమదఖండభూతలవిశేషచరాచరకౌటి కేవలం
ధాముఁడు కర్తయై పిదప త్రాతయు హర్తయు
దానెయై మన ! స్త్రీమ కగమ్యుడై యెపుడు
చిత్రగతిం జరియించుచుండు నే ! నా మహనీ.
యమూర్తి కేపు డందఁగఁజేసెద వందనంబిదే,

చిలుకా

[బాలకవి కోగంటి దుర్గామల్లికార్జునరావుగారు]
గూటిని నుంటినిదీటుగ నేనని
సారెసారెకును సంతసంపకుము
చిలుకా!
పొంగుట యెంత క్రుంగుట యెంత
వరో జెట్టిదో ఎవ జేటుంగునే
చిలుకా!
ముదము గలిగి సమ్మోహ మనెడియుం
భోరాశిని బడి మునిగిపోవకుము
చిలుకా!
తనువువైన నాతమి నెల్లన్ విడి
తత్త్వం బెఱింగి తగ వర్తిల్లుము
చిలుకా!

ఏల?

[“విద్యాభూషణ” కవిరత్న నరసింహశర్మగారు]

జలుగు చీనిచీనాంబరశ్రేణు లేల,
బాలసురసాల పల్లవభాగ్య మడర?
సువిలసన్మణు లవి యేల, శోభితాంబ
రతలమునఁ దారకాహారవితతు లుంక ?
మెడిపశ్చైరంబు లవేల, నిండుకాంతి
తో శశాంకుఁ డంబరవీధిఁ దొంగిచూడ ?
భద్రపీఠంబు లవి యేల, భాగ్యవశత
నింగి నీలాలపీఠమై నెఱయుచుంక ?
తూఁగుటుయ్యెల లవి యేల, తోరముగను
విమలగంగాతరంగముల్ వెలసియుంక ?
వైణికాదివాద్యము లేల, గణిక లేల;
పికము‘కూ’యన, నట్టువట్టు లుంక ?
రతనములప్రోవు లవి యేల, రత్న కాంతి
సాంధ్యరాగప్రభల్ నింక సాంధ్రముగను ?
భోగభాగ్యము లవి యేల, పోల్చిచూడ,
నకలభాగ్యములఁ దనంత ప్రకృతి యొనఁగ ?
రాజ్యపట్టంబు(?) లవి యేల, రాణ దనర
నాత్మసామ్రాజ్యపట్టంబు నధివసంక ?
రాగసామ్రాజ్యపట్టంబు రక్తి గులుక
చిలుతనంపక లితరముల్ నెను నే ?

కవిత్వపు ట్యూషను

కొల్లూరు ధర్మారాయకవిగారు, బి. యే.

(ఆంధ్రగీర్వాణ సాహిత్య సమ్మేళనము)

[ప్రవేశం-గిరిశం]

గి:-శ్రీమతి బుచ్చమ్మ Mrs. Girisam, వచ్చిందగ్గర్నంచీ నాలో new poetry పుట్టింది. అదికాని origin నుంచి trace చేసుకుంటే Wordsworth Prelude అంత గ్రంథం తయారవుతుంది. (పరికించి చూచి) ఎవరది—నా బావ వెంకటేశం లాగుంది. పాపం నా అవుధానులు మావగారు పోయింతర్వాత వాడికి condolence letter రాయమనుకున్నాను. కాని politic step కాదేమోనని ఊహిస్తున్నాను. Alright, personal గానే దొరికేడు. మరి తఖిర్లేదు.

[ప్రవేశం-వెంకటేశం]

వె:-చిన్నప్పుడు ముగిరికంబావ చెప్పేవాడు తానే మా పెద్ద English poet నని. నే రాసిన విశేషాద్వానా ప్రబంధమీద ఆంధ్రసాహిత్య పద్ధతి review చదివితే తెలుస్తుంది నేనెంతవాణ్ణియానో.

గి:-Hallo, my dear brother-in-law, Mr. Venkatesam, very sorry to hear of the demise of Mama garu. My hearty condolences to you.

వె:- (Serious గా) ఏదో, యింతకూ, దైవాజ్ఞ అనుబంధమీయిం కదా!

గి:-Really, really. అయితే యింకా మిగిలినానం లోనే వున్నావా?

వె:-అక్కడే వున్నానండి బావగారూ! యేదో కావ్యశ్రయం కానిచ్చి కవిత్వంలోపడ్డాను. తెలుగులక్షణం, అలంకారం, పాఠాలయ్యాయి.

గి:-చెప్పేవుకావు బావా! అయితే వెంకటేశం వెంకట కవి అయ్యేడన్నమాట.

వె:-దొనండి. నులక వేంకటకవిప్రదీప్తన విశేషాద్వానా ప్రబంధం మీరు చూసారా?

గి:-బాగుంది కాని, మీయింటిపేరే incorrect గావుంది. “నులకా” అని వుండాలి. అక్కడ దీర్ఘం రావడం natural. Examples “మండా, పురాణ పండా” etc.

వె:-లేదండి; పలకడంలో యెలాగైనా రాతలో పరి శుద్ధమైన రూపం వాడాలి.

గి:- అచ్చే, you are still... పెరటితోవనే వున్నావు. మాట్లాడే భాషలో రాయడం, మనల్ని పుట్టింపని బ్రహ్మదగ్గర్నంచీ అచారవైఖరియింది. The masses must understand you.

వె:- అయితే పద్యల్లో రాసేటప్పుడు మాట్లాడినట్టు రాస్తే బాగుంటుందా?

గి:- Yes, Mr. Venkatesam, I mean, Mr. N. V. Kavi;—నందుక్కడదూ! ఆగ్రహంలో కూర్చోదాన్ని, గ్రామోపాసం దాటి కన్ను తెరిచి నీకు లోకభాగ్యటాలేం తెలుస్తాయి.

వె:-అదేవిటండోయి, “లోకభాగ్యటా” అని అసందర్భపు సమాసం వేస్తున్నారే! మన వ్యాకరణా వోష్యకోడే?

గి:- Damn your Grammar. భావమందా? వ్యాకరణమందా? మనం మాట్లాడే ముక్కలే పోగుజేసి వాటికి rules పెట్టేరు పూర్వం. మనకి spontaneous గా వచ్చినవూలే correct. అదే real poetry.

వె:-అయితే యిప్పుడలాటి ప్రయోగాలు వాడొచ్చు నా యేమిటి?

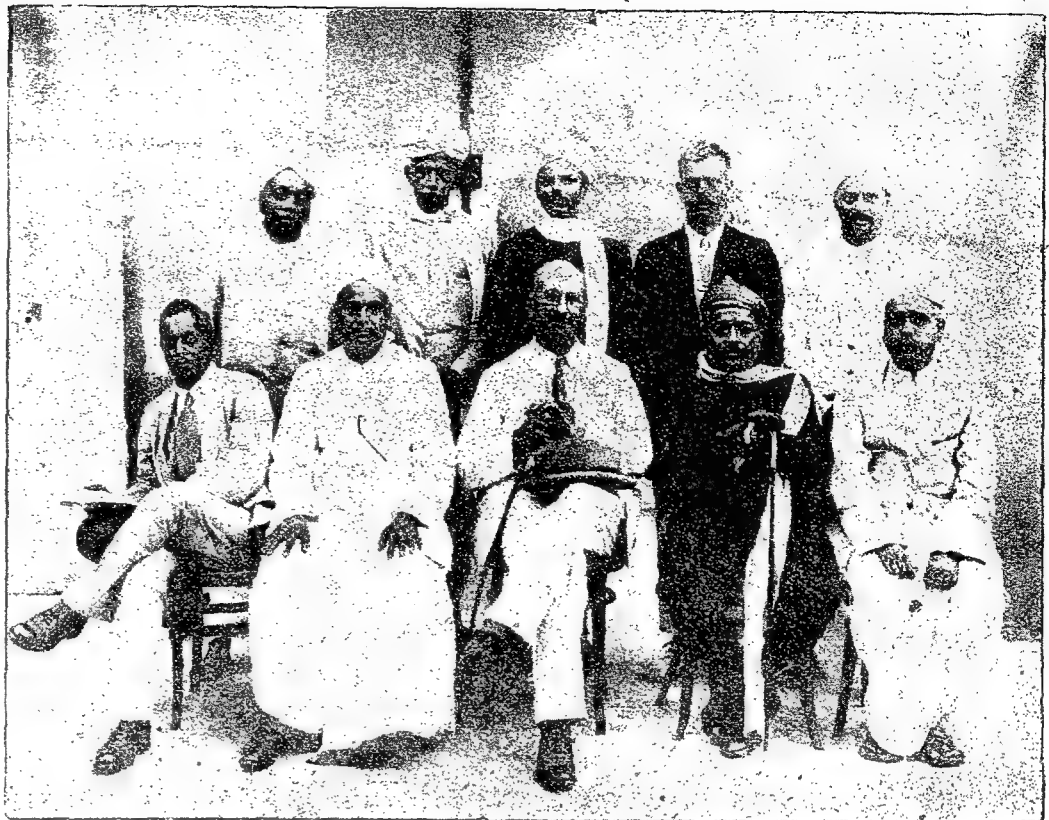
గి:-By all means, చుకో కిటుకు చెబుతాను, విను. అలాటివి వాడితేగాని నీకవిత్వాన్ని భావకవిత్వం అనరు.

వె:-పూర్వపు కవిత్వాల్లో భావాలున్నాయి కాని అప్పుడిలాగు రాయలేదేం?

గి:-That is it, నీకు Romantic poetry వాసన కగలేదన్నమాట. Romantic poetry అన్నదే భావకవిత్వం. Inspiration కొద్దీ వాంతిలాగొచ్చే కవిత్వం o mantic అన్నమాట.

వె:-అయితే మీరుకాని భావకవిత్వాలు చెబుతున్నా రేమిటి?

గి:-ఓ, hundreds. why? లోగడ నీకు చెప్పిన Widow verse, highly romantic.

సహకారబోధనకర్తగతుల ప్రారంభోత్సవము సి. ఎ. హెచ్. టవున్స్ ఐ. సి. ఎస్. గారిచే జరుపబడెను. వీరు సహకారవిచారణసంఘాధ్యక్షుడు. వీరి ఎడమవ్రక్కను గొ|| రామదాసుపంతులుగారు, కుడివైపున జి. కె. దేవధరుగారు కూర్చోనియున్నారు. (ప్రె. పి. సర్వస్వ)

వె:-ఇంగ్లీషులో కాదండీ, తెలుగులో మాట.

గి:-అదీ చెప్తాను. నా verse నేనే translate చేశాను, విను.

“తెలువారేసరికి లేమను యిల్లు వాకలి శుద్ధిచేయును, తలుపుయాలకు చెత్తకుడివి విశేషం రత్నంబు”

వె:-అదేవిటం దీపద్యం? ఘోరంగావుంది. అప్పు కవీయం, నులకలాసారం, వెట్టోమా లేని రకం.

గి:-అవన్నీ stale rhymes అయిపోయాయి. కాక నీఅప్పకవికి లక్షణంలో knowledge ఉంటేనా? వాడు చెప్పిన సర్వలక్షణం వాడిలక్షణం ప్రకారం wrong. ఒక్క గీతపద్యం తప్ప మరేది old stock యిప్పుడు పనికిరాదు.

వె:- (అలాచింది) ఇప్పుడు మీరు సెలవిచ్చిన widow పద్యం పునర్భగతిగడవకలగుండేమిటి?

గి:-ఉంటే ఉండొచ్చు. Old names రద్దుపర్యడంలో కొంత reform యతిప్రాసలు నడిపేసేడవొచ్చు లేకపోలే మానెయ్యొచ్చు. దీనికి “మత్యాలసరం” అని modern name. Widow ని మత్యాల సరంతో decorate చెయ్యడంలో Literary and Social reforms రెండూ కలిసొచ్చాయి.

వె:-మరి ప్రబంధం రాయడానికి, మిగిలిన, మత్యాల సరం చాలా?

గి:- There you are wrong. ప్రబంధం మాట మరి తల పెట్టకు. “కందంరాసినవాడుకవి” అన్నారు పూర్వం. ప్రాసకోసం యేడిసిన సామెతది. నిజంగా గీతం రాసినవాడేకవి. ఇహ, కవి అన్నవాడి highest ambition యేమిటంటే చిన్న చిన్న గీతాలాయడం, అవి కలిపి feather-weight paper మీద ఒక volume లో అమ్మవేయించడం. చేతనైతే తన పద్యాలకి తానే illustrations రాయడం, volume కి add చెయ్యడం.

వె:- బొమ్మలుండా లేమిటి? వాచక పుస్తకాల్లాగ.

గి:-కాదోయి-Art exhibit చెయ్యడానికి.

వె:-అయితే దేని విషయమండి యాగీతాలాయడం?

గి:-అది కవి యిష్టం-Poetry మాత్రం soul stirring and animated గా వుండాలి. దానికి ప్రణయం లేందే కథనడవదు. అందులో తామసి, అగాధం, వియోగం, విషాదం యీ aspects ఉండాలి.

వె:- అంటే ప్రబంధాల్లోని విప్రలంభం ఒక్కటే యెత్తిరాదులన్నమాట?

గి:-No. అదంతా nonsense, చంద్రుణ్ణి వాళ్ళునీ తిట్టడం-ముఖ్యంగా చంద్రుణ్ణి తిట్టడం Hindu-Moslem unityకి భంగం నీకో నవ్వు కుమిలి కుమిలి యేసున్నే వూరు కంటాగు కాని ఒకాళ్ళునీ తిడితే వొప్పుకోరు. అది abuse not poetry.

వె:-మరేవిట్రాయడం అయితే?

గి:-ప్రణయం అని చెప్పాను కాకోయ్.

వె:- యేమిటి ప్రణయానికర్థం చెబుదురా-నేనూ నేర్చుకుని రాస్తాను.

గి:-Yes, you are coming to the point. కవిత్వంలో tution చెబుదాం అంటే నాకు తగిన శిష్యుడైన దూ దొరికేడుకాదు. Come on, my old student and brother-in-law; నా library లోకి పోయి మాట్లాడుకుందాం రా. (తెర)

—భావ కవిత్వ గ్రంథాలయం—

[ప్రవేశం-గిరిశం, వెంకటేశం]

వె:- (పరికించిచూచి) అదేవిటండి, అబోర్డు మీద పేరవరిది?

గి:-మా organisation మొదట్నుంచి చెప్తాను, విను. భావకవిత్వాల వాళ్ళని పది మందిని పోగుజేసి, చిన్న literary సమితి start చేసి, దానికి నేనే అధ్యక్షుణ్ణియేను. ఈ library మా society డే. అబోర్డుమీద నాపేరే.

వె:-అయితే గిరిశం అధిక “శూలపాటి” అనిరాసేరేమిటి?

గి:- Sceptre of authority, suggest చేసే name పెట్టేను. అదే beauty అమ్మ. నాన్నా వుంచిన శ్రేష్టో glamour, too much use నించి చదుంది.

వె:-అమ్మ నాన్నా యెవరో తెలిదానికడలు ఇంటి పేరేదీ?

గి:- ఇంటి పేరాను కొడం superfluous and ridiculous excess. “శ్రీ” పెట్టుకుంటే చాలా. అదుగో design లోవున్న “శ్రీ” నీ artless eyes కి కనపల్లేను కాబోలు.

వె:-అయితే మీరన్నీ యీపేరుతోనే రాస్తారా యేమిటి?

గి:-ఇదే అన్నమాటేమిటి. యేదో ఒక false name; ఒకచొక్కప్పుడు కేవలం anonymous.

వె:-యెందుకండి అంతదొంగతనం భయంన్నా?

గి:-There you are wrong. భయంకాదు. అందులో వున్న romance స్వంత పేరుతో రాస్తేవుండదు.

వె:-నామ్మాడా యేదేనా పూర్వ పేరుపెడుదురా?

గి:-అలాగేకాని ముందు మా creed understand చేసుకో. ప్రణయం సంగతి చెప్తాను విను. అ ఒక్కమాటలో బ్రహ్మాండం అంతి meaning వుంది. కల్ప వృక్షం లాంటి resourcefulness దానిది. యే అర్థంకావలిస్తే అతర్థంలో use చెయ్యొచ్చు.

వె:-నానారం, విక్రం, సాంబ...

వి:- Wait. నీవుంటువులన్నీ కట్టగట్టి పారేయి.
“వ్రాయు” అన్నమాట తెలిస్తే you are a scholar.
జాడ-అవధులేనా చెప్పండి.

వి:- దానికి వేరే నేను verse లో expound చేసిన
commentary చదవానుండు. వెనక ఆంధ్రప్రదేశ్ సారస్వ
తానుబంధంలో వున్నది. భారతిలో gilt letters లో పడవ
అవధులేనా అది. Wide circulation కోసం చూడవలసి
వచ్చింది. Go on here it is; read
చేయి. తెలియవలసినవి నన్నుడుగు.

జాడ-అవధులేనా? యేంపద్యం? ముందు రాయలే
చేయండి!

వి:- Needless, మీరుమిక్కిలి, మనం అలాగే
తెలిసిన readers, degrading గా భావిస్తారు.

జాడ-చదువును

“పాశ్చాత్యులలోని ముద్దు టుంగరము”

ఏంటుండోయ్, ఈ చరణానికర్థం?

వి:- No, no. కాదుగాని ప్రతిపదార్థం చెప్పడానికి
సేవకాదు. ఇంతా suggestive poetry, you must
read it. చరణం Stanza కానీ చెప్తాను.

జాడ-చదువును

“పాశ్చాత్యులలోని ముద్దు టుంగరము,

ఇప్పుడే నాలో పప్పుబెల్లలు

ఇక్కడ మెరుపులో గునపంపుపాటు,

మందమారుతములో మంచి ముత్యాలు,

తెలియజేసేటట్లుగా చీలుగుబెండు,

మెలికన్నులలోని నేరేడుపండు,

భారతీయ! నీ ప్రణయగానంబు.”

(చదువుతాడు.)

వి:- యేం తెలియజేసే? పెద్ద కవిత్వమంటావు.

జాడ-నాకేం బోధపడలేదు.

వి:- Alright, విను. The divine music of what
you call pranaya, దానిస్వరూపాన్ని explain చెయ్య
డానికి Nature లోంచి similar things cite చేశాను.
అలా చూడ: next stanza ditto.

జాడ-చూడగాని నాకిప్పుటికేమీ అర్థం కాలేదు.

వి:- Deep గా dig చేస్తే క్లష్టమైనా దానిలోబయలు
వుంటుంది.

జాడ-నీ అర్థం తెలిసింది గనక నా రెండో అర్థానికి
చెప్తున్నాను.

వి:- Despair కాకుండా చదవా నీకే తెలుస్తుంది.

జాడ-చదవబోతూ మొదటి stanza తరవాత యీ
చక్క తెలుసుకోండి!

వి:- అక్కడ Poet's chain of thought, over
imagination చేత తెలియించుకుంటుంది. లోపించిన భావా
లతో readers కి guess చెయ్యడానికి విడిచిపెట్టినట్లు.

జాడ-ఏమిటగా? సరే యేదో చదవాను-

“గరభపుష్పంలో కలకండ్ తీసి,

పక్షపాతములోన పంచమస్వరము,

మెండానివీరచై విరిమిల్లెలిక,

జీవగ్రహణలో మెట్టుపంపంగి,

జలవిరిపన్నీల చెరుముకు వేటు,

మొగలిపూరములో ముత్యాలగడ్డి

తేనెనా తెరలోన తెరచాటునీటు,

భారతీయ! నీ ప్రణయగానంబు.”

వి:- యేం. Ditto అని చెప్పేను కాను. అయితే యీ
అవధులేనా చూడండి more complex ideas పెట్టేను.
Poetic talent ఉన్నవాళ్ళే understand అవుతుంది.
Go on, continue.

జాడ-చదువును

అశ్రుచాపములోని జంపెతాళమును

మొద్దుపుట్టిననాడే ముద్దుగొన్నాడ,

మిన్నతెమ్మెలోని పిల్లికన్నులను

అశ్రుతాగిననాడే యూదసేర్పిరిని,

అలిగిరములలోని యాపురింతుకు

చిట్టినపులనాడే చిటుకవేసితిని,

అశ్రులోపుట్టిన ప్రేమరసంబు

భారతీయ! నా ప్రణయగానంబు”

వి:- Yes. Note the last line, ఇందులో నా
early understanding of pranaya చెప్పేను. చదవా.
చదవబోతూ spontaneous fluency, side by
side ప్రసాదమవుతుంది.

జాడ-అన్నీ ప్రసాదమనే వుందండి, బోధపడితే

వి:- Next stanza లో excellency of pranaya
అనుభవదానికే poet పద్య కములు describe చేశాను. చదవా.

వి:- యేదంటే, కానీందీ.

“బంగారుజల్లుల పానకంబును

మిరియాల పాడికొంత మేళవించితిని,

బాలచంద్రుడు నుధాపాయసంబును

ఏలకపాడికొంత మెప్పు చేసితిని,

చేమంతిబాతుల చిరునవ్వులంట

మధుమధుగ చిన్న ముల్లునుచ్చితిని,

ఇట్లుచేసితివేల నీవందుచేమి,

ప్రణయంపు మహిమయే

ప్రణయమహిమంబు”

ప్రణయం అంటే అర్థం ప్రణయం అనిలేకా రేచింది
దురా?

వి:- యేం. That is the nearest meaning
which can approach the sense of the word.
“అతని కథండా నాటి” అన్నట్లు అమాటకీ అమాటే సరియై
నర్థం.

జాడ-అయితే మీ commentary యేం వుంది
దీనిలో?

వి:- అది last stanza చదివితే తెలుస్తుంది. అందు
లో ప్రణయాన్ని యొక్కడి కక్కడ anatomise చేసి పా
రేశాను. అపార్థ కలిపితే నీమట్టుకు నువ్వే తయారు చేసుకో
వచ్చు చదవా.

జాడ-చదువును

“నీలాలలోనున్న నియమంబు తీసి

బంగారులోనున్న పాలను దీసి

మేల్చి పన్నీటిలో మిగడత దీసి

నీవరగిరిలోని నీలిని దీసి,

కృష్ణవేణుమృలో కీర్తిని దీసి,

యెండమావులలోని యింపును దీసి”

(నవ్వుతూ) తెలివి తక్కువలోని విలువను దీసి—

వి:- ఏదంటే? బావా, అందులో లేంది చదవానున్నా
వు? స్వంత కవిత్వం పెట్టినా కాని బాగానే వుంది. Ignor-

ance is bliss అనే saying విన్నావా. ఆ bliss నువ్వు
add చేతే వచ్చుతుంది. నీలోహడా latent గా Roman-

tic instinct ఉందన్నమాట. నువ్వలాటి కవిత్వం చెప్పడం
మొదలెడితే Spenser గానేనా Poet of poets ని అవు

తానన్నమాట. — Go on, continue.

జాడ-“పండుబాకులలోని పరువెల్లదీసి

ప్రణయమా! నినుకేసె బ్రహ్మదేవుండు”

ఇక్కడ పరువు దీశాడే బ్రహ్మదేవుడోయ్! యెవరిది?

వి:- Yes, you are right. నీక్కూడా అక్కడ
క్లష్ట suggest అయిందన్నమాట. పండుబాకులంటే, పాత

కాలాలు తెలకు చుట్టుకునే Old pundits వాళ్ళో set

aside చెయ్యడంవన్నమాట-లేకుంటే ప్రణయానికి వాళ్ళు ob-

struction

జాడ-అంటే మానాన్నలాటివాళ్ళా?

వి:- మరేవరే! నేను మీ sister లో romantic

poetry act చేసే రోజుల్లో, మీ నాన్న యెలాచిక్క

పెట్టేవాడో, యెరగవూ? కాబట్టి ఆ line లో అంతర్గతం వుంది

personal element also. it is the crowning line

of the whole piece,

జాడ- (కుర్చీలో చేరబడిపోయి) ఇంతా చదవా లే,

యేమోకాని నామనన్న గాధరాగా వుందండి.

Yes, అది inspiration యొక్క physical

effect. ఆ surcharged bosom గొంతులో కొట్టడ

మండా యేదో ఓహహహహ వల్లకొచ్చేయ్యాలి.

జాడ- Inspiration ఏంటింటి, నాకు కాళ్ళూ చేతు

లూ అందకుండా వున్నాయి, యీ అగాధంలో.

వి:- ప్రణయంవల్ల కలిగే agonised feelings యిప్పు

డు నువ్వు experience చేస్తున్నావన్నమాట.

జాడ-మీలాగ నాకేం ప్రణయాలేవంటి. ప్రణయకవిత్వం

నన్నిప్పుడల్లా పెడుతున్నది.

వి:- No my dear brother-inlaw, నీకు ప్రణయం

వుండాలన్న బాధలేదు. ప్రణయ కవిత్వం చెప్పే విధం teach

చేస్తాను, నీరుకుంటావా.

జాడ-ప్రణయ కవిత్వంవంటూ, భావకవిత్వం వంటూ.

మీమాట యేది శివం?

వి:- రెండూ ఒకటేనోయ్.

జాడ-సరే-చెప్పండి, అవిధానం ఏదంటే!

వి:- మొట్టా starting లోనే నువ్వు ఓ ప్రేమనినో

or whatever you call it, ఓ ప్రణయమూర్తిని create

చేసుకోవాలి.

జాడ-యేమోకాని, అడవాళ్ళకి రామమూర్తి, కృష్ణ
మూర్తి అన్నట్లు “ప్రణయమూర్తి” అని మొగాడి పేరు
పెట్టావా?

వి:- Nonsense; మూర్తి అంటే image, idol అన్న

మాట. ఆ idol యొక్క altar మీద నీ lifeblood ప్రవ

హించుకొన్నావు. ఈ library లో వున్న పుస్తకాలన్నీ,

various poets యొక్క స్వాదయగుధిరధారలే అనుకో.

జాడ-చచ్చిపోయాడే, ఒంట్లోరక్తం యేరై పారిలే.

వి:- Damn it, Figurative గా చెప్పింది అబద్ధ

చేసుకుంటావే?

జాడ-పోనీందీ. యేదో ప్రణయమూర్తి అనేకంటే,

యేదోనా పేరే పెట్టేనే?

వి:- పెట్టొచ్చు ఏసరస్వతి అనో, పెడితే Divinity

కూడా కలిపాస్తుంది.

జాడ-యేమోకాని, యేదంటే రామదం, అసలు సృష్టిలో

లేని మనిషిమోడ?

వి:- అదే poet యొక్క creative faculty. లేని

బాధపడుతున్నట్టు, లేనివేదన పొందుతున్నట్టు

కల్పించి, లేని ప్రణయమూర్తి

కోసాన్ని దుఃఖంలేని యేడుపు పద్యాల్లో పెళ్ళియిచ్చడం,

highest romanticism.

జాడ-కోంపదీసి, మనంపెట్టిన పేరుగల మనిషి యెవ

రేనావుంటే పీకపోతుండే?

వి:- అలాంటి chance coincidence వచ్చిందంటే

అదేగా, Love conquest జతపడుతుంది.

జాడ- ప్రమాదిస్తే దేహమధే తలసిక్తుండేమో. యెవం

చూసేడు?

వి:- Absurd. ఇప్పుడు poets యేంతో fools అను

కున్నావా? రాసింది యెంత బుర్రకొట్టుకున్నా అర్థంఅయితే

కమా, ప్రమాదానికి? ఆ type of poetry కూడా నేర్చు

కోవాలి. దాన్నే mystic poetry అంటారు.

జాడ-దానిక్కూడా కిలుకులేం వున్నాయేదంటి?

వి:- Oh yes, పెక్కియెంత difficult గా వుంటుందో రా

యడం అంత easy. Note book తీసి, ఓ set of words

చెప్తాను రానుకో.

జాడ-యెందుకంటి?

వి:- Take them down first “వియోగం, తమస్విని,

అగాధం, శర్యరీ, దొంతరలు, తెరలు, చిరుత, పొరలు, బలితం,

ఉమమ్మ, గుడుగుసలు, కంటకం, మహారాలు, పథాలు, తిమి

రాలు” How many?

జాడ- పదిహేను.

వి:- Alright మరొక్కటి రాయ. “శిరాలు.”

జాడ- శిరాలేదంటింటి? ఆవునా, గేదానా, లేక

మేక పెడకిందివా?

వి:- Nonsense, It is plural for శిరము Heads

అన్నమాట.

జాడ-“యితే “శిరము”ల నకూడదంటి చక్క?

వి:- Yes, well suggested చెప్పడం మరిచిపో

యేను; plurals చేసేటప్పుడు “శిరాలు, తిమిరాలు, పథా

లు” మొదలైనవి romantic etc, “శిరములు” etc, dull

old forms.

జాడ- కాని, యీ plurals పెట్టుగా వినిపిస్తాయే?

వి:- Romantic ear, cultivate చేసుకుంటే, అనే

నీస బాగా వినిపిస్తాయి

జాడ- దానికే సాధనం, అయితే?

వి:- నీకు dictate చేసిన ముడిమాటల ముట్టుకే తిప్పి

ప్పి కొడుతూ, గీతాలాయవోయ్. చిత్తవచ్చిన సమాసాలు

గద్దు.

జాడ- వాల్టో తెలుగుముక్కలూ సంస్కృతం ముక్క

లూకూడా వున్నాయే; కలిపి సమాసం చెయ్యొచ్చునా?

వి:- ఓ, మాసమితికి అధ్యక్షుణ్ణి, నేనే మిశ్రమ సమా

సా లేపేను, బోలేడువోట్ల.

జాడ- (అనంతంలో) మేష్టరుగారూ, యీ పాటి

teaching చిన్నప్పుడే చేస్తే, బాల్యమే అయిపోయివుం

డి! ఈవెళ్ళకావ్యాల్లోపడడం చిక్కులేకుండా

వి:- No, no. బాలకవి antagonistic by natu-

re to ప్రణయం ఇప్పుడే నువ్వు ripe కనిపిస్తువు. Go on,

begin. May success attend upon your attempts.

జాడ- అయితే నేనిం పెరువు దిగుంటాను. భావగీ

తాలాయదానిం, రాస్తానుగాని, యేదోనా ప్రణయమూర్తి

కాని జరిపడలేనాకు సంగ్రహించేసి పెట్టాలి, యీమేల్పన్నాటికి

మరిచిపోను.

వి:- ముందు theory కానీవోయ్, నిజమంటి దాని

మాటాల్లోచిద్దాం.

(తెర)

(“ఆంధ్రభారతీయం”)

శబ్దరత్నాకరము

[కావ్యతీర్థ

మన్దలకల్లి వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు]

(ఆశ్వయుజమాస శుద్ధ ౩, సారస్వతానుబంధము తరువాత)

“హరు-పరుగెట్లు, శ్రేణుల్ గట్టి నభోంతరాశమునఁ బా- కం బడవలె. స్వా. ౪-౨. (ఇది లఘురేఖనుగట్టి కాదకవుల ప్రయోగము కనబడలేదు.)” అని శబ్దరత్నాకరములో విశ్రాంతిలో వ్రాసిన శబ్దరత్నాకరమైత్రి సోమనాథుని యాచార్యులవారలగువును లఘువును తేసి దానికిఁ గొంత యనుమానకాండము చేర్చినారు. ఇట్టి యనుమానము తెన్నియొకవస్తువునున్నది. శబ్దరత్నాకరమునొకప్పుడూరము గదా! ప్రాసమైత్రి, లేక విశ్రమమైత్రి పొరయు తక్కినయక్కరములవలెనే శబ్దరత్నాకరములకును తేసిన విశ్రమమైత్రి శబ్దరత్నాకరముల విమర్శకలనుతము గాని కవిమతము గానని మారదృష్టి నాచరించినవోడెడిది.

శా.నంతయు రాజున కేన చెప్పి నికా

రోయంగనత్తుం గందనయె-టుంగుట నాతడు నన్న పంచినన్.

—౧౦. ఆ 42.

అని నరకుమారచరిత్రలో నున్నది. శ్రీమన్ ఆచార్యులవారు వ్రాసిన ఆర్థములో రోయధాతువు లఘురేఖతోడనే ప్రయోగించి క్రింద కుండీకరణములో “ఒకానొక ఆధునికకవి దీనిని వ్రాసిన అనుభవమునందు శకటరేఖముగా ప్రయోగించియున్నాడు. అది మారదృష్టియగును” అని సిద్ధాంతీకరించియున్నాడు. అధునికం డెనుటచే నాచరణీయము గాదు గాని యీ ప్రయోగమును జూచియె యున్న మాటయుండవలయును. వ్రాసిన అనుభవములో రేఖమే సిద్ధాంతమైన ‘ఎటుంగు’ అనునది ‘ఎరుంగు’ అని రేఖయుక్తముగ నొకరూప ముండక తప్పదు. లేదా, అధునికకవి ప్రయోగమును తీవ్రప్రయోగము పోషించినా, ‘రోయ’ అనునది ‘రోయ’ అని శకటరేఖయుక్తముగ వ్రాసిన నుండి భేదపలయును. విశ్రాంతమైత్రికూడ సోకఁగూడదు గనుక ఎటుంగునుబట్టి రోయను రోయను తేసిన శాధునికకవిని గారవించినవార మగుట యొకవిధమైన లాభము లేదా, ప్రయోగ శిల్పరత్నముచేతను, కవిగౌరవముచేతను ఎటుంగునకు ఎరుగు మాటురూప మైనట్లు ఎటుంగునకు దీరిం జూచియైన ఎరుంగు అని మామరూప మున్నవన్న శబ్దరత్నాకర సాంకర్యదోషదూషితము లని లెక్కెంపఁబడు మహాకవిప్రయోగము తెన్నియొ యీయొక్కదాని మూలమున నిరస్తము లగుచున్న వినుట మఱి యొకలాభము. దీనిని సిద్ధాంతీకరించుటకు నానాగ్రంథపరిశోధకులును, వాగ్మయోధ్యారము నగు పండితుమహాశయులకు నవలె నేసి మానంతర్యమునకుం బోవుచును.

చీరు-పిలుచు. ఈయర్థము లఘురేఖయుక్తమైన చీరున కే కాని నరురేఖయుక్తమైన చీలున కున్నట్లు నేయలేదు. దీనిబట్టియే కీ. శే. బ్రహ్మశ్రీ రాయదుర్గము నరసయ్య శాస్త్రిలవారు భాగవతవిమర్శనము వ్రాయుచు ననుబండును, మహాభ్యుంధు నగు పోతననుహాకవి మొదకుం జుట్టిన శ్రేణిలోని శబ్దరత్నాకరసాంకర్యదోషమును, మహాకవిని యితరదోషములను గొంత నరకుంటోలించి ద్రష్టాభాగములు పూరించినవారివైఁ జెట్టియు, శా. పాణిను లేచి నిక్కులకు బాహువు లొడ్డఁడు బంధురాజులఁ.

యీయందు భాగవతకృత్రియని. మాణియు తండ్రిని మిత్రవర్గముం దండ్రు మాన్యసంఘము వసించునున్న గృహంబులోనికిం దాడఁడు కావలె యనఁడు తాపము నొందఁడు కంటింపఁడున్.

—7-స్కం. 19A

అని రేఖయుక్తముగఁ జూపి, యిదిట సాంకర్యము చేసి నాచరి యుచారణ మిచ్చియున్నాడు. వారికిని శబ్దరత్నాకరమే యీ విషయమున సాహస మనుబంధించినది. కాని యీ చొప్పు ముఖ్య క్రమోత్తమై నానొపించిన దోషము పటాపంచల చేసి, తలచు విమర్శకులు గూడ తేనిపోని దోషములు నెత్తినఁ చెప్పువారేకాని తాత్త్వికముం గనఁజాలరని బోధించు మహాకవిప్రయోగము కొరకే నొపఁబలంబుల కట్టివాని కానందము గలుగదు ?

1. పాణిను ముడిసినవాడెన్
గాఁడెనిం చేరువు చప్పి గాదిలినుననిం
జూఁకు నొప్పించితి నని
చీతలి నెలుంగెన్ వారి చేయఁగలయన్. 2-ఆ. 75.
అని నరకుమారచరిత్రములో నిట్లున్నది. కనుక నిక

నేనునుబడు పిలులేదు. సామాన్యముగ నొకప్రతిభావంతుడై నియునుబంతుం దైవకవిప్రయోగములోని శబ్దముల నంత నిర్లక్ష్యమున చేయక యతినినియును ననుసరించియు, నరని ప్రయోగమును బట్టియు నాయాశబ్దమున కాయాదోషబూర మైన రూపమును సాధించుట సర్వత్ర కృత్యం స గు రి ము. ఒక క్క ని ఘం టు వు వై వాధారదే గొట్టె దాటు దాటులుమాత్ర మొకానొకప్పుటి కైన బయటఁ బడకపోదు. ఇపుడు భాగవతమునందుం జూపింపఁబడు రేఖాకారసాంకర్య ఫలము లన్నియుఁ గొన్ని ద్రష్టాభాగపూరకలవి, కొన్ని విమర్శ కలకేకాని పోతననుహాకవిని గావన్నను సాహసము గాఁబోదు. అమ్మహాకవి కీవిభాగమునం చెంతయేని యభిమత మున్నట్లు తెన్నియొ పద్మయులలో భిన్నభిన్నముగ రేఖాకారప్రాసములు వేసియున్నాడు. తక్కినవారు కొన్ని ప్రాచీననియమములు పాటించినట్లే కన్పట్టును. శిశుభాగము లీయీచొట్టనే యయియుండునోమో యని యూహింపవలసియున్నది. చీరుశబ్దము కేతన కనఁగా ఆకారయుక్తముగా మాట పోతన కనఁగా మాట కుండి యున్నందులకుం బండితపక్షపాతమున కే మరొ చింతింపవలయును ? ప్రకృతము:—“చీలు” అనుదానికి “పీలు” అని యర్థ ముండితీవలయును.

తాళు- అనునది పావు అనునర్థ మిచ్చుచు శకటరేఖముతో నున్నట్లు పైపోతన మహాకవి పద్మయులనఁ జెలియఁబడుచు శ్రీనరసయ్యశాస్త్రిలవారిచే నామోదింపఁబడినట్లు తెలియజడుచున్నది. శబ్దరత్నాకరములో నీశబ్దమున కేయర్థము కనఁబడు. మఱుంగునకు అనన్తర్థ ముండినను నివహం బొనఁగదు. కానతాళునకును ‘పావు’ అని యర్థ ముండి తీవలయును.

లంగ-నవ్వుము. ఇయ్యర్థమునందు ‘బాధమో లంగ’ అని చాలవఁకు వాడుకగలదు. ఈశబ్దము కనఁబడదు. ప్రసిద్ధపదమే కాని యంతయు ప్రసిద్ధపదముగూడ గాదు కనుక ‘లంగడు’ అయినదేవాద ‘లంగు’ అని యుండవలసియుండును.

క్రొధనసంవర్సరపుటుగాదసంచితలో ‘ఆంధ్రవాహ్నియ పరిశాము’ అనువాగ్మయము వ్రాసేయుంటిని. అన్యోన్యోద్యమము వ్రేలు వించినగాని వన్న రా ననియె. కనుకఁ గొండఁజం దితమహాశయులనలనఁ జచ్చించి వినివిన్న దానిని స్వయముగఁ జచ్చించుకొని పరిశోధించి, సర్వము క్రిగఁ బోత, నప్పటికొన్ని నాయభిప్రాయములను మార్చుకొంటిని. ‘అనఁడు’ యనఁ బుట్టుచు తాత్త్వికభావం’ అనికదా యున్నది ?

తక్కినవానిం బోడ్రోసి, యొక్క శబ్దరత్నాకరమే వాగ్మయోధ్య మని దీరినాధారము చేసికొనియె ఏలలో నానున్న లేమని వ్రాసితిని. పదంపడి నావ్రాసిన వ్యాసమును జదివి నాజ్ఞాపను బరికించి యంతరహాస్యములను విప్పి చెప్పిన యొకరి పక్షే పండిత మహాశయుల నుక్తింబట్టి యప్పకవియుములో నితే. ఆం లోఁగెను పీఠము దాం నేఁగ
వాఁగ ననునవి మొదలగు వాక్యములకు
చొదలు నక్షరములు చిన్న చొట్టవైఁగ
కాఁములు గాని యనునానికియు గావు. ౨౨. 118

అనుదానిని, చైతన్యచంద్రికలో నానుడేపండితుండు ‘ఏలగ నా ప్రతిష్ఠ లే’ అని చెప్పినదానిని మున్నవ్యధాకరించియు, నిపుడు రా ఘం పాం డ పీ య ము లో ని ‘క. విని యతినిం దనవై నిడుకొని యేఁగినియమికి దగ నిట్టోం’ అని ద్వంద్వార్థానుసారం ప్రయోగాధారములన నృధఁపఁబడుకొనవలసి వచ్చెను. పైపద్యములో నాధునికవిమర్శకులు నిర్మించుకరూపముతో భారతార్థమున వ్యాకరణవిద్య మని పోష మెన్ని, ‘వై. శే. పఖం’ నిర్మించి రేఖశం కత్ర చిక్కం’ అని తద్దోషపరిహారము చేప్పియున్నను, ‘ప్ర’ మాత్రక్రమణే కారణాభావా’ వైమ సిక్చియబుధిచేతను శబ్దాచ్చారముచేతను ఏలఁ నబిందుకముగ నిశ్చయించుకొని, బ్రహ్మశ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు నొడివినట్లు చరకుమార చరిత్రములో నబిందుకముగాఁ జెర్చితిని. శ్రీ శేషాద్రియకవులు సీత వ్రాసి తస్మాప్సలపట్టిలో నబిందుకము తప్పుక్రింద చేసి, మఱియు N. B. గుట్టపెట్ట ‘చీకటి, ఏరు, పరగు’ లోనగు శబ్దములలో నర్థబిందువు ప్రాచీనగ్రంథానుసారముగ లేదు, అని మాపించిరి. ఇపుడేమి చేయవలయును? ఇంక ఏలవిషయ మెవరిప్రము వారిదే యని సిద్ధాంతము చేసికొనుట తప్ప నిద విధ మనుట మిక్కిలి యసంగం. మరలించును. ఇంక దానినే పట్టుకొని ప్రాచులూడుటయుఁ బట్ట చేమమే గాన విడిచివేయవలెను.

పరగులో నరసున్న లేదని యిప్పుడిప్పుడు కొందఱు పరామర్శించుకొని నిర్మించుచుగ వాడుచున్నట్లు వ్రాతలవలన

చెలియుచున్నది. ఇదివఱలో నేనును ఉన్నదన్నవారిలో నొకఁడనే. లేదన్నవారివైఁ గొంచెము మనోవైకల్యము చెప్పుకొన్న వాడనే. ఇయ్యది స్వాభావతవిరుద్ధము గదలినపుడు ప్రతివాకి కి గల్గవదియేకదా ? అట్టై పరామర్శించుకొంటి లేదనువిషయ మెవరికి వారికి వోచుట్టఁ మాన దని స్వానుభవసిద్ధాంతముగఁ జెప్పుచున్నాడు. కాని లేదన్నమాత్రముననే తత్త్వార్థదూరీకరఁపట్టివ మైన యాగ్రహణేకమునకుం బోటికే, తత్సంబంధానూనూంశరమును బొబురుగొంప నీక, పరిశోధించిమాత మని మాత్రము పూనుకొన్న, నున్నదన్నవారికే లేదని స్ఫురింపక మానదు. ఏదియు విమర్శనమునఁ గదా లేలివచ్చును ? రత్నాకరములో నాచార్యులవారు తమకు దొరకినగ్రంథములోనిదియు, నుచారణముగా నిచ్చినదియు, ఆప్రయోగము తప్ప నితరగ్రంథములలో నాప్రయోగముయొక్క మార్పుం జూచి వాగ్మయ మంత పరిశోధించునప్పటికిఁ బ్రయోగాంతరముగానఁబడక యర్థబిందువు నిర్లక్ష్యమే యని నిశ్చయము గలుగుచున్నది. ఈశబ్దములో నరసున్న కింతవాగ్మయమునందుం బని వేసినట్లే యగపడుచున్నది గాదు. కనుక పరగు నిర్మించుకొ మై పరగజాతరువాత నుండవలసి యుండు నని చెప్పుచును.

ఆర్యపాతక మహాశయులారా !! అదేపనిగా శబ్దరత్నాకర మంతయు విమర్శించుటకుం బూనుకొనిన వాడనుగాను, కొంతైనను విమర్శించుటకుం గాదు. విమర్శనప్రసక్తియే లేదు. అప్పుడప్పు డగపడినవానిని జేర్చి శ్రీమన్ ఆచార్యులవారి పోక్షమునఁ బండితుమహాశయులే సమక్ష మగుట నిష్పటి కింతమాత్రము నా తెలిసినంతలోఁ చెలిపికొనఁగల్గితిని. తదేదేక్షగా, సమిమర్శముగఁ జూచుచో మఱికొన్ని యంశములు లేలనేమో, మొదటియున్నవమే యది గాదు గనుక నది యొక విమర్శము గాదని చిత్తగింతురుగాత. మహానియు లంతవారు ఆచార్యులవారు దారి మాపితరువాత వారియడుగులు దొక్కుకొనుచు బోవునప్పుడారులు విమర్శించుట కంతపాటివారు ? అయినను శ్రీమాన్ ఆచార్యులవారు పీఠికలో ననుమతి యొసంగియున్నందుననే యీవాగ్మయము వ్రాయఁబూనితిం గాన పండితుమహాశయులు లోపాదోషము లున్న సవరించి, విశేషాంశము లున్న లోకమున కెఱింగింతురు గా మునుప్రాధానాంజలితో విరమించుచున్నాడ

వెలువడినది! త్వరపడుడు నీ తి ని ధి

(ఆంధ్రగ్రంథమాలయందైదవకుసుమము.)

పూర్వ మెప్పుడో భారతీయుండగు బ్రాహ్మణునిచే రచితమై రెండువేలయేండ్ల క్రింద తిబెటు చేతమునకుం బోయి యాభావలోనికి బరివర్తితమై యిటీవల చీనా చక్రవర్తిచే నంపాదితమై చీనాభావలోనికి, తర్వాత నిగ్గిషులోనికి బరివర్తితమైన యుత్కృష్టనీతిగ్రంథమున కిది మధురమగు నాంధ్రవచనరచనము. అనువాదకులు: శ్రీయుత వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు. మానవసుజీవితమున కావశ్యకములగు నెల్లనీతుల నానుపూర్వితోఁ జేటగా నూటి గా నీగ్రంథము చెప్పచున్నది. క్రొను పైజు నిండు క్యాలికొబైండు. వెల రు. ౧-౪-౦.

గాంధీ మహాత్ముని ఆధ్యత్మోపన్యాసము, తీర్థానములు

మహాత్ముని ఈ ఆధ్యత్మోపన్యాస ముత్కృష్ట భావభరితమై స్వరాజ్యప్రాప్తి కు త్రమమార్గమును నిరూపించుచున్నది. ప్రభుత్వమునకును, ప్రజానాయకులకును, స్వధర్మానుష్ఠానవిధానమును మృదువుగ గరపుచున్నది. దేశమాత్రారాధ నానక్రమగు నాంధ్రలోకమునకు మహాపాతక మయినది. వెల 0-4-0.

ఆంధ్రగ్రంథమాల,
తపాలుపెట్టె నెం. 212 రు, చెన్నపురి.

ఆన్నపూర్ణాదేవి

రంగనాయకులు (ఆకృష్ట)

ఆంధ్రప్రదేశ్ ద్వారా, శ్రీ ఆన్నపూర్ణాదేవిగారి మరణ రుణముల కెంతయు విచారముగ నున్నది. దేవిగారు శ్రీ గంటి బాపినిశుగారి సతీమణి. కమ్యూనిస్టులు. కృష్ణాజిల్లా గులు. ఇంతవరకు కమ్యూ, తెలగ, రెడ్డివలములందు జాతియో మునునందు పాల్గొన్నవారిలో నీమె రెండవసతీమణి. శ్రీ రాజా కనకమ్మగారు నెల్లూరునందు, రెడ్డు పేదరెడ్డును న్నది. శ్రీదేవిగారు కమ్యూనిస్టుకి వచ్చి చెప్పినది.

ఈసతీమణి తెలుగునందు మంచి పాండిత్యముకలిగి యీనవాసము అనుగ్రంథమును బహుముగముమైన తెలిలో నాసి, శ్రీకొమరాజు లక్ష్మణరావుగారి పొగడ్డును జూరగొ రి. రెండుసంవత్సరములక్రితము, బెజవాడలో యీమెగారి ద యము మొదటిపరియాయముచేయగా, భారతస్త్రీల చరిత్రము వ్రాయ గొరికయున్నదనియు, నాసాయ మగత్యమనియు నెల యిరి. ఎంతవరకా పొత్తును వ్రాసికో తెలియదు. కాని ఇతిమన్యార్థిగ్రంథలయ్య అట్టి మహాత్మ్యమును నెరవేర్చు ప్రతులు, అమెయొక్క సహజైర్వలక్షణములు, పట్టుదలను యిచ్చయేచెప్పవచ్చును.

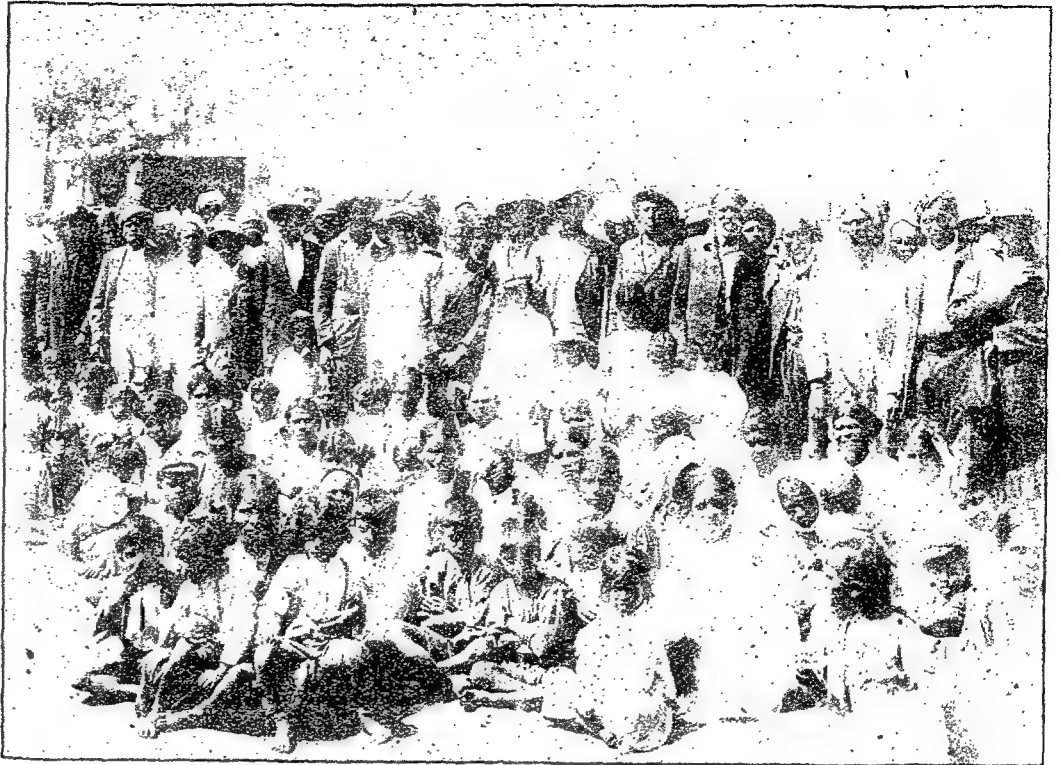
రెండవవారు, వారిని విశాలపట్టణమునందు మూడునెలల గాము దర్శించితి. ఇంతలో మరణించునని నాకట్లు తెలియము? శ్రీ శ్రీనివాసయ్యగారి ఆసంగతము ప్రవర్తన, మదరాసు క్షరాజ్యపార్టీ యొక్క తెలివితప్పువరకు, మదరాసు మంత్రివర్గపు దుర్బలత, అధికారత్యక్తిమను గూర్చి మాట్లాడు యు, అనేకజాతీయనాయకులు, శ్రీ మహాత్ముని జూచియైన ధైర్యవక్త, తమతమ యిష్టమువచ్చినట్లు ఆసంబద్ధ ప్రలాపములు నేయును. దేశసర్ధక్ములగు పనులజేయుచున్నారని, కనుల నింట నీరుపెట్టుకొని విచారింపి.

అమె యాకున, స్వార్థత్యాగము, నిష్కళంకమగు లము, మృదువగు, ముచ్చటగు, ప్రేమధూయిష్టమగు యామె నిమ్మోము, అన్నియు ఆమెను నాకు సోపరిసమానురాలుగా జీవించి. ఆమె మరణించినదన్న వచ్చుము కలుగుటలేదు. మది కొట్టు అమెరికా, జపానుదేశములను వెళ్లివచ్చి, శ్రీ బాపినిశు గారు తమ సుగుణవతియగు భార్యను మార్గముగ, ప్రేమపూర్వ క్రియగా తుదిక్షణమువరకు, యోగ్యమగు భర్తనేయవలసిన నేవ యునందులకెంతయు సంకేతము. శ్రీ దేవిగారును మన స్త్రీల యంతరిక్ష సమయోదరుగాక.

సంజాబు శాసనసభ

నవంబరు 19వ తేదిన సమావేశమగును.

డాక్టర్లను 18:—గొల్ల. మారుగారు బెంగాలుకార్య కర్తాహక సభ్యులగు గొల్ల సర్ ప్రెజ్ వోషు చంద్రమిత్రగారు గొల్లనవాబు మజిలీనున్న గారును మంత్రులగు రాజభక్తి ప్రమాణములనున్నవని గైకొనిరి.

(1వ ఫోటో)

దక్షిణాఫ్రికానండి సంవివేయబడిన భారతీయులు గత శనివారమునాడు చెన్నపురి రేవులో దిగిరి.

బెజవాడ (స్వకీయవిలేఖరి)

మ్యూనిసిపల్ ఆఫీసువద్ద గందరగోళము

అక్టోబరు 18:—విన్నపాయత్రం మాడుగంటలనండి చేరుమెన్ గారు మ్యూనిసిపల్ ఆఫీసు పెన్సియను నూయించి తాళమువేయించిరి. పోలీసువారు ఆఫీసులోపల గన్లీచేయు చుండిరి. కొన్నియున్న పెద్దవనమ్యూలన్న మహాకద్యారమున గొంపోబడుచుండిరి. చుండూరు వెంకటరెడ్డిగారు పోతిన శ్రీనివాసరావుగారు, డాక్టరు గోవిందరాజులు నాయకు గారు గేటును తెరుచునటుల గోరిరి. వీరుమధ్య కౌన్సిల్లు. కాని తెరువబడలేదు. వీరు లోనికి వెళ్లలేదు. ఈవిషయస్థితికి కారణములనుగూర్చి విచారింపితిరి.

రీ వ వార్డును డాక్టరు గోవిందరాజులు నాయకు గారను, అయ్యదేవర కాశేక్వరరావుగారును పోటీచేసియుం డిరి. ఇతరులును పోటీచేసిరి. వారు నామమాత్రముగనే నని చెప్పవచ్చును.

22-9-27 తేదీని ఎన్నికజరిగెను. ఆసాయత్రమే ఓట్లు పెట్టెలను తెరచి, ఓట్లను లెక్కించి గెలిచినవారిపేరు గణి ట్టునుపంపవలసి యుండెను. చేరు మెన్ గారు అభ్యర్థిగ నున్నందున ఆ ఎన్నిక వైసు చేరమెన్ కొళంద రెడ్డిగారి అధికారము క్రింద జరిగెను. ఓట్లపెట్టెల ను తెరచి ఎవరుగెల్చి కోళందరెడ్డిగారు ప్రచురపరచియుం డలేదు ఎన్నిక సరిగా జరుగలేదనియు, చేరుమెన్ గారు ఆ న్యాయముగ ప్రవర్తించిరియు మున్నగు సంగతులతో తనవ ద్ద దాఖలే చేయబడిన పిటిషనులను కొళందరెడ్డిగారు గవర్న మెంటున కంపిరి. సదరు పిటిషనులు కొళందరెడ్డిగారి ఆశీచన సలహాలనుసరించి జరుగుచేరవని యు, తమకు ఆన్యాయము కలు గచేయుటయే కొళందరెడ్డిగారి కలంపు గనుక ఎల్లెక్షన్ రూలు 88 ననుసరించి కలెక్టరుగారే ఓట్ల పెట్టెలను తెరువవలసినయు కా శేక్వరరావు పంతులుగారు ప్రభుత్వమునకు అర్జీసంపుకొనిరి.

ఈకాగితముల నన్నిటిని ప్రభుత్వమువారు పరిశీలించి వైసుచే రుమేన్ గారు బుద్ధిపూర్వకముగ నే తమ విధిని తాము నెరవేర్చు నట్లుగా ప్రభుత్వమువారి రిఫ్రానుపడి 10-10-27 తేదీని ఒక ఆర్డరునంపిరి మరియు రివిన్యూడివిజను ఆఫీసరుగారు ఓట్లపె ట్టెలను తెరచి, ఓట్లను లెక్కించి గెలిచినవారిపేరును ప్రచురించ నలయునని ఆగవర్న మెంటు ఆర్డరు నిండు గలదు. ఈ ఆర్డరుగానే రివిన్యూడివిజన్ ఆఫీసరుగారికి చేరుమెన్ గారు వ్రాసిరట. 14 వ తేదీని తాము వచ్చి ఈపని చూతు మని వారు వ్రాసిరట.

ఇట్లుండగా నిన్ను మధ్యాహ్న మయ్యేసరికి వైసుచేరు మెన్ గారు ఒక నోటీసునంపిరి. తానే, కలెక్టరుగారి ఉత్త రవునుసరించి ఓట్ల పెట్టెలను తెరచెద మని వైసుచేరుమేన్ గారు నోటీసులో నుదహరించిరి. వెంటనే చేరుమెన్ గారు జవాబునంపిరి గవర్న మెంటువారి ఆర్డరునుబట్టి వైసుచేరుమేన్ గారు నోట్లపెట్టెలను తెరచి అధికారము పోయిననియు, రివిన్యూ డివిజన్ ఆఫీసరుగా రొక్కరుమాత్రమే నోట్లపెట్టె

లను తెరచే అధికారమును పొందియున్నారనియు చేరుమేన్ గారు ఆక్షేపించిరి. కాని కొళందరెడ్డిగారు తమ పనిని తాము చేసెదమనిరి.

ఇకను ఏదియో గందరగోళము జరుగవచ్చునని చేరుమేన్ గారు భయపడి గేటునునూయించిరి. పోలీసువారికి తెలిసిరి. ఈసమాచారమును తెలిసికొని జనులు చాలమంది ఆఫీసువద్దకు వచ్చిచేరి ఆరుగంటల కేవిజరుగన్ యని ఆతరుతలో నిరీ ట్టించుచుండిరి. ఆరుగంటలయ్యెను. కొళందరెడ్డిగారు వైసునరీ సబు మేజస్ట్రేటుగారితో సహా వచ్చి బండిదిగిరి. గేటువద్దకు వెళ్లి గేటును తీయించుమనిరి. చేరుమెన్ గారు తీయుటకు నలునుపడ దనిరి. రెండోద్వారమునండ రమ్మనిరి. తాము నోట్లపెట్టెలను తెలుమనిమిత్తు వచ్చియుంటిమని కలుదనంపిరి. అట్టి అధికా రము అంత్యమొందెనని జవాబునచ్చెను. ఆపవను పోలీసుసర్కిల్ ఇన్ స్పెక్టరుగారి నిమిత్తము కొళందరెడ్డిగారు వర్తమాన మంపిరి. ఇన్ స్పెక్టరుగారువచ్చిరి. అల్లరిజరుగకుండ చూచెద మనిచెప్పి గేటును తెరిపించిరి. అప్పుడు కొళందరెడ్డిగారు సబు మేజస్ట్రేటుగారు, పోలీసు ఇన్ స్పెక్టరుగారు డాక్టరు గోవింద రాజులుగారు ఇంకను ముగ్గురునలుగురు లోనికి వెళ్లిరి. పిమ్మట గేటు నూయబడెను.

ఆఫీసులోనికి వెళ్లి వైసుచేరుమేన్ గారు ఓట్లపెట్టెలను తీసుక రమ్మని మేనేజరుగారితో చెప్పిరి. రివిన్యూడివిజను ఆఫీసరు గారికి తప్ప ఇతరుల కెవరికిని పెట్టెలను అప్పగించవద్దని చేరు మేన్ గారు తరువు నొసంగినటులు మేనేజరుగారు తెలిసిరి.

అంతట చేరుమేన్ గారిని పెట్టెలను తెప్పించుమని చెప్పిరి వారును పిలులేదనిరి కలెక్టరుగారి వుత్తరువుప్రకారము ఓట్లను' లెక్కించుటకు వచ్చితిమనియు, తాము రీ వ వార్డును ఎన్నికలు జరిపిన అధికారినియు కొళందరెడ్డిగారిని.

తమవిధిని తాము (రెడ్డిగారు) బుద్ధిపూర్వకముగ నెర వేర్చినందున ప్రభుత్వమువారి యధికారమును తీసివేసి ఆసానే రివిన్యూడివిజన్ ఆఫీసరుగారి నేర్పాటు చేసేరనియు, ఆయన గారే పెట్టెలను తెరుచుట అధికారమును కలిగియున్నారని యు కాశేక్వరరావుగారు జవాబుచెప్పిరి.

కొంత వాదనజరిగెను. కలెక్టరుగారి ఆర్డరును చూపుదని రెడ్డిగారినిన్ని, గవర్న మెంటు ఆర్డరును చూపుదని కాశేక్వరరా వుగారినిన్ని బాణీష్టులు తుడుపాటి వెంక శేక్వరరావుగారు రడిగిరి. రెడ్డిగారు కలెక్టరుగారి ఆర్డరు చూపుటలేదనిరి. కాశేక్వరరావు గారు చూపుదుమని చెప్పిరి. కొందరు గవర్న మెంటు ఆర్డరును చూపుకొనిరి. రెడ్డిగారికి కలెక్టరుగారు వ్రాసిన జాబు నెవరికీ చూపలేదు.

అంతట కాశేక్వరరావుగారులేచి కలెక్టరుగారు గవర్న మెంటు ఆర్డరుక పూర్వము వ్రాసియుండి యుండవచ్చుననియు గవర్న మెంటు ఆర్డరు వచ్చినపిమ్మట గవర్న మెంటు ఆర్డరే చెల్ల వలయుననియు చెప్పిరి.

రెడ్డిగారు జరిగినసంగతినంతయు కలెక్టరుగారికి తెలు పును మని జాబువ్రాసిరి. ఇంతటితో ఈ గందరగోళము తగ్గె ను. యుండేమి జరుగనో యని జనులు ఎరుగదుందు యున్నారు.

ఖర్గపూరు కార్మికుల సత్యాగ్రహము

కర్మాగారములను మరల మూయుట

జీతములియ్యరని ఏజంటుగారి ప్రకటన

విదేశ కార్మిక సంఘమునకు తంతి

సత్యాగ్రహమును విడువకుండుట

ఖర్గపూరు, అక్టో 13:—తెం. నా. రైల్వే కర్మాగారములను ఒకదినము తెరచిపెట్టుట మరల జేయవలయును మూసివేసిరి. రైల్వే ఏజంటు పి. కార్లుగారు నిన్న రాత్రి ఖర్గపూరును విచ్చియుండిరి. ఇదివరకు కొందరు పనివాండ్లను నెడలి పొమ్మని నోటిసులు పంపగా పనివాండ్లందఱు కర్మాగారము లలోనికి బోయి పనులమీది సత్యాగ్రహపద్ధతి నవలంబించి కూర్చునియుంటుండే కర్మాగారములను పెట్టెంబరు 12వ తేదీన మూసియుండిరి. మరల నిన్న తెరువగనే 8000 మంది లోన ప్రవేశించి మరల పనిజేసినందున నేడు మూసివేసిరి. ఖర్గపూరునందుమాత్రమే యిట్లు జరుగుచున్నది. (ఆ. ప్రె.)

కార్యదర్శి ప్రకటన

ఖర్గపూరు, అక్టో 13:—కార్యకర్తల సంఘము కార్యదర్శి యిట్లు తంతి నంపుచున్నాడు:—నిన్న కర్మాగారములు తెరువగనే 8000 పనివారు లోనికి బోయిరి. అందఱు సత్యాగ్రహ మన లంబించి కాంతముగ ఎవరిస్థలములందు వారు కూర్చునియుండిరి. వారియెడల సానుభూతిచెల్పుచు పనులమీదనుండు పని వాండ్లు, వర్కుమెన్లు మాత్రమేను ఉద్యోగులుగూడ కచ్చేరులలో పనిజేయుట మానుకొనిరి. నిన్న నిచ్చట జరిగినంత జయప్రసాదముగ సత్యాగ్రహ విడివర కెక్కడను జరిగియుండదు.

సాయంకాలము కొందరు పనివాండ్లు లోన ప్రవేశించి పనిచేయుటను ఆపివేసిరి. తిరిగి ఉద్యోగులు ఎదుర్కొని కొట్టి ఆటంకపరచిరి. కొందరు స్త్రీలను గూడ ఆటంకపెట్టిరిగాని పిమ్మట రానిచ్చిరి. దీనివలన తాత్కాలికముగ కొంత ఉద్దే కము కలిగెనుగాని నాయకుల ఓడారువలన సర్దుకొనెను

బహిరంగ సభ

నేటి సాయంకాలము ఆటంక స్థలమునందు పెద్ద బహిరంగ సభ జరిగెను. గిరిగారు అధ్యక్షతవహించిరి. సింగారవేలు కెట్టి గారు ముఖంధలూ సర్కారుగారు కార్మికులు దైర్యము విడ వరాదని హెచ్చరించుచున్నాడు. సుపర్యవించిరి. సింగారవేలుగారు కార్మికుల స్థిరసంకల్పమును కొనియాడుచు రైల్వే అధికారుల బుద్ధిహీనతను నిరసించిరి. చివరవరకు యిట్లే కాంతముగ పోరాడి భారతీయులు యెట్టి ఆయుధవ్యయ మనసరములేకుం డనే కాంతముగ విజయము పొందగలరని ప్రపంచమునకు తెలియజేయుట ముందినది సర్కారుగారిని.

ఉదయముక సభలో సింగారవేలు కెట్టిగారు రషియా కార్మికోద్యమము గూర్చి పనివాండ్లకు బోధజేసిరి.

బ్రిటిషు కార్మిక సంఘమునకు తంతి

గిరిగారు ముఖంధలూ సర్కారుగారు భారత రైల్వే సమితి అధ్యక్ష కార్యదర్శి లిరువురును సమితిగా యీ దినన కేబిలవార్తను లండనులోని బ్రిటిషు ప్రేమియునియను కాంగ్రెసునకు అంతర్జాతీయ కార్మిక సమితికి అందజేయు జర్యము రైల్వే సమితికి పంపిరి.

ఖర్గపూరు వర్కుమెన్లు 30 రోజులు మూసియుంచి నేడు మరల మితవ్యయ విధానపు తీరుపును పరిశీలించుకొని తెరచియుండిరి కార్మికులు నేడు తిరిగి సత్యాగ్రహ మొనర్చిరి. విషయపరిధికు తేర్చబడినది. తిండిలేక పోవుట ఆధికారుల హింస యెక్కువగుచున్నది ఇండియా పత్రికయువారు మితవ్యయ విధాన మనవరమని ప్రభుత్వమువారు గూడ బలపరచుచున్నారు. మీ ప్రయత్నము లేమయినవో తెలిసికొన కతూహలముగ నున్నాము. వెంటనే ఆర్థిక సహాయము కావలెను. బ్యాంకులద్వారా పంపుము.

సింగారవేలు కెట్టిగారు మా పోగ్లోని రషియా కార్మిక కేంద్రసంఘమునకు యిట్లే నోక కేబిలవార్త నంపిరి.

ఎ.కా. ఎం. బోషిగారు రేపు వ్రాసెను.

(ప్రీ ప్రెసు)

ఏజంటు ప్రకటన

కలకత్తా, 13:—తెం. నా. రైల్వే ఏజంటు గారు యిట్లు ప్రకటించుచున్నారు:—

ఒకదినము తెరచిపెట్టుట ఖర్గపూరు వర్కుమెన్లు మరల మూయవలసివచ్చెను. తిరిగి ఉద్యోగులకు ప్రమాదము లేకుండుటకై పనివాండ్లు తిరిగి పనిజేయుదురని నమ్మకముగ తెలియవచ్చునరకును కర్మాగారము మూసియుండుచున్నాము. ఈసారి వారికి జీతము లీయబడవు.

ఏజంటు కెరోలుగారు అచ్చటనే యున్నాడు. కార్మిక సంఘాధ్యక్షునితో నేడు మధ్యాహ్నము మాట్లాడిరి. శుక్రవారము ఉదయమునవరకు నుండురు. ఈలోపుగ స్థిరమైనది (వతినిధుల రాయబారవర్తముతో సంప్రదించెదరు. వర్కుమెన్లు నోఖరుల విషయమునందే యీ యిబ్బందిగలదు రైల్వే రాకపోకలు యిబ్బందులు జరుగవు. (ఆ. ప్రె.)

గూడ్సు పడిపోవుట

ఖర్గపూరు, అక్టో 13:—నిన్న రాత్రి పూరి రైలుపై గుడ్సుబండి తిరుగ బడినదట. ఏజంటుగారి ప్రకటన వలన చాల ఆలజసేకరిగింది. (ప్రీ ప్రెసు.)

ప్రధమ చెన్న పురి కారీరక విద్యా మహాసభ

నేడు చెన్న పురియందు సమావేశమగుట

గా. డాక్టరు సుబ్బారాయన్ గారు ప్రధానతనహించుట చెన్న పురి ప్రభుత్వ ప్రధానాధికారులు గా. డాక్టరు పి. సుబ్బారాయన్ గారు నేడు సెనెటుభవనమున సమావేశమైన కారీరక విద్యాకాన్ఫరెన్సుకు అధ్యక్షతవహించి విద్యావిధాన మందు దేహపరిశ్రమ ప్రధానాధ్యక్షముని యుపన్యసించిరి. కాన్ఫరెన్సు ఉదయము 11 గంటలకు సమావేశమయెను. రాష్ట్ర వందలి వివిధ ప్రాంతములందునుండియు అనేక పాఠశాల నిర్వాహకులు ఉపాధ్యాయులు ప్రతినిధులుగ ఆరుదొందరి. మహా సభ కరుదొంచిన సుప్రసిద్ధులలో చెన్న పురి కాన్ఫరెన్సుకాన్ఫరెన్సు గా. ర. బి. వి. యస్. వరసెహరాజుగారు యస్. సత్యమూర్తి గారు, ఛాంపియన్ గారు ర. బి. బి. కృష్ణారావు భాస్కర్ గారు, డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీపతిదంపతులు మరియు వెక్కండ్రగలరు.

ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షుల పన్యాసము

ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులు ప్రభుత్వకారీరక విద్యాకాన్ఫరెన్సు డైరెక్టరులను జి. యస్. ఆంధ్రానుగారు ఆహ్వాన సంఘము పక్షమున ప్రతినిధుల హావ్యవించుచు 1882 నుండియు పాఠశాలలందు అవలంబింపబడుచున్న దేహపరిశ్రమ విధానపరిశ్రమ సంకల్పముగ వివరించుచు గ్రీకు మొదలగువారు ఈశాఖయందు గావించిన కృషిని వివరించిరి. 1892 నుండి 1917 నుండి వరకు వైదావేట, రాజముండ్రి టీచరు కళాశాలలందును పిమ్మట రాజధానియందంతట స్థాపింపబడిన దేహపరిశ్రమసంస్థలందును దేహపరిశ్రమయందు శిక్షణ యొసంగబడుచుండెను. 1916 నుండియు డాక్టరు రేగారు చాల ఘనముగ కృషిని గావించిరి. దేహపరిశ్రమవిధానము ఘనవంతముగాకపోవుటకు రెండు ప్రధానకారణములుగలవు. (1) బాలని మానసిక, కారీరక స్వభావగుణముల తెలిసికొని తదనుగుణమున కారీరకపరిశ్రమ నొసంగుండుట (2) విధానము కేవలము వ్యక్తిపరముగ జేయుట పాశ్చాత్యవిధానమేగాక దేశీయముగ కనరత్ గూడ అభివృద్ధిజేసి యుండలేదు. పాశ్చాత్యవిధానము కావ్యతముగ నుండుననిగాదు. కావున దేశీయవిధానము పాశ్చాత్యవిధానముల రెండింటియందునుగల ఉత్తమపద్ధతి నొకదానిని కనిపెట్టవలెను. అధికముగ ఆటలు మొదలగువానిని ప్రవేశపెట్టవలెను అనిపల్కి మహాసభకు జయముగలగుట కాశించిరి.

గా. డా. పి. సుబ్బారాయన్ గారు

అధ్యక్షులు డాక్టరు. పి. సుబ్బారాయన్ గారు మాట్లాడుచు కారీరకవిద్యావిధాన మీరాష్ట్రమునందంతావ్యాప్యమనియు, అనేక పురుషాంతరములగ ఈరాష్ట్రమునకు తేలికదొడులు తను విద్యుల దేహపరిశ్రమాభివృద్ధి నుపేక్షించినియు పల్కిరి మన విద్యాధాన పథిముగ ననబడుచున్న అభివృద్ధి జేయు నట్టిదేగాని దేహపరిశ్రమాభివృద్ధి కపరిమియనదిగాదు. నే నీమధ్య నొక కళాశాలను చవిచూడగ ది. ఏ. తరగతి రెండవ సంవత్సరమునందు పఠించుచున్న విద్యార్థులనుకొందఱును జూచి తిని. వారు వాడుగు లేక వివరపాఠములందు చదువతగిన బాలురవలె కన్పట్టిరి. మనబాలురు దేశసంకల్పముగ సంక్రామములందు పోరాడుటకు యుక్తగుణములుగలవారు గావలెననినో, సర్వత్రా సంపన్నులగు పౌరులు గావలెనని పక్షమున ఈదేహ

పరిశ్రమ విధానమును బాగుగ ఆచరణయందు తెలుసు ఎవరికివారు దేహపరిశ్రమ గావించుటయే పమాకాగ్రహిణి నలవరచుకొనుటకై హాకి పుట్ట నొందంగు ఆటలగూడ చాల ముఖ్యము ను కొరకు గాని స్వ సంఘము కొక ఆటలో తానుదేరినపక్షము కొరకు ఆడుట నేర్పినవో చాల యభివృద్ధి నందిగలదు. ఈరాష్ట్రమునకు కారీరక విద్యావిధాన మిటీవల కొలదిసంవత్సరములగ ఎట్టి ప్రాధాన్యము ను బహియమన్నవో, డాక్టరు గోరెనుగారును వారి పిమ్మట బకుగారును. ఈశాఖయందొక పనిగావించియున్నామో మీ కందఱకు తెలిసియేయున్నది. రాయపేటయందు స్థాపింపబడ నున్న కారీరక విద్యాపాఠశాలసంస్థనతో నూతన కళామండలమునందు, ఉపాధ్యాయులందఱును ఈయనకాశము నూతన గైకొని దేహపరిశ్రమయందు తీర్ణులయ్యెదరనియు ఆశించుచున్నాము. ప్రత్యేకముగ దేహపరిశ్రమముగల పెట్టి ఉపాధ్యాయులేగాక, పాఠశాలలందు ఉపాధ్యాయులగువారే దేహపరిశ్రమయందు తీర్ణులుగావలెనని ఆంధ్రానుగారితో నేనీ భవించెను. విద్యాధికుడే బాలుని స్వభావమును కనుగొని తదనుగుణమున కారీరక పరిశ్రమను నిర్ణయింపబాలును. ఈసభ యొక్క కార్యక్రమమువలననే మనమెంత యభివృద్ధి జెందగలుగునది, లేక ఎప్పటి యట్లుండునదియు తెలియగలదు. కాన్ఫరెన్సుకాన్ఫరెన్సు కాన్ఫరెన్సుయందలి ప్రతిపాలకుడు ఉపసాయములను నేడేసభ కరుదొంచుటయే ఈశాఖాభివృద్ధి ఎంతటి యావశ్యకమో తెల్లముజేయుగలదు అని పల్కిరి.

పిమ్మట శ్రీ. హెచ్. సి. బి. యస్. వి. రామదాసు పంతులు, సి. నారాయణమూర్తి పంతులు, ఏ. కె. శంకరపద్మ రాజుగారు కారీరక విద్యావిధానమును గూర్చి తాము రచించిన వ్యాసముల జదివిరి. విదప ఉదయమునందు సభముగింపబడెను.

మహాత్ముని సంచారము

కొచ్చి ఎర్నాకులములలో

2300 రూపాయలు లభించుట

నిన్న 18 తేదీ సాయంకాలమునకు గాంధీమహాత్ముడు మున్నగువారు కొచ్చికివచ్చిరి. అచ్చట గుజరాతీలు 1058 రూపాయలును, యితరులు 250 రూపాయలును సమర్పించిరి. పిమ్మట ఎర్నాకులములలో బహిరంగసభలో పారులును విద్యార్థులును కలసి 1000 రూపాయలు సమర్పించిరి

“కొచ్చి మహారాజావారును మహారాణీగారును మువారు సాకు ధనమునొసంగిరి. రాజకుటుంబమువారు జలలో అన్నితరగతులవారును గూడ ఖద్దరు నాక చున్నందులకు నేను చాల సంతసించుచున్నాను. కాని ఖద్దరుపట్టు ఉత్సాహము తగ్గిపోయిందలకు నేను చాచుచున్నాను. దారిద్ర్యమును తొలగించుటకు ఖద్దరుత సాధనమును లేదు అని మహాత్ముడు తెలిపెను. చాల మంము చీరలను సభలో చూపించెను. అస్పృశ్యత వేలకొలది ములనుండి మనదేశమున హిందూమతమును పీడించుచున్న నుడివెను. మధ్యమును పూర్తిగా అంతరింపజేయవలెనెను. కాళులో చదువుచున్న విద్యార్థులు యువకులును యువకు గూడ 500 రూపాయలవెలగల సగల నాసభలో నొస నేడు 14 తేదీయందయమున మహాత్ముడు మున్నగువారు ఒల్లరు వెల్లిరి. అటనుండి తిరుమాళు వెల్లెనదు. (ఆ. ప్రె.)

కడైవారు రాజకీయ సభ

శుంకముల తొలగింప తీర్మానము

రాజకొట అక్టో 13:—కడైవారు రాజకీయముగి నెను. కడైవారు సంసారమువారు వరంగం నుండి ప్రతిపాలాభిప్రాయము తెలిపినపిమ్మటగూడ. (బ్రిటి) త్వమువారు తొలగింపకున్నవో ప్రస్తుతమున్న వర్తకాపు యొక్కట్టులనట్లే యుంచినవో కడైవారు ప్రజానే తగిన ప్రతిపాల చర్యకుగడంగవలెనని తీర్మానిం విషయమున విచారించి యీసభ కార్యనిర్వాహకసభ వేదిక గాంధీగారి అధ్యక్షతకొంద ఒక సంఘమును ఏర్పించిరి. (ఆ. ప్రె.)

శ్రద్ధాన కండితులూ, మునిసిపల్ హామ్యాలూ, కడప.

బలముగలిగినవాల్లును బోంచేయవచ్చును.

మన వూరిలో అధిక ఉష్ణముగా వుండుటవల్ల అధిక బలమువాల్లుకూడ బేబారు పడుతూవున్నారు. అధిక దేహకష్టము చేసినవెనుక, గాలిలో వుండినవ్యటికన్న నేక చెనుటతోటి, పంకా అడుగునవుండినప్పటికిన్ని ఉష్ణము అధికమై కొంచము జ్వరము కలుగును. ఆ మాదిరిగా ఉష్ణము ఏర్పడుటవల్ల రాబింసన్ బార్ లీని తీసి గంజలేక నిల్వగాని కాచి బోంచేసేటట్లుయితే ఉష్ణమును అనుచును. సాధారణ కాలములో యీ బార్ లీ నిల్వను త్రాగి నట్లయితే నిండా అసోగ్యముగా వుండును; బలము లిండాకలుగును; స్త్రీగముగా జీర్ణమవును; వాంతి వచ్చునప్పుడు, హంతిలోకూడ రాక, కడుపులో నే నిలచివుండును. యీ బార్ లీగంజ స్త్రీగముగా వుడికిపోవును.

మేలైన జాతివాండ్లును, ఎప్పుడున్న రాబింసన్ బార్ లీని తీసి గంజికాచి త్రాగుచున్నారు.

చెల్లెలు కలిపిన సాధారణ బార్ లీను చూచుటకు కంటికి పగుటుగావుండుటకు, చాక్ పొడి కలిపిన బార్ లీని తీయవలసింది. రాబింసన్ బార్ లీ, మేలైన బార్ లీలో వుండి చేతితో తాకక అధిక సుద్దుముగా చేయబడి నది. రాబింసన్ బార్ లీలో, సాధారణ బార్ లీకంటే 3 మునుగులు సక్తి గలిగివున్నది.

ఆది 1 పత్రము కి పత్రము డబ్బీలు యిక్కడన్న చిహ్నము.

**ROBINSON'S
PATENT BARLEY**

రాబిన్సన్ బార్ లీని తీయండి.

ఆంధ్ర విశ్వ విద్యాలయము

ఆంధ్రదేశమునకు ఆంధ్రభాషామహాత్మికి ఆంధ్రమాతకు ఎంతపానము జరిగినది! ఇటుల జరుగునని ఎవరు తలంచలేదు. ఆంధ్రదేశ మెక్కడో! అనంతపురం ఎచ్చటో! సుప్రసిద్ధమైన ఆంధ్రదేశమున నదిలి కన్నడదేశ ప్రాంతమైన నీళ్ళు కేసి, పట్టణముకాని, అడవిప్రదేశమైన అనంతపురమునకు దిశ్వవిద్యాలయ కార్యస్థానము మార్చబడెనుట చూడ, శేషము పక్షపాతమే ప్రధానముగ చేసినట్లగుపడుచున్నది గాని ఆంధ్రవిద్యగాని ఆంధ్రకళగాని ఆంధ్రకావ్యముగాని చివరకు ఆంధ్రవామము గాని వృద్ధియగుటకు చేసినట్లు అగపడుటలేదు. దాదాపు అరువదివేలప్రజగలిగి స్వచ్ఛమైననీటిసౌకర్యము గలిగి తదిత్ర కృష్ణానదిని గలిగి సంవత్సరమునకు 2 లక్షల 50 వేల రూపాయల రాబడి గలిగిన మునిసిపాలిటీ గల బెజవాడపట్టణ మెచ్చటో! ఇరువదివేలప్రజ గలిగి సంవత్సరమునకు 25 వేల రూపాయల రాబడిలేని మునిసిపల్ గం అనంతపుర మెచ్చటో! సుప్రసిద్ధ ఆంధ్రము గలిగి ఆంధ్రదేశమునకు మధ్యస్థానమయిన బెజవాడ ఎచ్చటో! ఆంధ్రములేని కన్నడప్రాంతమయిన అనంతపురం ఎచ్చటో! రాజమండ్రినాడు వైదికోశాలకు పోయిపోకాని ఆకార్యస్థానము రాజమండ్రికి మార్చుకొన్నను బాగుండెడిదికదా! రాజమండ్రినాడు బెజవాడనాడు ఎగురుమండ అనంతపురం కళ్ళు

తెరిచింది. సెనెటుసభ కాకమునుపు దత్తమండలమువారికి కార్యస్థానము (హెడ్ క్వార్టర్స్)మీద ఆభిప్రాయ మేలేదు. బెజవాడమీద ఉద్దేశములేదు బెజవాడమీద అయిష్టము లేదు. రాజమండ్రి వద్దే రాలివారితో కలిసి దత్తమండలవారు అనగా అనంతపురం, కర్నూలు, కడపవారు బెజవాడకు ద్రోహము చేసినారనుటకు సందియము లేదు. నిశ్చయముగా సెనెటు వారు ఆంధ్రదేశముమీద భక్తికలవారే అయినచో ఆంధ్ర భాషా తెలుసు కోరిన వారే యగుచో, ఆంధ్రవిశ్వ విద్యాలయాభివృద్ధి కోరినవారే యైనచో, బెజవాడలో నాల్గవకేంద్రము పెట్టుటకు ఏకగ్రీవముగ ఎందుకు వప్పు కొనరు? బెజవాడలోనున్న కార్యస్థానమును అనంతపురమునకు మార్చవలసినదిగా ఎందుకు కోరలేదు? కానసభలో నిర్మాణముయే నేటివరకు దాదాపు సంవత్సరమునుండి కార్యక్రమము జరుగుచున్న బెజవాడనుండి కార్యస్థానమును అనంతపురమునకు మార్చవలసిన అగత్య మేమి గలిగెను? మార్చినందువల్ల వీరికి వచ్చినలాభమేమి? మార్చినందువల్ల కలుగజోవు నష్టమేమి? దీని కంతకు రాజమండ్రినాడు కారణము. రాజమండ్రినారి అక్రమ ఆందోళన అక్రమప్రచారము కారణము.

కార్యస్థానమునే బెజవాడలో ఉంచినట్లయితే బెజవాడకు నాలుగవసెంటరు తప్పక వస్తుంది. బెజవాడకు సెంటరు వస్తే రాజమండ్రివని అడుగంటుతుంది అనిగదా రాజమండ్రి వారు చేసిన కుట్ర! ఇదియేనా దేశభక్తి! యీవిధానమునేనా

జయంతి రామయ్యపంతులు, కె. వి. ఆర్. స్వామిగార్లు మొదలగాగల సభ్యులు చేయవలసినది!

బెజవాడలో కార్యస్థానము ఉండుట రికి గిట్టుదు. నాలుగవసెంటరు బెజవాడకువచ్చు వారికి గిట్టుదు. ఇంతయేల! బెజవాడమే రాజమండ్రి తలపకూడదు. బెజవాడ రాజమండ్రివారికి చేసిన మేమియు కనబడదు. రాజమండ్రికన్న బెజవాడతే కాలేజి ఒకటితప్ప నిగతావిషయములలో బెజవాడ రాజమండ్రిని పోల్చుటకు రాజమండ్రికి అన్యాయమక్కరలేదు. విద్యయక్కరలేదు. ఏమయినా కార్యాలయం అనంతపురంకు పోవడానికయినా ఒప్పుకు ముగాని బెజవాడలో నుండుట మాకుగిట్టుదు. నాలుగవసెంటరు బెజవాడలో పెట్టుకూడదు. అని యీ సభ్యులమారాలోచన! ఆహా, ఏమి వీరము! మారాలోచన! ఏమి వీరికిగల ఆంధ్రభాషాభిమానము! బెజవాడలోగల కార్యస్థానపురమునకు ఇచ్చుటయందు రాజమండ్రివానికిగల నా, వారికిగల త్యాగమును నిశ్చయముగా వేన యున్నది.

ఆహా! దేశలాభ ముక్కరలేదు. ఆంధ్రన లేదు. ఆంధ్రకళ అక్కరలేదు. ఏమయినగాని, తలపకూడదు అనియీ భాజమండ్రివారి పట్టుదల!

మాజీ మన గిరి ఆయుర్వేద సమాజం, పెరి దేవీ శాస్త్రానుజ్ఞా,
మున్నా రనుల

TABLE 1

అర్ధ రిసాయనశాల, ముక్కాల్, క. హా.

తైలములను రుద్ది
మీ ఉదమపులను ఏల పాడుచేయు కొనెదరు ?

“కు రె యి న్”

జిడ్డులేని నివారిణి. ఇది

తా మ ర ను

అశ్చతముగా తక్షణమే కుదుర్చును.

ఒకసారి ఉపయోగించి మీరు నిజమును గ్రహింపుడు. మా అద్భుతబోషధముల క్యాట
లాగున ప్రాయము. ఉత్తరములు అంగమునందే వ్రాయవలెను.

N. POWELL & Co.,
BOMBAY 4.

ఏల
నెగరోగముచే బాధ నొందుచున్నారు?

మా అత్యద్భుత నివారిణి యగు

“గె న్”

వేలకొలది వ్యాధిగ్రస్తులకు అమోఘమైన గుణమిచ్చినది.

మీ విషయమును గురించి వ్రాసిన మీరేది పుచ్చుకొనవలసినది నలహా నిత్తుము. మా
అత్యద్భుతబోషధముల జాపితా గల క్యాటలాగునకు వ్రాయుము. అంగభాషయందే ఉత్తరము
లను వ్రాయవలెను.

N. POWELL & Co.,
BOMBAY 4.

వనోషధిశబ్దార్థనిఘంటువు.

మూలకములకు 85000 సంస్కృతకర్తవ్యములకు తెలుగు అర్థములు కలవు. క్యాలిఫోర్నియా నెల 8-4-0 లు.
“వనోషధిశబ్దార్థనిఘంటువు” ఇందు సమస్తవిషయములు కుడిచేతి కన్నములచేయు యూహని ఆయుర్వేదవిధానములకలవు.
కు 1-8 రు. 500 కన్నములకు కన్నములు కూడ కలవు. క్యాలిఫోర్నియా నెల 8-0-0
2454-1823 రెడ్డి సోదరులు, రాయవరము. గోదావరి.

హిందూదేశము ప్రతిమనిషి తనధర్మమును

నిర్వహించునని నిరీక్షించుచున్నది

అట్లే చేయుచున్నది

(2)

ది మద్రాసు వెన్సిల్ ఫ్యాక్టరీ

పోస్టు బాక్సు నెం. 86, మద్రాసు.

సరస్వతీపవరేత్తైస్, రాజమండ్రి

తెలుగు-నాగరి-అరవము-ఇంగ్లీషు-గ్రంథములు మొదలగునవి ముద్రించుచున్నాము.!!

తెలుగు పాఠము
కన్న
కన్నాపాఠములు

రసీదులు ముఖ్యము
కుభలేఖలు
అక్షరశాస్త్రములు

పలుకరించువాటి పేర్లు
చక్క-గా
మార్చింపబడును

గ్రంథములలోని కుబయుక్తము లగుబాహ్యము అనగా ఎన్ గ్రేవింగు-ములు చక్కగా తయారు చేయుచున్నాము

Price Annas 10 only.
AMRUTANJANI DEPOT,
BOMBAY & MADRAS.

ఆహా!! ఎంతమోచన

శ్రీ గవర్నమెంటువారిచే సహాయము పొందుచున్న
(State-aided) మా షేర్స్టోల్ తగురయినటువంటి సిల్కు
బట్టలు ఇండియాలో ప్రతిమార్చి-ట్టులలోను 1913 సంవత్సరము
నుండి అనగా 18 సంవత్సరములనుండి అమ్ముచున్నవనే సంగతి
అందరకు తెలిసిన విషయమే.

1924 సంవత్సరములో గవర్నమెంటువారి డ్రో-థ్యాపాము
వల్ల లండనులో జరిగిన బ్రిటిషు ఎంపైరు ఎగ్జిబిషనుకు మా
సిల్కు-బట్టలు పంపించియున్నాము. సదరు బట్టలునులండనునుండి
ఈకు ఒక మెడలున్నా ఒక స్ట్రీఫీటున్నా బహుమతి యిచ్చి
యున్నాడు. ఇందువల్ల మాబట్టలయొక్క నాణ్యమున్నా అం
దమున్నా మీకే యూహించగలరు.

యితేమిల కొందరు ప్రజలు మాసపుచ్చే తలంపుతో
నాణ్యముకానిబట్టలు తయారుచేసి మాబట్టలే అని నమ్మించి
మాసపుచ్చుచున్నాడు.

మాతాలాకు ప్రతిబట్టయందును మాపేరువుండును. మా
పేరుతో పున్న బట్టమాత్రమే మాబట్ట అని నమ్మవలెను. కావ
సినయెడల స్వాంతులైన పంపిస్తూ ధరలు తెలియపర్చగలము.

ముప్పన సోమరాజు అండ్ వీర్రాజు

శ్రీ లక్ష్మీ సిల్కు మేన్యూఫ్యాక్చరీంగువరకు

ప్రాచయిటర్లు, పెద్ద పుర

తెలిగ్రాఫ్ అద్రెసు “సిల్కుగుడ్సు” 3358

మా న స్టోల్లా సి సి మాత్ర

30 మాత్రలు 0-10-0 (పది అణాలు)

నెలకులభము! (పోస్టుఖర్చులుప్రత్యేకము) గుణమధిక

కరీరములో ఉష్ణాధిక్యముచే కలిగిడి పైత్యక

మాత్రలు దివ్యామృతము. ఆదిర్థము, అరుచి, అపులిం

అగ్నిమాంద్యము, అతిదాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగ

యందు బలతయము, పిక్కలు, పొర్లములు, కిర

ప్రేర్లు, అల్లులు మొదలగువానియందు గలిగిడి సోత్స

జోగొట్టి దేహమును మంచి ఆరోగ్యమునకు దెచ్చును.

ఈమాత్రలు మేనువారసోత్పలను వెంటదేహము

ఇందు అనేక ఓషధులు చేరినవి. అనుభవముగల డాక్

మగుటచేతను పరమహంసక్రియ యని చెప్పవచ్చును.

ఒక్కసారి వాడిచూచిన నిజము తెలియగలదు.

చిరునామా:-

(107)

ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం,

పోస్టు నిడుకొలు, ఎలక్ట్రు, కృష్ణాజిల్లా